

zaštiti i spašavanju i podzakonskim propisima, Procjeni ugroženosti Republike Hrvatske od prirodnih i tehničko-tehnoloških katastrofa i velikih nesreća te pravnoj stečevini Europske unije u područjima zaštite okoliša i zaštite i spašavanja, implementiranoj u hrvatsko zakonodavstvo.

Vlada Republike Hrvatske je u svibnju 2009. godine donijela Procjenu ugroženosti Republike Hrvatske od prirodnih i tehničko-tehnoloških katastrofa i velikih nesreća koja je polazište za izradu ovog Plana, ali i smjernica za utvrđivanje preventivnih aktivnosti te za plansko utvrđivanje djelovanja svih sudionika sustava zaštite i spašavanja.

Plan zaštite i spašavanja za područje Republike Hrvatske je okvir za planiranje djelovanja svih sudionika zaštite i spašavanja u katastrofama i velikim nesrećama. Donosi se na strategijskoj razini i služi za izradu planova zaštite i spašavanja na operativnim i taktičkim razinama kao i standardnih operativnih postupaka. Njime se razrađuju principi djelovanja operativnih snaga zaštite i spašavanja i drugih resursa cjelovitog i integriranog nacionalnog sustava zaštite i spašavanja te posebno upravljanje reagiranjem u slučaju prirodnih i tehnoloških katastrofa i velikih nesreća.

Planom zaštite i spašavanja za područje Republike Hrvatske eliminiraju se kritične točke od važnosti za operativnost sustava zaštite i spašavanja. To se postiže uvezivanjem upravljačkih dijelova sustava i operativnih snaga, ali i jasnim utvrđivanjem potrebnog stanja spremnosti svih dijelova operativnih i logističkih kapaciteta od značaja za učinkovitu zaštitu i spašavanje ljudskih života, materijalnih dobara i okoliša u katastrofama i velikim nesrećama, uključujući kapacitete za obnovu i rekonstrukciju. Ovim Planom definiraju se odnosi, suradnja i usklađuje planiranje i provođenje mjera zaštite i spašavanja od lokalnih do državne razine.

Plan zaštite i spašavanja za područje Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Plan) redovito se ažurira, sukladno promjenama rizika i posljedica katastrofa i velikih nesreća, promjenama u zakonodavstvu i drugim promjenama koje mogu utjecati na operativnu učinkovitost sustava zaštite i spašavanja u Republici Hrvatskoj.

2707

Na temelju članka 30. stavka 3. Zakona o Vladi Republike Hrvatske (»Narodne novine«, br. 101/98, 15/2000, 117/2001, 199/2003, 30/2004 i 77/2009), a u svezi s člankom 35. stavkom 1. podstavkom 3. Zakona o zaštiti i spašavanju (»Narodne novine«, br. 174/2004, 79/2007 i 38/2009), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 29. srpnja 2010. godine donijela

ZAKLJUČAK

1. Donosi se Plan zaštite i spašavanja za područje Republike Hrvatske, u tekstu koji je sastavni dio ovoga Zaključka.

2. Ovaj Zaključak i Plan zaštite i spašavanja za područje Republike Hrvatske objavit će se u »Narodnim novinama«.

Klasa: 351-01/10-04/02

Urbroj: 5030109-10-1

Zagreb, 29. srpnja 2010.

Predsjednica
Jadranka Kosor, dipl. iur., v. r.

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA ZA PODRUČJE REPUBLIKE HRVATSKE

1. UVOD

Organiziranje i djelovanje sustava zaštite i spašavanja u Republici Hrvatskoj utemeljeni su u Ustavu Republike Hrvatske, Zakonu o

2. ELEMENTI IZ PROCJENE UGROŽENOSTI REPUBLIKE HRVATSKE

Procjena ugroženosti Republike Hrvatske od prirodnih i tehničko-tehnoloških katastrofa i velikih nesreća temeljni je dokument za izradu ovog Plana. Procjenom se utvrđuju opasnosti, rizici, moguće posljedice, prioritete, postupci i mjere za ublažavanje posljedica prirodnih i tehničko-tehnoloških opasnosti i rizika, prioritete u definiranju sveukupnih potreba zaštite i spašavanja te posebno razvijanje operativnih snaga zaštite i spašavanja.

Izvori ugrožavanja

Opasne prirodne pojave, tehnološki rizici ugrađeni u životne sredine, suvremeni fenomen kao što je terorizam te »klasičan« kao što je rat, dio su naše svakodnevice. Međutim, kada prekidaju normalno odvijanje života, uzrokuju žrtve, štetu velikog opsega na imovini ili njezin gubitak te štetu na infrastrukturi i okolišu, u mjeri koja prelazi normalne sposobnosti lokalnih zajednica da ih same bez pomoći otklone, govori se o katastrofama i velikim nesrećama.

Većina opasnosti predstavlja društveno prihvatljiv rizik koji se poduzimanjem određenih aktivnosti može minimalizirati, ali neke opasnosti mogu prouzročiti izvanredne situacije i katastrofe.

Prirodne opasnosti i rizici

Svakodnevno živimo s rizicima od prirodnih opasnosti. Kada se radi o prirodnim opasnostima, kao što su potresi, poplave, klizišta,

erupcije vulkana, suše, tsunamiji, orkani ili uragani, oni se događaju kroz zemljinu povijest pa tako i danas. Klasificiraju se katastrofama jedino ako štetno utječu na čovjeka i njegove aktivnosti.

Za potrebe sustava zaštite i spašavanja najvažnije je odgovoriti na pitanja kao što su:

- gdje se, najvjerojatnije, svaka od potencijalnih prirodnih opasnosti može transformirati u katastrofu i zašto?
- koliko često se prirodne opasnosti razvijaju u katastrofu?
- kako se svaka od prirodnih opasnosti može predvidjeti i/ili ublažiti?

Tehničko tehnološke opasnosti

Tehničko tehnološke opasnosti predstavljaju drugu grupu izvora ugrožavanja života i zdravlja ljudi, materijalnih dobara i okoliša. One obuhvaćaju nesreće i posljedice nesreća na tehnološkim sadržajima ugrađenim u naše sredine, ali i opasnosti od posljedica djelovanja pojava koje su rezultat ljudskih aktivnosti, kao što su kisele kiše, kontaminacija atmosfere i površinskih voda štetnim supstancama i opasnim tvarima, oštećivanje ozonskog omotača i globalno zatopljenje.

Učinci katastrofa i velikih nesreća

Bez obzira na vrstu opasnosti, kada do katastrofa i velikih nesreća dođe, one uvijek rezultiraju primarnim, sekundarnim i tercijarnim učincima. Primarni učinci su rezultat djelovanja samog događaja, npr. rušenje građevina ili žrtve u slučaju potresa. Sekundarni učinci proizlaze kao rezultat djelovanja primarnih učinaka, npr. prekid u opskrbi pitkom vodom i strujom u slučaju potresa ili poplave. Tercijarni učinci su dugotrajni i uvijek su rezultat utjecaja primarnog događaja, npr. gubitak prostora za potrebe stanovanja uslijed promjena prouzročenih potresom ili poplavom te gubitak ljetina kao posljedica prirodnih opasnosti.

Ranjivost na katastrofe i velike nesreće

Ranjivost zajednica procjenjuje se analizama učinaka pojedinih opasnosti po ljudske živote i imovinu, pritom uzimajući u obzir:

- izloženost mogućem utjecaju izvanrednog događaja,
- gustoću naseljenosti područja koje je izloženo izvanrednom događaju,
- znanstvene podloge o izvanrednom događaju,
- educiranost i pripremljenost stanovništva za slučaj nastanka katastrofe i velike nesreće,
- utemeljenost sustava za rano uzbunjivanje i komunikacijskog sustava,
- spremnost operativnih snaga i sveukupno raspoloživih resursa za zaštitu i spašavanje,
- provođenje preventivnih mjera u svim djelatnostima od interesa za zaštitu i spašavanje, prvenstveno u prostornom planiranju i građenju,
- kulturne čimbenike koji utječu na pojedinačni i ukupni javni stav prema potencijalnim opasnostima, odnosno stanje sigurnosne kulture stanovništva.

Iskustva pokazuju da ranjivost zajednica na prirodne katastrofe i velike nesreće opada s rastom njihove ukupne razvijenosti. Razvijene zajednice su u razdoblju od 1990. – 2001. godine pretrpjele štete u iznosu od 2% njihovog BDP-a, a nerazvijene od 13% BDP-a. Zadnjih godina bilježi se porast broja katastrofa, koji prati porast broja ljudskih žrtava i šteta izraženih u novcu. Komparativni pokazatelji ovog tipa koriste se kao globalne iskustvene podloge i od

posebne su koristi za utvrđivanje planova zaštite i spašavanja, smjernica razvoja i željenih karakteristika sustava zaštite i spašavanja u Republici Hrvatskoj.

3. POSTUPCI I MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

3.1. UPOZORAVANJE

Rizici nastupanja štetnog događaja i ranjivost zajednice mogu se u slučajevima nekih katastrofa i velikih nesreća umanjiti ako se raspolože adekvatnim sredstvima za predviđanje razvoja izvanrednog događaja.

Rano upozoravanje je postupak mjerodavnog tijela o visokoj mogućnosti nastajanja izvanrednog događaja, utemeljen na nacionalnim sustavnim predviđanjima i procjenama te na međunarodno i iz drugih izvora razmijenjenih podataka. Kada se signal za upozoravanje objavi, ugroženim zajednicama nameću se promjene svakodnevnih rutine i one započinju s pripremanjima za postupanje u katastrofama i velikim nesrećama. Upozoravanje je učinkovito ako je pravovremeno te ukoliko su sustavi komunikacija i javnog informiranja djelotvorni. U protivnom, kada su upozorenja izdana prekasno, kada se ne mogu prenijeti ili su izdana od strane nenadležnih tijela i bez potrebnih podataka i usmjerenja, neučinkovita su za potrebe planiranja reagiranja sustava zaštite i spašavanja.

Predviđanje izvanrednog događaja uključuje ocjenu mogućnosti nastajanja utemeljenu na znanstvenim podlogama. One uglavnom obuhvaćaju tehnike i statistike praćenja procesa pojedinih opasnosti, mjerenja i identificiranja promjena koje upućuju na negativan-štetan razvoj. Stoga su od izuzetnog značaja djelatnosti Državnog hidrometeorološkog zavoda i drugih znanstvenih institucija, inspekcija, središnjih tijela državne uprave za unutarnje poslove i obranu, sigurnosno – obavještajne zajednice i drugih organizacija kojima su prikupljanje i obrada informacija te izrada predviđanja i prognoza dio redovne djelatnosti. Dostavljanjem informacija Državnoj upravi za zaštitu i spašavanje, odmah po saznanju, doprinosi se pravovremenom reagiranju i učinkovitosti sustava zaštite i spašavanja.

Republika Hrvatska uvezana je u međunarodne sustave razmjene informacija ranog upozoravanja u područjima radiološke i nuklearne sigurnosti, obrane od poplava, meteo podataka te informacija o epidemijama, pandemijama, infektivnim i drugim zaraznim bolestima i epizootijama, bolestima bilja, o sigurnosti prehrambenih proizvoda te mjerama čije se provođenje preporučuje u interesu sigurnosti i zaštite i spašavanja stanovništva. Državni centar 112 je ulazna i izlazna nacionalna kontakt točka za razmjenu većine informacija ranog upozoravanja.

Državna uprava za zaštitu i spašavanje prema dobivenim najavama, informacije upozoravanja koristi za poduzimanje mjera iz svoje nadležnosti. Odmah po njihovom dobivanju, prema propisanim standardnim operativnim postupcima, pokreće uvođenje pripravnosti dijelu operativnih snaga zaštite i spašavanja. Istovremeno informacije o mogućnosti nastajanja izvanrednog događaja, upute i preporuke prenosi lokalnim zajednicama nadležnim za operativno reagiranje. Državna uprava za zaštitu i spašavanje, ovisno o vrsti izvanrednog događaja, pokreće postupke informiranja građana i operativnih snaga zaštite i spašavanja o vrsti i očekivanim razmjerima opasnosti, o preventivnim mjerama usmjerenim na ublažavanje posljedica te o mjerama zaštite i spašavanja i mjerama civilne zaštite za čije provođenje se treba pripremiti. Pritom se koristi postojećim, redovnim sustavima komunikacija, medijima – prvenstveno radijem i televizijom, sustavom javnog uzbunjivanja u ugroženim područjima kao i drugim raspoloživim resursima, uglavnom lokalnim.

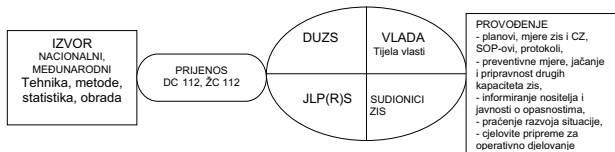
Na temelju informacija, uputa i preporuka Državne uprave za zaštitu i spašavanje, svi sudionici sustava zaštite i spašavanja započinju s provođenjem priprema za djelovanje u izvanrednim događajima, sukladno vlastitim planovima zaštite i spašavanja, planovima civilne zaštite i standardnim operativnim postupcima.

Ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje za neposredno zapovijedanje operativnim snagama zaštite i spašavanja koristi Katalog sposobnosti operativnih snaga i sudionika zaštite i spašavanja s pregledom sveukupnih spasilačkih kapaciteta po djelatnostima od interesa za zaštitu i spašavanje u Republici Hrvatskoj.

Upozoravanje i uzbunjivanje

Upozoravanje je najučinkovitija i najjeftinija metoda u potpori pripremanja zajednica za nošenje s posljedicama izvanrednih događaja, kontrolu rizika i ublažavanje posljedica. To je racional kojim se u svakodnevnom radu, osobito pri planiranju i razvoju zaštite i spašavanja, trebaju voditi sve nadležne institucije u Republici Hrvatskoj, za što su najzainteresiraniji Državna uprava za zaštitu i spašavanje (DUZS), jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (JLP(R)S), pravne osobe i stanovništvo. Nažalost, ova metoda nije u potpunosti primjenjiva za velik broj potencijalnih opasnosti, osobito za neke koje imaju potencijal za izazivanje velikog broja žrtava, materijalnih šteta i posljedica po okoliš, kao što je npr. potres.

Ulazni tijek informacija pravovremenog ranog upozoravanja od interesa za zaštitu i spašavanje odvija se po sljedećim dijelovima na pravcu prijenosa informacija:

Slika br. 1. Tijek informacija ranog upozoravanja

Kada se radi o izvanrednom događaju koji nastaje iznenada ili ima svoj razvojni slijed (od nastanka do eskalacije) koji operativnim

kapacitetima sustava zaštite i spašavanja bilo na operativnim, taktičkim ili strategijskoj razini ne ostavlja dovoljno vremena za kvalitetno reagiranje, tada Državna uprava za zaštitu i spašavanje koristi sustav javnog uzbunjivanja kako bi o katastrofi i velikoj nesreći alarmirala sve na pogođenom području. Signalom opasnosti, uz adekvatna prateća priopćenja, ugrožene zajednice i drugi entiteti alarmiraju se o izvanrednom događaju, obavještavaju se o mjerama za zaštitu i spašavanje i daju im se upute za postupanje te se na taj način pokreću mehanizmi sustava zaštite i spašavanja na pogođenom području. Ova se mjera poduzima kako bi se alarmirale lokalne vlasti, operativne snage i drugi sudionici zaštite i spašavanja i stanovništvo, u cilju ublažavanja posljedica, broja žrtava i materijalnih šteta. Odluku o uzbunjivanju donosi pročelnik područnog ureda za zaštitu i spašavanje, odnosno načelnik županijskog centra 112 (ŽC 112), kada se radi o izvanrednom događaju na lokalnoj razini, odnosno ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanja, pomoćnik ravnatelja za sustav 112 i/ili načelnik Državnog centra 112 (DC 112), ovisno o procjeni raspoloživog vremena za poduzimanje adekvatnih reakcija zaštite i spašavanja.

Ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje donosi standardni operativni postupak (SOP) za djelovanje sustava javnog uzbunjivanja za potrebe upozoravanja na nastalu katastrofu i veliku nesreću. SOP-om se utvrđuju vrste izvanrednih događaja u kojima se koristi sustav javnog uzbunjivanja, način određivanja područja i prioriteta koja obzirom na procjenu ugroženosti trebaju biti pokrivena sustavom javnog uzbunjivanja odgovarajuće čujnosti, suradnja i komunikacija između sudionika i operativnih snaga zaštite i spašavanja te drugi postupci od važnosti za učinkovitost zaštite i spašavanja.

Dostavljanje informacija upozoravanja i pokretanje pripravnosti

U narednoj tablici prikazani su izvori informacija upozoravanja koje sustav zaštite i spašavanja koristi za pokretanje postupaka utvrđenih planovima zaštite i spašavanja i za predlaganje zaštitnih mjera koje ugroženo stanovništvo treba provesti u okviru mjera osobne i uzajamne zaštite.

Tablica br. 1. Dostavljanje informacija ranog upozoravanja

Izvanredni događaji	Izvor upozoravanja (institucija, tehn. inf. sustavi)	Sadržaj	Korisnici upozoravanja	Mjere, snage i sredstva; Napomena
Poplava i prolom akumulacijskih brana	– DHMZ, – Hrvatske vode Mjerna hidrološka mreža DHMZ-a. 5 karakterističnih lokacija na dionici rijeke Save od državne granice sa Slovenijom do Jasenovca te za rijeku Kupu u Karlovcu. Podaci koji se dobivaju međunarodnom razmjenom, praćenjem podataka o vodostajima uzvodno i na dr. načine.	Mjerenje protoka na vodotocima te stanja podzemnih voda, izdavanje hidroloških ekspertiza i prognoza. Sustavno prognoziranje vodostaja i protoka koje provode Hrvatske vode.	Hrvatske vode, Hrvatska elektroprivreda d.d., Vodoprivreda, DUZS (Stožer ZIS RH, zapovjedništvo i postrojbe CZ, DIP, centri 112), operativne snage ZIS, stanovništvo ugroženih područja, javnost	Mjere i snage utvrđene Državnim planom obrane od poplava, planovima zaštite i spašavanja JLP(R)S, te ljudski i materijalni resursi utvrđeni tim planovima, kao i obveze iz Zakona o zaštiti i spašavanju i Zakona o vodama (prvenstveno spašavanje, evakuacija, zbrinjavanje, prva medicinska pomoć i druga potrebna skrb). UPOZORAVANJE JE MOGUĆE PROVESTI PRAVOVREMENO (osim kada se radi o bujičnim poplavama).

Potres	<p>– Geofizički odsjek Prirodoslovnog-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu – Seizmološka služba</p> <p>Pet privremenih seizmoloških postaja (razmještaj i broj nisu stalni).</p> <p>16 akceleroografa – instrumenata za bilježenje jakih potresa.</p> <p>– Sve institucije i građani na pogođenom i susjednim područjima</p>	<p>Neprekidno instrumentalno praćenje seizmičke aktivnosti, te prikupljanje, obrada i analiza podataka, naknadna izučavanja koja obuhvaćaju i obavještanje nadležnih državnih tijela o osnovnim parametrima potresa neposredno po pojavi jakih potresa.</p> <p>Akceleroграфи nisu neprekidno u pogonu, već se automatski aktiviraju samo u slučaju potresa intenziteta V0 ili višeg MSK ljestvice</p> <p>Prve pouzdane podatke o potresu na području Republike Hrvatske, moguće je napraviti u vremenu od minimalno 30 minuta do maksimalno 3 sata.</p>	<p>DUZS (Stožer ZIS RH, zapovjedništvo i postrojbe CZ, vatrogastvo, DIP, centri 112) JLP(R)S, operativne snage i drugi sudionici zaštite i spašavanja, građani i javnost</p> <p>SVE INFORMACIJE O POSLJEDICAMA KORISTE SE ZA POTREBE DJELOVANJA OPERATIVNIH SNAGA I SUDIONIKA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA</p>	<p>Provode se mjere iz planova zaštite i spašavanja, planova civilne zaštite, operativnih planova sudionika, državnih planova i SOP-ova za zaštitu i spašavanje iz ruševina, prva medicinska pomoć, evakuacija, zbrinjavanje, asanacija i dr.</p> <p>ZA NITI JEDAN POTRES UPOZORAVANJE NIJE MOGUĆE PROVESTI PRAVOVREMENO. TAKO DA I ZA ONAJ KOJI PROUČI LJUDSKE ŽRTVE, ODNOSNO MATERIJALNU ŠTETU, NIJE RACIONALNO KORISTI SUSTAV JAVNOG UZBUNJIVANJA ILI DRUGE KAPACITETE, KAO DOPUNSKE SUSTAVE ILI SUPSTITUT ZA UPOZORAVANJE.</p>
Industrijske i prometne nesreće s opasnim tvarima	<p>– Operateri,</p> <p>– Procesno osoblje,</p> <p>– Svjedoci nesreće</p>	<p>Propisani obrasci, protokoli i izvješća za dostavljanje informacija o nesreći, podatci, procjene razvoja događaja, mjere za zaštitu i spašavanje prema žurnosti poduzimanja.</p>	<p>DUZS (Stožer ZIS RH, zapovjedništvo i postrojbe CZ, vatrogastvo, DIP, centri 112), inspekcije nadležnih tijela državne uprave, JLP(R)S, MZOPUG, vatrogastvo, građani, javnost</p> <p>ODLUKU O UPOZORAVANJU UNUTAR POSTROJENJA DONOSE ODGOVORNE OSOBE, A ODLUKU O JAVNOM UZBUNJIVANJU PROČELNIK PUZIS UZ KONZULTACIJE S OPERATEROM I ČELNIKOM JLP(R)S</p>	<p>Dostavljanjem informacija upozoravanja o industrijskoj nesreći ili uzbunjivanjem građana pokreće se sustav reagiranja stožera, zapovjedništava, operativnih snaga i drugih sudionika zaštite i spašavanja, razrađen unutarnjim planovima operatera, vanjskim planovima JLP(R)S, operativnim planovima pravnih osoba, planovima zaštite i spašavanja, planovima CZ i SOP-ovima.</p> <p>OBAVJEŠĆUJU SE SUŠJEDNE DRŽAVE I MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE PREMA POSEBNIM PROTOKOLIMA I SPORAZUMIMA.</p> <p>UPOZORAVANJE SE PROVODI INTERNIM SUSTAVIMA UZBUNJIVANJA OPERATERA I SUSTAVOM JAVNOG UZBUNJIVANJA TE DOSTAVOM INFORMACIJA O NESREĆI POZIVOM NA BROJ 112.</p>
Radiološka i nuklearna nesreća	<p>DZRNS</p> <p>SPUNN (Nacionalni sustav upozoravanja)</p>	<p>25 mjernih postaja i centralna jedinica za mjerenje, analiziranje i pohranjivanje podataka.</p>	<p>DUZS, (Stožer ZIS RH, zapovjedništvo CZ RH i interventne specijalističke postrojbe CZ RH za RKBN zaštitu, druge postrojbe CZ, vatrogastvo, DIP, centri 112),</p>	<p>Provode se mjere zaklanjanja, sklanjanja, evakuacije, detekcije, dekontaminacije i druge mjere predložene od znanstvenih kapaciteta i kroz drugu ekspertnu potporu tijelima odlučivanja.</p>

Radiološka i nuklearna nesreća	<p>DZRNS SPUNN (Nacionalni sustav upozoravanja)</p> <p>ECURIE (EU sustav upozoravanja)</p>	<p>Sustav pravodobnog upozoravanja na nuklearnu nesreću komponenta je nacionalnog sustava pripravnosti koja omogućava alarmiranje u slučaju povišenja razine radioaktivnosti u okolišu.</p> <p>Svi mjerni podaci prikupljeni SPUNN-om šalju se u europski sustav, EUR-DEP, za razmjenu radioloških mjernih podataka.</p> <p>Radiološki mjerni podaci razmjenjuju se sa Slovenijom i Mađarskom temeljem bilateralnih sporazuma.</p> <p>Sustav EU za ranu razmjenu informacija u slučaju radiološke opasnosti.</p>	<p>Institut »R. Bošković«, IMI, JLP(R)S, operativne snage i drugi sudionici zaštite i spašavanja, građani i javnost.</p> <p>DC 112 središte za vezu – članak 3. Zakona o potvrđivanju Sporazuma između Europske zajednice za atomsku energiju (EUROATOM) i država nečlanica Europske unije o sudjelovanju potonjih u sustavu Zajednice za ranu razmjenu informacija u slučaju radiološke opasnosti (ECURIE)</p> <p>Alat za potporu odlučivanju</p>	<p>Putem medija i/ili sustavom javnog uzbunjivanja građanima se izdaju informacije, konkretne upute o ponašanju i druga uputstva, o npr. evakuaciji kontaminiranog područja i područja na putu radijacijskog oblaka.</p> <p>UPOZORAVANJE JE, U OVISNOSTI O SPECIFIČNOSTIMA IZVANREDNOG DOGAĐAJA NA NUKLEARNOM POSTROJENJU, MOGUĆE PROVESTI NA VRIJEME.</p> <p>RODOS (Realtime Online Decision Support System for nuclear emergency management) – Sustav za potporu odlučivanju u slučaju nuklearne nesreće u stvarnom vremenu.</p>
Ekstremni vremenski uvjeti	<p>DHMZ (METLAB, ECMWF, EUMETNET, WMO, EUMETSAT)</p>	<p>Meteorološka motrenja (mjerenja i opažanja), prijenos podataka i njihova daljnja obrada.</p> <p>Prognoza vremena na objektivnim izračunima razvoja stanja atmosfere koji se provode u većim meteorološkim centrima (Reading, Offenbach, Toulouse itd.) i uz dodatne vlastite obrade prevode u prognoze vremena za područje Hrvatske i za različite namjene i korisnike.</p> <p>Radarsko dirigitirani sustav obrane od tuče, raketnih postaja i prizemnih generatora na prostoru od oko 2,5 milijuna hektara – međurječje Save i Drave, Međimurje i dio Pokuplja.</p> <p>Indeks opasnosti od požara, a kada požar nastupi, na njegovo širenje presudno utječu smjer i brzina vjetrova (vatrogastvu se olakšava odabir stupnja pripravnosti).</p>	<p>DUZS, središnja tijela državne uprave i pravne osobe od interesa za ZiS, NMRCC Rijeka, JLP(R)S, operativne snage zaštite i spašavanja, javnost za potrebe:</p> <ul style="list-style-type: none"> – obrane od suše, – u slučaju olujnih i orkanskih nevremena i jakih vjetrova, – snježnih oborina, – toplinskih valova, – provođenja obrane od tuče, – zaštite od šumskih požara – Hrvatske šume, DUZS, MUP, – sigurnosti prometa (zračnog, kopnenog (željeznica i ceste) i vodenog (morima, rijekama i jezerima) – HAK, HŽ, Hrvatske ceste, Hrvatske autoceste, Autocesta Rijeka-Zagreb, zračne luke, – zaštite od erozija, – sigurnosti rezervi pitke vode te – Mediji – radio, – televizija, – tisak, – Osiguravajuća društva, – ACI marine i dr. 	<p>UPOZORAVANJE JE MOGUĆE PROVESTI PRAVOVREMENO</p>

Zrakoplovne nesreće	<ul style="list-style-type: none"> – Hrvatska kontrola zračne plovidbe, – zračna luka, – operater, – svjedoci 	<p>O gubitku komunikacija i radarskog kontakta sa zrakoplovom u zoni odgovornosti.</p> <p>Dojava o nesreći zrakoplova na području zračne luke.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Od strane kapetana zrakoplova u pogibli, operatera – kompanije o gubitku kontakta sa zrakoplovom. – Fizičke osobe i drugi svjedoci nesreće, koji informaciju dostavljaju pozivom na broj 112 	<p>DUZS (PUZIS, Stožer ZiS RH, zapovjedništvo CZ RH i interventne specijalističke postrojbe CZ RH, druge postrojbe CZ, vatrogastvo, DIP, centri 112), MUP, MORH, HGSS, HCK, druge udruge građana, nadležna središnja tijela državne uprave, druge operativne snage zis prema Planu potrage i spašavanja zrakoplova i SOP-u</p>	<p>Gašenje požara, hitna medicinska pomoć, hitna psihološka pomoć, bolnička skrb, osiguravanje mjesta nesreće, evidentiranje žrtava, odnosi s medijima i javnošću, asanacija mjesta nesreće i druge mjere prema SOP-u.</p> <p>UPOZORAVANJE JE U ODREĐENIM SITUACIJAMA MOGUĆE POKRENUTI PRAVODOBNO. U DRUGIM SLUČAJEVIMA POKREĆE SE REAGIRANJE NAMJENSKIH OPERATIVNIH KAPACITETA.</p>
---------------------	---	---	--	--

Upozoravanje u slučaju poplava i proloma akumulacijskih brana

Radi učinkovite provedbe operativne obrane od poplava Hrvatske vode su, sukladno Državnom planu obrane od poplava, postavile i automatizirale dio vodomjera, na koji način su podaci o vodostajima u realnom vremenu dostupni centrima obrane od poplava.

Uspostavom mreže automatskih kišomjera i meteoroloških radara u suradnji s Državnim hidrometeorološkim zavodom i Hrvatskim vodama stvoreni su uvjeti za efikasniju operativnu obranu od poplava na manjim slivovima s kratkim vremenima koncentracije otjecanja. Preostaje unaprijediti sustavno prognoziranje vodostaja i protoka koje se zasad provodi samo za 5 karakterističnih lokacija na dionici rijeke Save, od državne granice sa Slovenijom do Jasenovca, te za rijeku Kupu u Karlovcu, što je nedovoljno.

Kad Državni centar 112 dobije informacije (na temelju protokola o komunikacijskoj suradnji između Državne uprave za zaštitu i spašavanje i Hrvatskih voda) iz Hrvatskih voda o vodostajima te mogućnosti pojave poplava širih razmjera, prenosi je:

- Županijskim centrima 112 (ŽC 112) potencijalno ugroženih županija,
- ravnatelju Državne uprave za zaštitu i spašavanje, načelniku Stožera ZiS Republike Hrvatske,
- zapovjedniku civilne zaštite Republike Hrvatske i glavnom vatrogasnom zapovjedniku Republike Hrvatske,
- Operativno komunikacijskom centru policije (OKC),
- državnim tijelima i službama koji imaju obveze po ovom Planu,
- tvrtkama od interesa za zaštitu i spašavanje Republike Hrvatske,
- Vladi Republike Hrvatske,
- kontakt točkama susjednih država u smjeru kretanje vodnog vala.

Upozoravanje u slučaju potresa

Osnovna zadaća Seizmološke službe u Republici Hrvatskoj je neprekidno instrumentalno praćenje seizmičke aktivnosti, obrada i analiza prikupljenih podataka. Dobiveni rezultati temelj su za naknadna izučavanja značajki potresa – od kratkoročnih koja obuhvaćaju i obavještavanje nadležnih državnih tijela o osnovnim parametrima

potresa neposredno po pojavi jakih potresa, do dugoročnih, kao statističke baze podataka za znanstvena i stručna istraživanja. Međutim, uz sav tehnološki napredak, danas u svijetu nisu razvijene niti pouzdani sustavi niti metode ranog upozoravanja nastajanja potresa. Čak štoviše, potres je moguće sa sigurnošću predvidjeti tek nekoliko sekundi prije nastanka, pa se u tom smislu i ne može govoriti o sustavu upozoravanja u slučaju potresa. Sustav seizmoloških postaja služi tek za obradu podataka o potresu, koje je moguće napraviti u vremenu od minimalno 30 minuta do maksimalno 3 sata.

Upozoravanje u slučaju tehničko-tehnoloških katastrofa i velikih nesreća s opasnim tvarima u stacionarnim objektima

U Republici Hrvatskoj operateri koji u proizvodnji koriste opasne tvari, ovisno o ugrađenoj tehnologiji i starosti postrojenja, primjenjuju različita rješenja. Većina od njih omogućava automatsku dojavu podataka o proizvodnom procesu. Oni se, uz adekvatnu valorizaciju od strane procesnog osoblja, u dijelu sadržaja mogu karakterizirati podacima ranog upozoravanja o mogućnosti nastajanja industrijske nesreće na postrojenjima s opasnim tvarima.

Odredbama Zakona o zaštiti i spašavanju svi su operateri koji koriste opasne tvari dužni instalirati sustave uzbunjivanja, kako za potrebe uzbunjivanja o nesreći unutar postrojenja tako i za uzbunjivanje stanovništva u radijusu unutar kojeg su moguće posljedice industrijske nesreće. Ti se sustavi za uzbunjivanje, ovisno o dojadi o nesreći, procjenama razvoja izvanrednog događaja, nalozima odgovornih osoba i stožera, mogu koristiti i za potrebe govornog upozoravanja o nastaloj industrijskoj nesreći te o mjerama zaštite koje treba žurno poduzeti. Iz razloga što su interna sredstva za uzbunjivanje u vlasništvu operatera uvezana u cjelovit sustav javnog uzbunjivanja, za potrebe upozoravanja ugroženog stanovništva o industrijskoj nesreći mogu se, pod određenim okolnostima i prema procjenama mogućeg razvoja izvanrednog događaja, koristiti i drugi dijelovi cjelovitog sustava javnog uzbunjivanja koji su upravljivi iz županijskih centara 112. Odluku o korištenju sustava javnog uzbunjivanja za potrebe upozoravanja stanovništva o industrijskoj nesreći i mjerama zaštite donosi pročelnik područnog ureda za zaštitu i spašavanje u suradnji s operaterom i čelnikom JLP(R)S.

Upozoravanje u slučaju tehničko-tehnološke katastrofe i velike nesreće s opasnim tvarima u prijevozu opasnih tvari u cestovnom i željezničkom prometu

Sudionici u prijevozu opasnih tvari dužni su u slučaju opasnosti, odnosno u slučaju nezgode ili nesreće odmah obavijestiti Držav-

nu upravu za zaštitu i spašavanje (pozivom na broj 112) te dati sve podatke nužne za poduzimanje odgovarajućih mjera.

Nadležna ministarstva Državnoj upravi za zaštitu i spašavanja dostavljaju popis prijevoza opasnih tvari za tekući tjedan, sukladno propisanom načinu praćenja tih podataka. Nadalje, svi operateri u cestovnom i željezničkom prometu, svako saznanje o opasnosti u prijevozu opasnih tvari koja može dovesti do katastrofe i velike nesreća dužni su prijaviti Državnoj upravi za zaštitu i spašavanje, pozivom na broj 112. Državna uprava zaprimljene informacije prosljeđuje čelnicima jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, uvodi pripravnost sudionika reagiranja i pokreće pripreme za provođenje adekvatnih mjera zaštite i spašavanja i civilne zaštite.

Također, svjedoci nesreća transportnih sredstava u kojima se prevoze opasne tvari iste prijavljuju pozivom na broj 112. Županijski centar 112 koji je zaprimio poziv o nesreći, postupa sukladno propisanom standardnom operativnom postupku čiju izradu usklađuje Državna uprava za zaštitu i spašavanje i koji donosi ravnatelj Uprave.

Ukoliko je prilikom nesreće došlo do nekontroliranog oslobađanja opasnih tvari, sukladno informacijama i zahtjevu rukovoditelja operativnih snaga zaštite i spašavanja na mjestu nesreće, Državni centar 112, preko županijskih centara 112, uzbuđuje neposredno ugroženo stanovništvo.

Upozoravanje u slučaju radiološke i nuklearne nesreće

Tijelo državne uprave nadležno za poslove radiološke i nuklearne sigurnosti je Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost koji za potrebe upozoravanja koristi:

Sustav pravodobnog upozoravanja na nuklearnu nesreću (SPUNN)

SPUNN omogućuje alarmiranje u slučaju povišenja razine radioaktivnosti u okolišu te osigurava ulazne podatke za procjenu doza za stanovništvo, ukoliko se nuklearna/radiološka nesreća dogodi u blizini mjernih postaja (kojih ima 25 za područje Republike Hrvatske) i centralne jedinice u kojoj se rezultati mjerenja u području oko mjernih postaja prikupljaju, analiziraju i pohranjuju. SPUNN mjeri, prikuplja, analizira i pohranjuje podatke o brzini ambijentalne gama doze. Na dvije postaje se dodatno mjeri i koncentracije radionuklida u atmosferi te određeni meteorološki parametri. Mjerni podaci se šalju u centralnu jedinicu odmah po isteku svakog mjernog ciklusa. Kada se detektiraju povišene vrijednosti, automatski se alarmira dežurni djelatnik Državnog zavoda za radiološku i nuklearnu sigurnost, koji utvrđuje razloge odstupanja.

U slučaju radiološke i nuklearne nesreće, i to u ranoj fazi njenog potencijalnog razvoja, pokretni radiološki timovi izlaze na teren, mjere brzinu doze, provode in-situ gama spektrometrijsku analizu i prikupljaju uzorke zraka, hrane, vode i tla potrebnih za detaljne laboratorijske analize.

U slučaju akcidenta za kojega se procjenjuje da bi mogao pre-rasti u katastrofu ili veliku nesreću, pokreće se sustav pripravnosti – aktivira se Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost i Državna uprava za zaštitu i spašavanje te ostala tijela i službe unutar sustava reagiranja.

Sustav obavješćivanja i razmjene informacija među državama članicama Europske unije o radiološkim incidentima

U Hrvatskoj je implementiran sustav za ranu razmjenu informacija u slučaju radiološke opasnosti ECURIE (The European Community Urgent Radiological Information Exchange) u Državnom

zavodu za radiološku i nuklearnu sigurnost i Državnoj upravi za zaštitu i spašavanje, a pod nadležnošću Državnog zavoda za radiološku i nuklearnu sigurnost. Navedenim sustavom razmjenjuju se informacije između država članica Europske unije u slučaju radiološke (nuklearne) opasnosti većih razmjera.

Sustav je implementiran temeljen Zakona o potvrđivanju Sporazuma između Europske zajednice za atomsku energiju (EURATOM) i država nečlanica Europske unije o sudjelovanju potonjih u sastavu Zajednice za ranu razmjenu informacija u slučaju radiološke opasnosti (ECURIE) (Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 8/07.).

Europska komisija u slučaju radiološke (nuklearne) nesreće na području država-potpisnica, faxom obavještava Državni centar 112, koji je u sustavu ECURIE označen kao nacionalno središte za vezu. Državni centar 112 faxom obavještava Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost, ravnatelja Državne uprave za zaštitu i spašavanje i Krizni stožer Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi. Sve povratne informacije (i o eventualno poduzetim mjerama zaštite) Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost prosljeđuje Europskoj Komisiji u Bruxelles.

3.2. PRIPRAVNOST, MOBILIZACIJA I NARASTANJE OPERATIVNIH SNAGA

Ovim dijelom Plana zaštite i spašavanja definira se strategijski okvir za planiranje postupaka popune, pripravnosti i mobilizacije koje su prema zakonu dužni provoditi nositelji planiranja u području zaštite i spašavanja na operativnim i taktičkim razinama i razrađuje provođenje pripravnosti, mobilizacije, aktiviranja i narastanja operativnih snaga zaštite i spašavanja.

Provođenjem određenih mjera i postupaka pripravnosti operativne snage zaštite i spašavanja dovode se u stanje spremnosti za učinkovito operativno reagiranje u izvanrednim događajima. Pripravnost uključuje osoblje, materijalna, komunikacijska i prijevozna sredstva te propisane procedure. Obzirom na vrstu operativne snage zaštite i spašavanja, primjenjuju se različite procedure utvrđivanja pripravnosti. Pripravnost je za stalno spremne operativne snage, žurne službe ili tzv. gotove snage zaštite i spašavanja, kontinuirano najvišeg stupnja i to osobito za osoblje dežurne smjene. Također, za osoblje žurnih službi koje nije u smjeni, planovima se razrađuje uvođenje najviše razine pripravnosti. Postupci uvođenja pripravnosti prilagođavaju se specifičnostima izvanrednog događaja, stvarno nastalim posljedicama i procjenama daljnjeg razvoja događaja, potrebnom vremenu za dostizanje željenog stupnja spremnosti kao i nužnim operativnim mjerama za njihovo uvođenje. Vrijeme pripravnosti gotovih operativnih snaga je od 1 – 3 sata. Unutar tog vremena sukcesivno se, po dostizanju zahtijevane razine operativne spremnosti, dijelovi kapaciteta operativnih snaga operativno uključuju u provođenje zadaća zaštite i spašavanja. Kada je postupak upozoravanja o mogućnosti nastajanja izvanrednog događaja pokrenut pravovremeno, gotove operativne snage uvode pripravnost sveukupnih ljudskih i materijalnih kapaciteta, u funkciji provođenja sveobuhvatnih priprema za operativno djelovanje.

Pored za prethodno navedenu, najspremniju kategoriju operativnih snaga zaštite i spašavanja, pripravnost planiraju i središnjih tijela državne uprave, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, operateri i druge pravne osobe, odnosno sve operativne snage zaštite i spašavanja na svim razinama ustrojavanja. Najvažnije je planirati pripravnost snaga za prvi odgovor, odnosno svih kapaciteta za zaštitu i spašavanje na operativnim razinama. Paralelno s njima uvodi se pripravnost pojedinim – specifičnim ili svim spasilačkim kapacitetima na taktičkim razinama pa potom na strategijskoj

razini. U tom smislu pripravnost za reagiranje upravljačkog osoblja i specijalističkih timova operatera u slučaju industrijske nesreće s opasnim tvarima je trenutna. Vlasnici takvih postrojenja dužni su reagirati u najkraćem vremenu, obavijestiti lokalne zajednice koje su prema procjenama izravno izložene posljedicama nesreće, Državnu upravu za zaštitu i spašavanje, centre 112, žurne službe i resorna ministarstva. Čelnici lokalne i područne (regionalne) samouprave odgovorni su za uvođenje pripravnosti operativnim snagama zaštite i spašavanja na razinama lokalnih zajednica, a ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje i Vlada Republike Hrvatske na strategijskoj razini. Pripravnost se planira za sve izvanredne događaje za koje pravovremeno upozoravanje osigurava dovoljno vremena za planski i postepeno narastanje sposobnosti operativnih snaga. Sve operativne snage zaštite i spašavanja prema usuglašenim standardnim operativnim postupcima, vlastitim planovima detaljno razrađuju provođenje pripravnosti i usuglašavaju ostvarivanje komuniciranja između sudionika zaštite i spašavanja zaduženih za reagiranje po nastanku izvanrednog događaja.

Pripravnost se smatraju i pripreme stanovništva za postupanje u katastrofama i velikim nesrećama, u situacijama kada se unaprijed upozori o nastupajućoj opasnosti i upozori o potrebi provođenja nužnih mjera i o postupcima za zaštitu zdravlja, života i imovine.

Pripravnost se uvodi sukcesivno po prioritetima. Prvenstveno onim dijelovima operativnih snaga neophodnim za provođenje zadaća iz njihove nadležnosti. Pritom se uzimaju u obzir nalozi i zahtjevi odgovornih osoba, stožera i zapovjedništava nadležnih za odlučivanje i usklađivanje djelovanja operativnih snaga, podatci iz situacijskih izvješća i druge informacije iz svih dostupnih izvora.

Aktiviranjem se pokreće uporaba gotovih, odnosno stalno spremnih operativnih snaga. Unutar ove kategorije razlikuju se dvije skupine. Prva su dijelovi gotovih operativnih snaga koji se u trenutku izdavanja zapovijedi za djelovanje nalaze u stanju dežurstva. Druga su snage koje se uvođenjem pripravnosti i provođenjem mobilizacije, planski i postepeno dovode u stanje spremnosti za operativno djelovanje. Nakon ocjene o stanju operativne spremnosti donosi se odluka o njihovom aktiviranju. Pritom se primjenjuje princip »narastanja snaga«. Planskom primjenom tog principa osigurava se ekonomičnost u pripremi za i tijekom djelovanja operativnih snaga zaštite i spašavanja, odnosno provodi se pozivanje samo onih pripadnika snaga, opreme i sredstava prema stvarnim operativnim potrebama, eliminiraju prazni hodovi i slična stanja koja mogu utjecati na operativnu učinkovitost.

Mobilizacija je planska radnja pozivanja pripadnika operativnih snaga koji su raspoređeni posebnim rješenjima, osobito osoba raspoređenih u civilnu zaštitu i obveznika radne obveze raspoređenih u gotove operativne snage. Mobilizacijom se združuje ljudstvo s opremom i sredstvima. Pritom se vodi računa o prioritetima, dinamici i mjestima prikupljanja snaga i sredstava. Za zadovoljavanje pravne strane, u mobilizaciji se pripadnicima operativnih snaga uručuju pozivi za sudjelovanje u zaštiti i spašavanju. Nakon zaprimanja upozorenja o izvanrednom događaju mobilizacija se u funkciji uvođenja pripravnosti određenih dijelova operativnih snaga važnih za reagiranje u očekivanom izvanrednom događaju provodi pravovremeno. Naknadno se, po nastanku posljedica izvanrednog događaja, provodi mobilizacija svih potrebnih kapaciteta. U prvom slučaju, provođenje mobilizacije dinamički se (vremenski) prilagođava potrebama planskog narastanja snaga do razine zahtijevane operativne spremnosti. U drugom slučaju svi nositelji mobilizaciju planiraju sukladno zahtjevima i nalogima za djelovanje, situacijskim izvješćima i stvarnim operativnim potrebama, načelno u okviru vremena navedenih u sljedećoj tabeli:

Tablica br. 2. Vrijeme mobilizacije operativnih snaga ZiS

Redni broj	Sudionici ZiS i operativne snage	Vrijeme trajanja mobilizacije	
		Min. (od)	Max. (do)
1.	Fizičke osobe	ODMAH	
2.	Pravne osobe	1 sata	Nekoliko dana
3.	Čelnici JLP(R)S	ODMAH	15 minuta
4.	Operativne snage JLP(R)S	30 minuta	2 sata
5.	Središnja tijela državne uprave	30 minuta	8 sati
6.	Službe i postrojbe pravnih osoba i središnjih tijela državne uprave koje se ZiS bave u svojoj redovnoj djelatnosti	ODMAH	3 sata
7.	Vatrogasna zapovjedništva i postrojbe	ODMAH	1 sata
8.	Službe i postrojbe DUZS	ODMAH	2 sata
9.	Stožeri zaštite i spašavanja		
	– operativne i taktičke razine	30 minuta	4 sata
	– strategijske razine	2 sata	6 sati
10.	Službe, zapovjedništva i postrojbe civilne zaštite	30 minuta	12 sati

Mobilizacija fizičkih osoba, kao sudionika zaštite i spašavanja, formalno se ne planira, ne prati niti analizira u okviru mobilizacijskih priprema. Razlog je što se građani, kao važan dio snaga za prvi odgovor lokalnih zajednica, za provođenje mjera osobne i uzajamne zaštite samoaktiviraju. Velika većina građana se u zaštitu i spašavanje uključuje odmah na principu samoorganiziranja, dok se njihov manji dio uključuje organizirano, uz vođenje i upute nadležnih tijela i organizacija. Stoga je i vrijeme za njihovu mobilizaciju o d m a h, iz razloga što se procjenjuje da su svi ugroženi građani spremni za operativno djelovanje u trenutku nastajanja posljedica izvanrednog događaja po njih same, članove obitelji ili stanovnike lokalnih zajednica.

Mobilizacija pravnih osoba je, što se tiče vremena za provođenje, fleksibilna. Prvenstveno ovisi o namjenskim zadaćama, prioritetima uporabe snaga u specifičnim situacijama i konkretnim zahtjevima na mjestu događaja te kriterijima primijenjenim u postupku planiranja. Pravne osobe koje se bave specifičnim djelatnostima od interesa za zaštitu i spašavanje angažiraju se odmah po nastajanju izvanrednog događaja, dok se druge angažiraju sukcesivno, ovisno o razvoju situacije i potrebama po principu narastanja operativnih snaga ili poradi zamjene prethodno angažiranih snaga. Iz navedenih razloga pojedine pravne osobe iz ove kategorije mogu se mobilizirati u periodu i dužem od nekoliko dana nakon nastajanja izvanrednog događaja.

Čelnici jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave mobiliziraju se trenutno, odmah po nastanku događaja. Na taj način pokreće se operativno djelovanje sustava reagiranja. Oni su ujedno i odgovorne osobe koje donose odluke o mobiliziranju kapaciteta lokalnih zajednica u katastrofi i velikoj nesreći.

Središnja tijela državne uprave, zbog zakonom utvrđenih ovlasti te osobito značaja njihovih djelatnosti za operativnu učinkovitost sustava zaštite i spašavanja u Republici Hrvatskoj, mobiliziraju se u relativno dužem vremenskom razdoblju i sukcesivno. Pritom se vodi računa o prioritetima, planiranim zadaćama i mjerama za uspostavljanje, održavanje i razvoj operativne spremnosti samog tijela, ali i operativnih snaga zaštite i spašavanja iz njihove nadležnosti.

Službe i postrojbe Ministarstva unutarnjih poslova i Ministarstva obrane, odnosno Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske mobiliziraju se i angažiraju sukladno posebnim propisima.

Službe i postrojbe pravnih osoba i središnjih tijela državne uprave koje se zaštitom i spašavanjem bave u svojoj redovnoj djelatnosti pripadaju prvoj kategoriji operativnih snaga, najviše razine operativne spremnosti. Stoga je i propisano vrijeme za njihovu mobilizaciju dosta zahtjevno, ali i ono je u određenom rasponu iz razloga što se dio kapaciteta kontinuirano nalazi u statusu stalno spremnih snaga (npr. dežurna smjena), dok se ostali pripadnici sukladno operativnim potrebama narastanja snaga uključuju sukcesivno, do planski punog operativnog mobilizacijskog razvoja.

Vatrogasna zapovjedništva i postrojbe, kao važan kapacitet operativnih snaga zaštite i spašavanja, uvrštene su u najprioritetniju kategoriju. Te se snage mobiliziraju prema dokumentima koji se izrađuju prema posebnim propisima.

Službe i postrojbe Državne uprave za zaštitu i spašavanje jednim su dijelom dio najviše razine ekspertne potpore (uz znanstvene i stručne kapacitete) kojom Republika Hrvatska raspolaže za sve zadatke, a osobito one najsloženije na stratezijskoj razini, djelovanja sustava zaštite i spašavanja. One su, pored operativnih zaduženja koje imaju, zadužene i za potporu taktičkim i operativnim razinama u katastrofi i velikoj nesreći. U tom smislu djelatnici Državne uprave za zaštitu i spašavanje su u funkciji stručne, tehničke i logističke potpore Vladi Republike Hrvatske, ravnatelju Uprave, drugim središnjim tijelima državne uprave, Stožeru zaštite i spašavanja Republike Hrvatske, članovi su Zapovjedništva civilne zaštite Republike Hrvatske i podupiru rad Zapovjedništva, ali i članovi i potpora stožerima zaštite i spašavanja i zapovjedništvima civilne zaštite na operativnim i taktičkim razinama sustava zaštite i spašavanja u Republici Hrvatskoj. Državni i županijski centri 112 predstavljaju najvažnije elemente komunikacijske podrške u radu Stožera zaštite i spašavanja Republike Hrvatske i Zapovjedništva civilne zaštite Republike Hrvatske te potporu u planiranju operativnih veza operativnih snaga. Postrojbe kojima izravno zapovijeda Uprava su interventne specijalističke postrojbe civilne zaštite Republike Hrvatske, državne intervencijske postrojbe, jedinice za uzbunjivanje te zapovjedništva i postrojbe vatrogastva, putem glavnog vatrogasnog zapovjednika Republike Hrvatske. Prethodno navedeni Stožer i Zapovjedništvo su najodgovornija tijela, a postrojbe operativno najspremniji kapaciteti zaštite i spašavanja u Republici Hrvatskoj.

Stožeri zaštite i spašavanja podijeljeni su u dvije temeljne kategorije. Prva je na operativnim i taktičkim razinama, a druga na stratezijskoj razini. Stožeri operativne i taktičke razine mobiliziraju se u što kraćem vremenu. Razlog je što su dio snaga za prvi odgovor i nadležni su za operativno usklađivanje djelovanja operativnih snaga na lokalnim razinama, od kojih dio prema kriterijima spremnosti pripada prvoj kategoriji snaga. Druga razina je Stožer zaštite i spašavanja Republike Hrvatske čije angažiranje započinje s uvođenjem odgovarajućeg stupnja pripravnosti, traje tijekom usklađivanja djelovanja operativnih snaga, pa sve do okončanja aktivnosti zaštite i spašavanja od stratezijskog značaja.

Službe, zapovjedništva i postrojbe civilne zaštite također se kategoriziraju u nekoliko posebnih skupina za koje se planira različito vrijeme mobilizacije, primjereno njihovim zadaćama u sustavu zaštite i spašavanja. Tako se Služba civilne zaštite, kao profesionalni dio Državne uprave za zaštitu i spašavanje, ili aktivira trenutno ili sukcesivno mobilizira u što kraćem vremenu prema posebnom planu, Zapovjedništvo civilne zaštite Republike Hrvatske, kojeg u većem dijelu popunjavaju djelatnici Službe za civilnu zaštitu Državne uprave za zaštitu i spašavanje, mobilizira se u vremenu do max. 1 sata, zapovjedništva civilne zaštite županija i gradova u vremenu od 1 do 8 sati, dok postrojbe civilne zaštite jedinica lokalne samouprave, ovisno o spremnosti i značaju za zaštitu i spašavanje tih sredina, u vremenu od 3-12 sati.

Pripravnost, mobilizacija (aktiviranje) i narastanje operativnih snaga u slučaju poplava i proloma akumulacijskih brana

Sustav pripravnosti

Sustav pripravnosti za slučaj poplava i proloma akumulacijskih brana uključuje prikupljanje, obradu i distribuciju informacija iz kategorije ranog upozoravanja koje služe za uvođenje pripravnosti operativnim snagama zaštite i spašavanja koje su na temelju zakona i Plana dužne žurno reagirati kada prirodna ili umjetna (akcidentna) poplava nastupi. Sustav pripravnosti obuhvaća sljedeća državna tijela i službe:

- Vlada Republike Hrvatske,
- Hrvatske vode,
- Hrvatska elektroprivreda – HEP d.d.,
- Državni hidrometeorološki zavod,
- Državna uprava za zaštitu i spašavanje – ravnatelj,
- Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Tablica br. 3. Pregled nositelja i postupaka pripravnosti u slučaju poplava i proloma akumulacijskih brana

Red. br.	Nositelj	Aktivnosti	Vrijeme pripravnosti	Napomena
1.	Vlada Republike Hrvatske	<ul style="list-style-type: none"> – poduzima mjere i aktivnosti za pravovremeno i učinkovito spašavanje od prirodnih i umjetnih (akcidentnih) poplava te posebno: – zapovijeda mobilizaciju svih raspoloživih kapaciteta u RH neophodnih za postupanje u poplavi, – donosi odluku o evakuaciji ugroženog stanovništva, – izvještava Predsjednika Republike Hrvatske i Hrvatski sabor o opsegu katastrofe, o poduzetim mjerama i aktivnostima zaštite i spašavanja te o procjenama vezanim uz mogući daljnji razvoj situacije, – donosi odluku o traženju međunarodne pomoći. 	Prve informacije Vladi RH se dostavljaju u periodu ranog upozoravanja, određeni stupanj pripravnosti uvodi se u stupnju izvanredne obrane od poplava. Odluke Vlada RH donosi na izvanrednim sjednicama, sukladno potrebama u odnosu na razvoj situacije i prognoze o mogućim razmjerima katastrofe.	Sve aktivnosti poduzima na temelju prijedloga ravnatelja Državne uprave za zaštitu i spašavanje.

2.	Hrvatske vode:	nositelj su i organizator provođenja preventivnih mjera, pripremnih radnji i mjera obrane od poplava sukladno Državnom planu obrane od poplava. Kontinuirano dostavljaju situacijska izvješća DC 112 i lokalnim zajednicama te angažiraju pravne osobe, sukladno posebnim planovima i zakonu. Procjenjuju štete na infrastrukturnim objektima obrane od poplava, uključuju mjerodavna tijela u procjenjivanje, provode rekonstrukcije i ojačanja infrastrukture, izrađuju prognoze mogućih posljedica šteta na infrastrukturi koje mogu izazvati poplave i dr.	Vrijeme uvođenja pripravnosti je ODMAH – pravovremeno, po prvim podacima, sukcesivno uključuju kapacitete. Predstavljaju najspremniji kapacitet za prvi odgovor, posjeduju vlastite resurse za nadzor vodostaja, provode Državni plan obrane od poplava te su operativno najvažnija snaga za planiranje, organiziranje i provođenje velike većine radnji pripravnosti sustava reagiranja u poplavama.	Suraduju s DHMZ-om, DUZS-om, JLP(R)S, pravnim osobama i drugim operativnim snagama u razdoblju pripravnosti.
3.	HEP d.d. – HEP Proizvodnja d.o.o.	obilježava i održava zone mogućih plavljenja; na branama uspostavlja sustave za uzbunjivanje stanovništva te ih održava u ispravnom stanju, povezuje vlastite sustave uzbunjivanja sa sustavom javnog uzbunjivanja; upravlja i koordinira pogonima višenamjenskih akumulacija i distribucijskih vodnih građevina; procjenjuje štete na infrastrukturnim objektima obrane od poplava, uključuje mjerodavna tijela u procjenjivanje i izradu prognoza posljedica naknadnog razvoja šteta na infrastrukturi koje mogu izazvati poplave nakon oglašavanja prestanka opasnosti.	Vrijeme uvođenja pripravnosti je ODMAH – pravovremeno, po prvim podacima, sukcesivno uključuju vlastite kapacitete. Uz Hrvatske vode drugi su nacionalni kapacitet po spremnosti i značaju odgovornosti za upravljanje, preventivu i pripravnost u slučajevima proloma brana, izrađuju vlastite planove, operativne timove i provode sve zakonom propisane radnje u funkciji pripravnosti i preveniranja obrane od poplava u slučaju proloma brana.	Suraduju s DHMZ-om, DUZS-om, JLP(R)S i drugim središnjim tijelima državne uprave, pravnim osobama i operativnim snagama ZiS.
4.	DHMZ	<ul style="list-style-type: none"> – obavlja meteorološka i hidrološka motrenja (mjerenja i opažanja) diljem Hrvatske i obrađuje podatke mjerodavnih službi država uzvodno, od utjecaja na nacionalne prognoze, – vrši prijenos podataka i njihovu daljnju obradu, – daje vrlo kratkoročne (do 12 sati; novo pridošle do 3 sata), kratkoročne (do tri dana unaprijed), srednjoročne (do deset dana unaprijed) i dugoročne prognoze (dulje od deset dana, mjesečne i sezonske). 	Vrijeme uvođenja pripravnosti je ODMAH – pravovremeno, po prvim podacima, kada pokreću proces kontinuiranog dostavljanja podataka i prognoza	Suraduje s DUZS-om, JLP(R)S i drugim središnjim tijelima državne uprave i specifičnim pravnim osobama
5.	Državna uprava za zaštitu i spašavanje – ravnatelj	<p>selektivno i postepeno uvodi pripravnost operativnih snaga te koordinira pripreme drugih sudionika u zaštiti i spašavanju od poplava:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nadzire sustave uzbunjivanja u vlasništvu HEP-a uvezanih u sustav javnog uzbunjivanja, – donosi odluku o uzbunjivanju stanovništva u slučajevima akcidentalnih poplava i proloma brana, – nalaže pravovremeno informiranje operativnih snaga, – informira Vladu RH o događaju i predlaže provođenje mjera, sukladno zakonu, – provodi djelomičnu mobilizaciju za potrebe djelovanja službi i postrojbi u obrani od poplava, – nalaže objavu priopćenja Uprave u elektroničkim medijima, posebno u postupku uzbunjivanja stanovništva, – nalaže pripremne mjere civilnoj zaštiti, – nalaže selektivnu mobilizaciju i angažiranje operativnih snaga i MTS, – predlaže uvođenje pripravnosti Zapovjedništva civilne zaštite Republike Hrvatske i zapovjedništava civilne zaštite ugroženih županija i gradova 	Vrijeme uvođenja pripravnosti je ODMAH – pravovremeno, po prvim podacima, sukcesivno uključuju kapacitete i poduzimaju planirane mjere i druge aktivnosti, sukladno zakonu.	Suraduje s Hrvatskim vodama, HEP d.d. – HEP Proizvodnja d.o.o., DHMZ-om, Vladom RH i središnjim tijelima državne uprave, posebno s MUP-om i MORH-om, JLP(R)S, pravnim osobama i operativnim snagama ZiS

	Državna uprava za zaštitu i spašavanje – ravnatelj	<ul style="list-style-type: none"> – područnim uredima zaštite i spašavanja nalaže sudjelovanje u provođenju priprema lokalnih zajednica za zaštitu i spašavanje stanovništva, sukladno planovima zaštite i spašavanja JLP(R)S, – putem Državnog centra 112 prati stanje i razvoj situacije, – od Hrvatskih voda i HEP d.d – HEP Proizvodnje d.o.o. zaprima informacije o mjerama obrane od poplava i stanju na vodnim građevinama, – osigurava komunikaciju s nadležnim tijelima susjednih država ili međunarodnim organizacijama putem njihovih komunikacijskih središta. 	Vrijeme uvođenja pripravnosti je ODMAH – pravovremeno, po prvim podacima, sukcesivno uključuju kapacitete i poduzimaju planirane mjere i druge aktivnosti, sukladno zakonu.	Suraduje s Hrvatskim vodama, HEP d.d. – HEP Proizvodnja d.o.o., DHMZ-om, Vladom RH i središnjim tijelima državne uprave, posebno s MUP-om i MORH-om, JLP(R)S, pravnim osobama i operativnim snagama ZiS
6.	Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave	<p>pravnim i fizičkim osobama izdaju naloge za pripravnost u obrani od poplava (radom i sredstvima, vozilima, građevnim materijalom i dr.), kada se obrana ne može osigurati sredstvima i zaposlenicima Hrvatskih voda i drugih pravnih osoba u čijem je djelokrugu obavljanje tih poslova te:</p> <ul style="list-style-type: none"> – osiguravaju uvjete za provođenje plana obrane od poplava na svom području, – osiguravaju emitiranje priopćenja mjerodavnih službi od značaja za pripravnost u sustavu obrane od poplava, – proglašavaju izvanredno stanje na poplavom ugroženom području, na prijedlog rukovoditelja obrane od poplava, – provode i druge mjere, sukladno važećim propisima, planovima zaštite i spašavanja i SOP-ovima. 	Pripravnost se uvodi proglašavanjem stanja redovne obrane od poplava	
7.	Pravne osobe, mediji	<p>pravne osobe koje prema Državnom planu obrane od poplava imaju odgovarajuće obveze, uvode pripravnost po zahtjevu Hrvatskih voda, također i one pravne osobe koje imaju ugovore s HEP-om, po zahtjevu HEP-a,</p> <p>Mediji se u informiranje javnosti uključuju po zaprimanju informacija od strane DHMZ-a, Hrvatskih voda, HEP-a ili DUZS-a i svojim aktivnostima doprinose uvođenju pripravnosti, provođenju preventivnih i pripremnih aktivnosti stanovnika i pravnih osoba na ugroženom području</p>	U vremenu prema zahtjevu mjerodavnih sudionika sustava reagiranja u slučaju poplava, sukladno zakonu i uredbi o informiranju	Suraduju s DUZS, DHMZ, Hrvatskim vodama i HEP-om

Mobilizacija (aktiviranje) i narastanje operativnih snaga i drugih sudionika zaštite i spašavanja

Ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje odlučuje o aktiviranju Stožera zaštite i spašavanja Republike Hrvatske, o mobilizaciji svih operativnih snaga za zaštitu i spašavanje Republike Hrvatske te traži sudjelovanje drugih sudionika zaštite i spašavanja u slučajevima:

1. primitka zahtjeva glavnog rukovoditelja obrane od poplava, ukoliko prijeti neposredna opasnost od rušenja ili proboja zaštitnih vodnih građevina ili ako je do proboja ili rušenja već došlo,

2. primitka zahtjeva župana s područja ugroženih poplavom, ako neposredno prijeti proboj, rušenje ili prelijevanje zaštitnih vodnih građevina, odnosno ako je došlo do poplava takvih razmjera da je nužno angažiranje dodatnih operativnih snaga zaštite i spašavanja izvan pogođenog područja.

Pripravnost, mobilizacija (aktiviranje) i narastanje operativnih snaga u slučaju potresa

Sustav pripravnosti

Sustav pripravnosti za slučaj potresa sa katastrofalnim posljedicama uključuje sljedeća državna tijela i službe:

- Vlada Republike Hrvatske,
- Seizmološka služba Republike Hrvatske,
- Državni hidrometeorološki zavod,
- Državna uprava za zaštitu i spašavanje – ravnatelj, DC112,
- Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Pripravnost nositelja u slučaju potresa sadržajno obuhvaća najvažnije sudionike bitne za nalažanje uporabe, koordiniranje i zapovijedanje cjelokupnom organizacijom i pojedinim elementima sustava reagiranja u slučaju potresa katastrofalnih razmjera. Nositelji

pokreću djelovanje operativnih snaga, osiguravaju njihove logističke potrebe, usklađuju djelovanje i planiraju narastanje snaga kada se potres dogodi.

Svi nositelji pripravnosti u slučaju potresa planiraju vlastito sudjelovanje sukladno ovom Planu, vlastitim planovima zaštite i spašavanja, SOP-ovima i zakonu.

Tablica br. 4. Pregled nositelja i postupaka pripravnosti u slučaju potresa

Red. br.	Nositelj	Aktivnosti	Vrijeme pripravnosti	Napomena
1.	Vlada Republike Hrvatske	poduzima sve neophodne mjere i aktivnosti za pravovremeno i učinkovito spašavanje od posljedica potresa te: <ul style="list-style-type: none"> – zapovijeda mobilizaciju svih neophodnih spasilačkih kapaciteta u Republici Hrvatskoj, – donosi odluku o evakuaciji ugroženog stanovništva, – izvještava Predsjednika Republike Hrvatske i Hrvatski sabor o opsegu katastrofe, o poduzetim mjerama i aktivnostima zaštite i spašavanja te o procjenama vezanim uz mogući daljnji razvoj situacije, – donosi odluku o traženju međunarodne pomoći, na prijedlog ravnatelja DUZS. 	U vremenu od nekoliko sati nakon potresa	Na prijedlog DUZS
2.	Seizmološka služba Republike Hrvatske	Dostavlja prvu obavijest o jačini, hipocentru i epicentru potresa	30 min do 3 sata nakon potresa	
3.	Državna uprava za zaštitu i spašavanje:	<ul style="list-style-type: none"> – Ravnatelj: rukovodi operativnim snagama zaštite i spašavanja te koordinira djelovanje drugih sudionika u aktivnostima zaštite i spašavanja, posebno: <ul style="list-style-type: none"> – rukovodi akcijama zaštite i spašavanja, uz potporu Stožera zaštite i spašavanja Republike Hrvatske, – nalaže pravovremeno informiranje svih sudionika zaštite i spašavanja, javnosti i medija, – nalaže mobilizaciju za potrebe sustava zaštite i spašavanja, sukladno zakonu, – angažira službe i postrojbe Državne uprave za zaštitu i spašavanje, – traži angažiranje drugih sudionika zaštite i spašavanja (MORH-a i MUP-a), sukladno ovom Planu i zakonu. – Državni centar 112: <ul style="list-style-type: none"> zaprima sve pozive vezane uz hitne situacije i nesreće od posljedica potresa, žurno izvješćuje sve nadležne službe i sudionike zaštite i spašavanja te: <ul style="list-style-type: none"> – sudjeluje u koordiniranju djelovanja žurnih službi i operativnih snaga zaštite i spašavanja, – osigurava komunikacijsko-informacijsku povezanost svih sudionika zaštite i spašavanja radi koordinacije operativnog djelovanja u slučaju potresa VII0 MSK i jačeg, – osigurava komunikaciju s nadležnim tijelima susjednih država ili međunarodnim organizacijama, putem njihovih komunikacijskih središta, – od strane Seizmološke službe kontinuirano zaprima informacije o seizmičkoj aktivnosti. 	ODMAH nakon prvih dojava o obimu posljedica	DC i ŽC 112 dojave o potresu zaprimaju iz svih izvora neposredno. Od seizmološke službe RH DC 112 zaprima stručne informacije o potresu
4.	Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave	<ul style="list-style-type: none"> – nalažu djelovanje operativnim snagama na svom području, – osiguravaju područja za evakuaciju i provode zbrinjavanje stanovništva, – usklađuju djelovanje vlastitih operativnih snaga zaštite i spašavanja, – sudjeluju u planiranju obnove. 	ODMAH nakon potresa	
5.	Operativne snage zaštite i spašavanja	mobiliziraju sveukupne ljudske i materijalne kapacitete, postupaju po nalogima nadležnih tijela, aktiviraju vlastite planove zaštite i spašavanja.	ODMAH nakon potresa i sukcesivno prema razvoju situacije	

Mobilizacija (aktiviranje) operativnih snaga

Sudionici zaštite i spašavanja mobiliziraju se (aktiviraju) za provođenju mjera i postupaka u cilju ublažavanja te otklanjanja posljedica potresa s katastrofalnim posljedicama.

Ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje kod primitka prvih obavijesti o posljedicama potresa odlučuje o aktiviranju Stožera zaštite i spašavanja Republike Hrvatske, mobilizaciji operativnih snaga zaštite i spašavanja Republike Hrvatske te predlaže Vladi Republike Hrvatske traženje međunarodne pomoći, posebno ako su pojedini specijalistički spasilački kapaciteti operativnih snaga zaštite i spašavanja Republike Hrvatske nedostatni.

Središnja tijela državne uprave i pravne osobe na strategijskoj razini te sva tijela uprave i pravne osobe na taktičkoj i operativnoj razini, dužni su nastavno na shemu mobilizacije (aktiviranja) operativnih snaga po ovom Planu, organizirati daljnje postupanje u zaštiti i spašavanju od potresa s katastrofalnim posljedicama.

Narastanje ukupnog kapaciteta operativnih snaga i sudionika ZiS

Na području pogođenim katastrofalnim potresom u prva 24 sata treba spasiti većinu preživjelih zatrpanih i ranjenih žrtava te zbrinuti stradalo stanovništvo.

Sustav obavješćivanja može biti kratko prekinut (do 15 min.), a nakon toga uspostavlja se funkcioniranje sa susjednih lokacija tj. iz županijskih centara 112. Sustav se dimenzionira i priprema za osiguravanje komunikacijsko-informacijske povezanosti svih sudionika zaštite i spašavanja, pogotovo poradi usklađivanja rada i djelovanja prethodno uvezanih i narastajućih kapaciteta operativnih snaga.

Zaštita i spašavanje započinje reakcijom stanovništva provođenjem mjera osobne i uzajamne zaštite i spašavanja te aktiviranjem gotovih operativnih snaga zaštite i spašavanja na lokalnoj razini, nakon čega, sukladno potrebama, angažirane snage sukcesivno jačaju do maksimuma vlastitih kapaciteta. Istovremeno se situacija prati na taktičkoj (županija) i strategijskoj (država – Državna uprava za zaštitu i spašavanje) razini, uvodi pripravnost dijelu specijalističkih spasilačkih kapaciteta i/ili svim operativnim snagama i sudionicima zaštite i spašavanja, koje se sukladno potrebama i odlukama župana i ravnatelja Državne uprave za zaštitu i spašavanje, uključuju u zaštitu i spašavanje na pogođenom području.

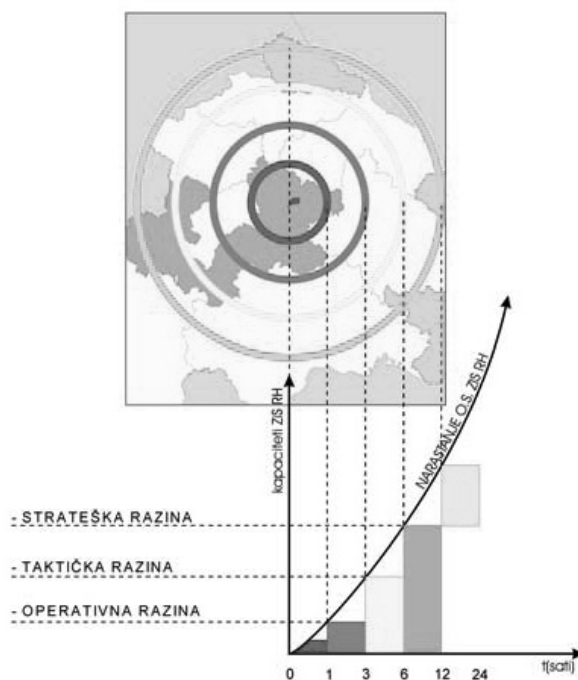
Kada posljedice potresa katastrofalnih razmjera pogode područje jedne ili više županija, trenutno se aktivira strategijska razina. Sve zadaće neposrednog koordiniranja djelovanja operativnih snaga na pogođenom području preuzimaju najbliže taktičke razine koje nisu pretrpjele posljedice, do uspostavljanja funkcija nadležnih tijela na pogođenoj-im taktičkim razinama (JLP(R)S).

Angažiranje operativnih snaga zaštite i spašavanja provodi se po niže navedenim razinama:

1.) Lokalna razina (operativna) u vremenu 1-3 sata – na ovoj razini su snage vatrogastva – JVP i DVD, HGSS, HMP, udruge građana, postrojbe pravnih osoba kojima je zaštita i spašavanje redovna djelatnost (gotove operativne snage), pravne osobe koje imaju postrojbe i stručne timove za zaštitu i spašavanje, postrojbe civilne zaštite, te drugi sudionici, prvenstveno policija – policijske postaje,

2.) Područna (regionalna) razina (taktička) do 1-6 sati – na ovoj razini su postrojbe pravnih osoba kojima je zaštita i spašavanje redovna djelatnost (gotove operativne snage), pravne osobe koje imaju postrojbe i stručne timove za zaštitu i spašavanje, specijalističke postrojbe civilne zaštite i drugi spasilački kapaciteti s područja županije,

3.) Državna razina (strategijska) unutar 1-12 sati – na ovoj razini nalaze se interventne specijalističke postrojbe civilne zaštite Republike Hrvatske i logistički centri, službe i postrojbe središnjih tijela državne uprave koje se zaštitom i spašavanjem bave u svojoj redovitoj djelatnosti, Ministarstvo obrane i Ministarstvo unutarnjih poslova (sukladno zakonu).

Slika br. 2. Shema narastanja operativnih snaga

Vrsta i veličina operativnih snaga zaštite i spašavanja ovisit će o posljedicama potresa i operativnim zahtjevima s mjesta događaja, na pojedinim razinama snage će se dodatno povećavati (narastati) ovisno o spremnosti trenutno angažiranih snaga, procjenama potreba za dodatnim snagama, sukladno gore navedenoj shemi narastanja operativnih snaga i odlukama mjerodavnih tijela.

Pripravnost, mobilizacija (aktiviranje) i narastanje operativnih snaga u slučaju tehničko-tehnološke katastrofe i velike nesreće s opasnim tvarima u stacionarnim objektima

Pripravnost

Sustav pripravnosti u Republici Hrvatskoj u slučaju katastrofe i velike nesreće s opasnim tvarima u stacionarnim objektima uključuje sljedeća državna tijela i službe:

- Vlada Republike Hrvatske,
- Stožer zaštite i spašavanja Republike Hrvatske,
- Državna uprava za zaštitu i spašavanje,
- Zapovjedništvo civilne zaštite Republike Hrvatske,
- Vatrogasno zapovjedništvo,
- središnja tijela državne uprave, državne upravne organizacije i zavodi,
- stožeri zaštite i spašavanja županije, gradova i općina,
- zapovjedništva civilne zaštite županija i gradova,

– postrojbe Državne uprave za zaštitu i spašavanje i civilne zaštite,

– druge operativne snage i sudionici zaštite i spašavanja.

Pripravnost se provodi za snage koje će se sukcesivno, u ovisnosti o situacijskom izvješću, trenutnom stanju i prognozama razvoja

događaja pripremiti za uključivanje u saniranje mogućih posljedica i za provođenje mjera zaštite i spašavanja i mjera civilne zaštite.

Svi nositelji pripravnosti u slučaju nesreće s opasnim tvarima planiraju vlastito sudjelovanje sukladno ovom Planu, vlastitim planovima zaštite i spašavanja, SOP-ovima i zakonu.

Tablica br. 5. Pregled nositelja i postupaka pripravnosti u slučaju katastrofe s opasnim tvarima

Red. br.	Nositelj	Aktivnosti	Vrijeme pripravnosti	Napomena
1.	Vlada Republike Hrvatske	Proglašava katastrofu ili veliku nesreću na prijedlog ravnatelja Državne uprave za zaštitu i spašavanje, zapovijeda mobilizaciju svih raspoloživih kapaciteta u Republici Hrvatskoj, donosi odluke i poduzima druge mjere i aktivnosti za pravovremeno i učinkovito spašavanje, donosi odluku o traženju međunarodne pomoći, izvještava Predsjednika Republike Hrvatske i Hrvatski sabor o opsegu katastrofe i obavlja druge poslove, sukladno zakonu.	Sukladno potrebi, situacijskom izvješću i obimu posljedica (kada se angažira strategijska razina sustava ZiS).	Poduzimanje aktivnosti predlaže DUZS. Kada se ne angažira strategijska razina sustava zis, Vlada RH se samo kontinuirano obavještava o situaciji.
2.	Stožer zaštite i spašavanja Republike Hrvatske	Priprema akcije zaštite i spašavanja kojima rukovodi ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje na razini Republike Hrvatske, angažira sve neophodne resurse za zadovoljavanje operativnih potreba spašavanja.	ODMAH ili kada se sukladno situacijskom izvješću, angažira taktička razina sustava ZiS.	Prati razvoj događaja, usklađuje rad taktičke razine i priprema pripravnost potrebnih operativnih snaga na strategijskoj razini.
3.	Državna uprava za zaštitu i spašavanje	Rukovodi operativnim snagama zaštite i spašavanja te usklađuje djelovanje drugih sudionika u zaštiti i spašavanju, usklađuje sudjelovanje vatrogasnih zapovjedništava i postrojbi u aktivnostima zaštite i spašavanja od sekundarnih posljedica nesreće s opasnim tvarima, provodi mobilizaciju za potrebe sustava zaštite i spašavanja, angažira službe i postrojbe Državne uprave za zaštitu i spašavanje, angažira druge snage zaštite i spašavanja, sukladno ovom Planu, propisima i drugim dokumentima. Putem Državnog i županijskih centara 112 zaprima sve pozive vezane uz izvanredni događaj, izvješćuje sve nadležne službe i sudionike zaštite i spašavanja, koordinira djelovanje po pozivu, osigurava komunikacijsko-informacijsku povezanost svih sudionika zaštite i spašavanja i Stožera zaštite i spašavanja Republike Hrvatske, osigurava komunikaciju s nadležnim tijelima susjednih država ili međunarodnim organizacijama putem njihovih komunikacijskih središta. Vertikalnu povezanost sustava reagiranja ostvaruje od Državnog centra 112 do županijskih centara 112 te u obrnutom smjeru. Horizontalna povezanost sustava ostvaruje se između županijskih centara 112 i sudionika zaštite i spašavanja, prikupljanjem i razmjenom informacija na razini županijskih centara 112 te koordinirano radom dvaju ili više centara 112 iste razine.	Kada se, sukladno situacijskom izvješću, angažiraju operativna i/ili taktička razina sustava ZiS.	DUZS uvodi pripravnost za potrebe praćenja razvoja događaja te pripremanja operativnih snaga sa strategijske razine za djelovanje po pozivu taktičke razine sustava ZiS.
4.	Zapovjedništvo civilne zaštite Republike Hrvatske	Zapovijeda interventnim specijalističkim postrojbama civilne zaštite Republike Hrvatske, a preko zapovjedništava civilne zaštite županija i gradova i snagama i sredstvima civilne zaštite na pogođenom području.	ODMAH ili kada se sukladno situacijskom izvješću mjera uvede od strane ravnatelja DUZS ili zapovjednika CZ RH, odnosno kada to zatraži taktička razina sustava ZiS.	Pripravnost uvođi potrebnu spremnost tijela – nositelja provođenja mjera civilne zaštite na operativnim i taktičkim razinama sustava ZiS.

5.	Vatrogasno zapovjedništvo	Neposredno zapovijeda i rukovodi angažiranim vatrogasnim postrojbama (javnim vatrogasnim postrojbama, dobrovoljnim vatrogasnim društvima, državnim intervencijskim postrojbama i vatrogasnim postrojbama u gospodarstvu) te koordinira sudjelovanje zračnih snaga u potpori zaštiti i spašavanju stanovništva, materijalnih dobara i okoliša.	ODMAH ili kada se sukladno situacijskom izvješću mjera uvede od strane ravnatelja DUZS ili glavnog vatrogasnog zapovjednika RH, odnosno kada to zahtjeva zapovjedništva taktičke razine.	Pripravnošću uvođi potrebnu spremnost snaga na operativnim i taktičkim razinama sustava ZiS.
6.	Središnja tijela državne uprave, državne upravne organizacije i zavodi	Obavljaju zadaće sukladno zakonskim obvezama i ovlastima, vlastitim planovima zaštite i spašavanja, temeljem prijedloga Stožera zaštite i spašavanja Republike Hrvatske i odluka ravnatelja Državne uprave za zaštitu i spašavanje. Pojedina središnja tijela državne uprave ustrojavaju i posebna namjenska tijela za provođenje operativnih mjera iz vlastite nadležnosti u katastrofama i velikim nesrećama (npr. Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi – Krizni stožer ministarstva zdravstva).	ODMAH ili kada se sukladno situacijskom izvješću mjera uvede od strane ravnatelja DUZS i Stožera zis RH, odnosno kada to zahtjeva taktičke razine sustava ZiS.	
7.	Operateri	Procesno osoblje aktivira se momentalno po nastanku nesreće, aktiviraju timove i sve kapacitete za zaštitu i spašavanje, dostavljaju informacije lokalnoj zajednici, DUZS – PUZIS (ŽC 112 ili DC 112), postupaju po unutarnjim planovima i/ili operativnim planovima.	ODMAH	
8.	Drugi sudionici	Stožeri zaštite i spašavanja županije, gradova i općina usklađuju djelovanje angažiranih operativnih snaga zaštite i spašavanja na svojim područjima; zapovjedništva civilne zaštite županija i gradova zapovijedaju snagama i sredstvima civilne zaštite na razini županija i gradova tijekom aktivnosti zaštite i spašavanja u kojima po zahtjevu nadležnog stožera zaštite i spašavanja ili člnika lokalne zajednice sudjeluju snage civilne zaštite; postrojbe Državne uprave za zaštitu i spašavanje i civilne zaštite – interventne specijalističke postrojbe civilne zaštite Republike Hrvatske (interventne specijalističke postrojbe za radiološku, kemijsku, biološku i nuklearnu zaštitu, interventne specijalističke postrojbe za logistiku) i državne intervencijske postrojbe Zadar, Šibenik, Split i Dubrovnik, postrojbe civilne zaštite specijalističke namjene, postrojbe opće namjene, povjerenici civilne zaštite i voditelji skloništa, aktivno se uključuju otklanjanje posljedica katastrofa s opasnim tvarima prema planovima civilne zaštite, operativnim planovima djelovanja te prema odlukama mjerodavnih osoba i tijela; druge operativne snage i sudionici zaštite i spašavanja – Državni hidrometeorološki zavod, Hrvatski crveni križ, Hrvatska vatrogasna zajednica, Hrvatska gorska služba spašavanja, Hrvatska zajednica tehničke kulture (radioamateri), Hrvatski zavod za javno zdravstvo, NBKO bojna Oružanih snaga Republike Hrvatske i logistika, Hrvatski zavod za toksikologiju, ustanove za hitnu medicinsku pomoć, komunalna poduzeća, građevinska i transportna poduzeća, inspekcije (sanitarna, vodopravna, veterinarska, poljoprivredna, inspekcija zaštite prirode te inspekcija zaštite od požara i eksploziva i zaštite okoliša), Policija, postrojbe pravnih osoba kojima je zaštita i spašavanje redovna djelatnost (gotove operativne snage), pravne osobe koje imaju postrojbe i stručne timove za zaštitu i spašavanje, djeluju prema vlastitim planovima, standardnim operativnim postupcima i odlukama člnika tijela i stožera zaštite i spašavanja.	ODMAH, predstavljaju uglavnom operativne kapacitete iz kategorije snaga za prvi odgovor, mjera se može uvoditi i sukcesivno, ovisno o razvoju događaja i odlukama mjerodavnih koordinativnih i zapovjednih tijela i člnika JLP(R)S.	

Mobilizacija (aktiviranje) i narastanje operativnih snaga i sudionika zaštite i spašavanja

Aktiviranje sustava pripravnosti u nadležnosti je jedinstvenog operativno-komunikacijskog centra 112, a provodi se sukladno odgovarajućim standardnim operativnim postupcima za aktiviranje sustava pripravnosti.

Državnom centru 112 informaciju o tehničko tehnološkom akcidentu dostavljaju:

- vlasnik postrojenja s opasnim tvarima,
- druge službe i/ili građani, koji su primijetili neuobičajeni događaj (dim, požar itd.) vezan uz industrijsko postrojenje,

– susjedna država u kojoj se nesreća dogodila, a očekuju se prekogranične posljedice i unutar granica Republike Hrvatske,

– županijski centri 112.

Državni centar 112 bez odgode prosljeđuje prvu zaprimljenu informaciju svim relevantnim sudionicima sustava pripravnosti, koji daljnje aktivnosti provode prema posebnim planovima. Državna uprava za zaštitu i spašavanje po dojavi o katastrofi i velikoj nesreći poduzima mjere iz svojih zakonom i planovima propisanih i utvrđenih nadležnosti. Informaciju o nesreći dostavlja čelnicima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, na temelju kojih uvodi pripravnost operativnih snaga i poduzimaju druge mjere iz Plana, ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje odlučuje o aktiviranju Stožera zaštite i spašavanja Republike Hrvatske, aktiviranju svih ostalih postrojbi za zaštitu i spašavanje Republike Hrvatske te predlaže Vladi Republike Hrvatske traženje međunarodne pomoći, ako su operativne snage Republike Hrvatske nedovoljne, ili ne posjeduju potrebne specijalističke kapacitete.

Uz Stožer zaštite i spašavanja Republike Hrvatske, na temelju zakonskih propisa ili drugih odluka pojedinih ministarstava, s radom započinju i drugi stožeri s funkcijom pripravnosti i intervencija u slučaju nesreća kao krizni stožer središnjeg tijela državne uprave nadležnog za zdravstvo.

Nesreće s opasnim tvarima u nadležnosti su nekoliko inspekcija kao što su inspekcija zaštite okoliša, sanitarna inspekcija, vodopravna inspekcija i druge po potrebi. Po prijemu daljnjih informacija o nesreći, Državni centar 112 aktivira potrebne žurne i druge službe (hitna medicinska pomoć, vatrogasci, policija, inspekcija zaštite okoliša, sanitarna i druge inspekcije, toksikolog, komunalne službe, Hrvatska vatrogasna zajednica, Hrvatski Crveni križ, Hrvatska gorska služba spašavanja, kinološke organizacije sa psima za spašavanje, službe zaštite životinja i bilja, tvrtke koje su zbog rukovanja opasnim tvarima u obvezi razvijati vlastite snage za intervencije i sl.) za obavljanje intervencije. Odluku o angažiranju Oružanih snaga Republike Hrvatske donosi ministar obrane, na zahtjev ravnatelja Državne uprave za zaštitu i spašavanje.

Ukoliko je pogođeno područje onespособljeno u tolikom razmjeru da ne može izvršiti aktivnosti zaštite i spašavanja svojim operativnim snagama, tražit će pomoć susjednih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, uz koordinaciju Stožera zaštite i spašavanja Republike Hrvatske i rukovođenje ravnatelja Državne

uprave za zaštitu i spašavanje. Narastanje operativnih snaga ovisit će o razmjerima katastrofe, a postupno, sukladno situacijskim procjenama, uključuju se svi prethodno navedeni sudionici sustava pripravnosti na svim razinama.

Sposobnost angažiranja operativnih snaga po spremnosti:

– lokalna razina – odmah (članovi timova tvrtki u kojima je došlo do nesreće), do 3 sata (ostale operativne snage iz plana zaštite i spašavanja lokalne zajednice),

– područna (regionalna) razina do 6 sati,

– državna razina unutar 12 sati.

Vrsta i veličina postrojbi na pojedinim razinama, tj. u pojedinom stupnju narastanja, mijenjat će se ovisno o spremnosti, procijenjenoj potrebi za snagama, planiranim zadaćama i utvrđenim obvezama.

Pripravnost, mobilizacija (aktiviranje) i narastanje operativnih snaga u slučaju katastrofe i velike nesreće s opasnim tvarima u prijevozu opasnih stvari u prometu

Sudionici u sustavu pripravnosti za slučaj nesreće u prijevozu opasnih stvari su:

– Stožer zaštite i spašavanja Republike Hrvatske,

– Državna uprava za zaštitu i spašavanje – ravnatelj,

– Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva (Vodopravna inspekcija, Hrvatske vode),

– središnja tijela državne uprave,

– jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave,

– operativne snage zaštite i spašavanja i

– specijalistički timovi.

Nesreće se mogu dogoditi u cestovnom, željezničkom, zračnom prometu te na moru i unutarnjim vodama.

Nadležnosti sudionika u sustavu pripravnosti i razina uključivanja izravno ovisi o specifičnostima svake pojedine nesreće, području zahvata, procjenama razvoja situacije i posljedica i sukladne su mjerama za slučaj nesreće s opasnim tvarima u stacionarnim objektima.

Detaljna razrada ovih mjera provodi se planovima zaštite i spašavanja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i standardnim operativnim postupcima koji se usklađuju i donose temeljem tih planova, koje pritom trebaju uzeti podatke iz tablice br. 6.

Tablica br. 6. Pregled nositelja i postupaka pripravnosti u slučaju katastrofe s opasnim tvarima u prijevozu cestama i željeznicom

Red. br.	Nositelj	Aktivnosti	Vrijeme pripravnosti	Napomena
1.	Stožer zaštite i spašavanja Republike Hrvatske	Usklađuje uporabu operativnih snaga sa strategijske razine u događajima koji svojim posljedicama prelaze granice između županija, međudržavnu granicu ili nadopunjuju lokalne kapacitete nedostajućim sposobnostima	Započinje kada se angažira taktička razina sustava ZiS.	
2.	Državna uprava za zaštitu i spašavanje – ravnatelj	Rukovodi operativnim snagama zaštite i spašavanja te usklađuje djelovanje drugih sudionika u zaštiti i spašavanju, usklađuje sudjelovanje vatrogasnih zapovjedništava i postrojbi u aktivnostima zaštite i spašavanja od sekundarnih posljedica nesreće s opasnim tvarima, provodi mobilizaciju za potrebe sustava zaštite i spašavanja, angažira službe i postrojbe Državne uprave za zaštitu i spašavanje, angažira druge snage zaštite i spašavanja, sukladno ovom Planu, propisima i drugim dokumentima.	Kada se, sukladno situacijskom izvješću, angažiraju operativna i/ili taktička razina sustava ZiS.	DUZS uvodi pripravnost za potrebe praćenja razvoja događaja te pripremanja operativnih snaga sa strategijske razine za djelovanje po pozivu taktičke razine sustava zis.

2.	Državna uprava za zaštitu i spašavanje – ravnatelj	Putem Državnog i županijskih centara 112 zaprima sve pozive vezane uz izvanredni događaj, izvješćuje sve nadležne službe i sudionike zaštite i spašavanja, koordinira djelovanje po pozivu, osigurava komunikacijsko-informacijsku povezanost svih sudionika zaštite i spašavanja i Stožera zaštite i spašavanja Republike Hrvatske, osigurava komunikaciju s nadležnim tijelima susjednih država ili međunarodnim organizacijama putem njihovih komunikacijskih središta.	Kada se, sukladno situacijskom izvješću, angažiraju operativna i/ili taktička razina sustava ZiS.	DUZS uvodi pravnost za potrebe praćenja razvoja događaja te pripremanja operativnih snaga sa stratejske razine za djelovanje po pozivu taktičke razine sustava zis.
3.	Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva (Vodopravna inspekcija, Hrvatske vode), Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i građenja	Nadziru događaj i poduzimaju mjere u slučaju onečišćenja voda (promjena koje nastaje unošenjem, ispuštanjem ili odlaganjem u vode hranjivih i drugih tvari; utjecajem energije ili drugih uzročnika; u količini kojom se mijenjaju korisna svojstva voda, pogoršava stanje vodenih ekosustava i ograničuje namjenska uporaba voda i zagađenja voda (onečišćenje većeg intenziteta koja mogu dovesti u opasnost život i zdravlje ljudi i stanje okoliša ili uslijed kojeg mogu nastupiti poremećaji u gospodarstvu ili drugim područjima). Inspekcija nadzire stanje onečišćenosti, odnosno zagađenja voda i nalaže provedenje mjera za zaštitu voda i izvršenje uvjeta određenih vodopravnim aktima. Vodopravna inspekcija uvijek djeluje po službenoj dužnosti i to prema programu ili prijavi pravnih i fizičkih osoba. Nadzori se obavljaju u izvanrednim uvjetima kada dođe do izvanrednog ili iznenadnog zagađenja, na dojavu centra 112.	ODMAH po dojavu o događaju od strane DC 112.	Angažiraju se kada prijete opasnost ili dođe do onečišćenja voda, podupiru rad stožera zis JLP(R)S i provođenje planova zis na lokalnim razinama.
4.	Središnja tijela državne uprave	Obavljaju zadaće sukladno zakonskim obvezama i ovlastima, vlastitim planovima zaštite i spašavanja, temeljem prijedloga Stožera zaštite i spašavanja Republike Hrvatske i odluka ravnatelja Državne uprave za zaštitu i spašavanje. Pojedina središnja tijela državne uprave ustrojavaju i posebna namjenska tijela za provođenje operativnih mjera iz vlastite nadležnosti u katastrofama i velikim nesrećama (npr. Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi – Krizni stožer ministarstva zdravstva).	ODMAH ili kada se sukladno situacijskom izvješću mjera uvede od strane ravnatelja DUZS i Stožera zis RH, odnosno kada to zatraže taktičke razine sustava ZiS.	
6.	Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave	Čelnici JLP(R)S odmah po dojavu o nesreći nalažu poduzimanje mjera zaštite i spašavanja, odnosno postupanje po planovima zaštite i spašavanja. Prvo se uključuju JVP, DVD i vatrogasna zapovjedništva; stožeri zaštite i spašavanja županije, gradova i općina usklađuju djelovanje angažiranih operativnih snaga zaštite i spašavanja na svojim područjima; zapovjedništva civilne zaštite županija i gradova zapovijedaju snagama i sredstvima civilne zaštite na razini županija i gradova tijekom aktivnosti zaštite i spašavanja u kojima po zahtjevu nadležnog stožera zaštite i spašavanja ili čelnika lokalne zajednice sudjeluju snage civilne zaštite; postrojbe Državne uprave za zaštitu i spašavanje i civilne zaštite – interventne specijalističke postrojbe civilne zaštite Republike Hrvatske (interventne specijalističke postrojbe za radiološku, kemijsku, biološku i nuklearnu zaštitu, interventne specijalističke postrojbe za logistiku) i državne intervencijske postrojbe Zadar, Šibenik, Split i Dubrovnik, postrojbe civilne zaštite specijalističke namjene, postrojbe opće namjene, povjerenici civilne zaštite i voditelji skloništa, aktivno se uključuju otklanjanje posljedica katastrofa s opasnim tvarima prema planovima civilne zaštite, operativnim planovima djelovanja te prema odlukama mjerodavnih osoba i tijela.	ODMAH, predstavljaju uglavnom operativne kapacitete iz kategorije snaga za prvi odgovor, mjera se može uvoditi i sukcesivno, ovisno o razvoju događaja i odlukama mjerodavnih koordinativnih i zapovjednih tijela i čelnika JLP(R)S.	
7.	operativne snage zaštite i spašavanja	Druge operativne snage i sudionici zaštite i spašavanja – Državni hidrometeorološki zavod, Hrvatski crveni križ, Hrvatska vatrogasna zajednica, Hrvatska gorska služba spašavanja, Hrvatska zajednica tehničke kulture (radioamateri), Hrvatski zavod za javno zdravstvo, postrojbe Oružanih snaga Republike Hrvatske i logistika, Hrvatski zavod za toksikologiju, ustanove za hitnu medicinsku pomoć, komunalna poduzeća, građevinska i transportna poduzeća.	Uključuju se na zahtjev ravnatelja DUZS, sukcesivno po potrebi ovisno o razvoju događaja, postupaju po planovima zis i SOP-ovima	OS RH se angažiraju na temelju odredbi čl. 111 Zakona o obrani.

8.	Specijalistički timovi	Komponirani su od postrojbi pravnih osoba kojima je zaštita i spašavanje redovna djelatnost (gotove operativne snage), pravnih osoba koje imaju postrojbe i stručne timove za zaštitu i spašavanje, stručno i operativno poduprte inspekcijama (sanitarna, vodopravna, veterinarska, poljoprivredna, inspekcija zaštite prirode te inspekcija zaštite od požara i eksploziva i zaštite okoliša) i Policijom, djeluju prema vlastitim planovima, standardnim operativnim postupcima i odlukama čelnika tijela i stožera zaštite i spašavanja.	ODMAH –kad se radi o koncesionarna te sukcesivno, u ovisnosti o situacijskom izvješću i zahtjevima koordinatora s mjesta nesreće.
----	------------------------	--	---

U slučaju nesreće zrakoplova koji je prevozio opasne tvari, postupci traganja i spašavanja provode se prema postupcima iz ovog Plana, s naglaskom na uključivanje specifičnih operativnih kapaciteta osposobljenih za postupanje s opasnim tvarima, sukladno nalogima koordinatora na mjestu događaja, pročelnika područnog ureda za zaštitu i spašavanje, ravnatelja Državne uprave za zaštitu i spašavanje i drugih odgovornih tijela u sustavu zaštite i spašavanja, prema posebnom standardnom operativnom postupku za izvanredne događaje te vrste.

Kada do nesreće dođe na moru postupa se po Planu intervencija kod iznenadnih onečišćenja mora, koji provode Stožer za provedbu Plana intervencija (na državnoj razini) i županijski operativni centri (na županijskim razinama u slučajevima kada su onečišćenja manjeg opsega), uz stručnu i operativnu potporu Nacionalne središnje traganja i spašavanja na moru u Rijeci, inspektora lučke kapetanije i inspektora zaštite okoliša te operativno sudjelovanje operativnih snaga iz Plana intervencija. U slučaju nesreća na unutarnjim vodama prvo se angažiraju lučke kapetanije i kapaciteti za prvi odgovor, koncesionari i javne vatrogasne postrojbe, uz naknadno uključivanje dodatnih operativnih kapaciteta koji su opremljeni i osposobljeni za saniranje posljedica izvanrednih događaja na moru i unutarnjim vodama ove vrste.

Pripravnost, mobilizacija (aktiviranje) i narastanje operativnih snaga u slučaju radiološke i nuklearne katastrofe i velike nesreće

Pripravnost

Sustav pripravnosti u Hrvatskoj u slučaju radiološke i nuklearne katastrofe i velike nesreće uključuje sljedeća državna tijela i službe:

- Vlada Republike Hrvatske,
- Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost,
- Stožer zaštite i spašavanja Republike Hrvatske,
- Državna uprava za zaštitu i spašavanje,
- Zapovjedništvo civilne zaštite Republike Hrvatske,
- Vatrogasna zapovjedništva,
- državne upravne organizacije i zavodi,
- Stožeri zaštite i spašavanja županije, gradova i općina,
- Zapovjedništva civilne zaštite županija, gradova i općina,
- Zapovjedništva civilne zaštite gradskih četvrti Grada Zagreba,
- jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave,
- postrojbe Državne uprave za zaštitu i spašavanje,
- postrojbe civilne zaštite,
- druge operativne snage i sudionici zaštite i spašavanja.

Tablica br. 7. Pregled nositelja i postupaka pripravnosti u slučaju radiološke i nuklearne katastrofe i velike nesreće

Red. br.	Nositelj	Aktivnosti	Vrijeme pripravnosti	Napomena
1.	Vlada Republike Hrvatske	Proglašava radiološku i/ili nuklearnu katastrofu, zapovijeda mobilizaciju svih raspoloživih kapaciteta za reagiranje, donosi odluku o evakuaciji ugroženog stanovništva, poduzima sve neophodne mjere i aktivnosti za pravovremeno i učinkovito spašavanje u slučaju radiološke i/ili nuklearne katastrofe i velike nesreće, donosi odluku o traženju međunarodne pomoći, izvještava Predsjednika Republike Hrvatske i Hrvatski sabor o opsegu katastrofe, o poduzetim mjerama i aktivnostima zaštite i spašavanja te o procjenama vezanim uz daljnji razvoj situacije.	ODMAH po nastanku događaja.	Na prijedlog ravnatelja DUZS.
2.	Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost	Obavlja sljedeće poslove vezane uz reagiranje na radiološku i/ili nuklearnu nesreću (izvanredni događaj): organizira i nadzire, a po potrebi i provodi ispitivanja prisustva vrste i jakosti ionizirajućeg zračenja u okolišu, hrani, lijekovima i predmetima opće uporabe u redovitim uvjetima te u slučaju sumnje na izvanredni događaj, osigurava stručnu pomoć za provođenje plana i programa postupaka u slučaju nuklearne nesreće i izvanrednog događaja vezanim uz izvore ionizirajućeg zračenja, obavješćuje sredstva javnog informiranja, nadležna tijela, organizacije, udruge i međunarodne institucije o izvanrednim događajima vezanim uz izvore ionizirajućeg zračenja, osigurava stručnu pomoć i suradnju u poslovima suzbijanja nedozvoljenog prometa nuklearnog i drugog radioaktivnog materijala tijelima državne uprave nadležnim za te poslove, prati stanje sigurnosti nuklearnih elektrana u regiji i provodi procjenu opasnosti od mogućih nuklearnih nesreća u njima, a osobito za NE Krško u Sloveniji i NE Paks u Mađarskoj, daje dozimetrijske procjene izlaganja ionizirajućem zračenju izloženih radnika, stanovništva od medicinskog ozračenja i od izlaganja ionizirajućem zračenju od radionuklida iz okoliša te provodi obveze koje je Republika Hrvatska preuzela prema međunarodnim konvencijama, ugovorima i sporazumima, a odnose se na zaštitu od ionizirajućeg zračenja, nuklearnu sigurnost i primjenu mjera zaštite u svrhu neširenja radiološkog/nuklearnog oružja.	ODMAH po nastanku događaja.	Koristi SPUNN i druge sustave i izvore podataka, prvenstveno operatera i nadležnih tijela susjednih država u kojima se nalaze NE.

2.	Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost	U slučaju radiološkog i nuklearnog akcidenta, koji može prerasti ili će prerasti u katastrofu i veliku nesreću, pruža stručnu pomoć Državnoj upravi za zaštitu i spašavanje i Stožeru zaštite i spašavanja Republike Hrvatske, na način da: prikuplja podatke o radiološkom/nuklearnom akcidentu, analizira i procjenjuje potencijalne posljedice, izrađuje stručne podloge neophodne u postupku donošenja odluka o poduzimanju mjera zaštite i spašavanja stanovništva te priprema podloge neophodne za točno i pravovremeno informiranje javnosti.	ODMAH po nastanku događaja.	Koristi SPUNN i druge sustave i izvore podataka, prvenstveno operatera i nadležnih tijela susjednih država u kojima se nalaze NE.
3.	Stožer zaštite i spašavanja Republike Hrvatske	Priprema akcije zaštite i spašavanja kojima rukovodi Državna uprava za zaštitu i spašavanje, angažira sve neophodne materijalne resurse putem članova stožera koji imaju ovlasti za koordinaciju uporabe resursa nadležnog tijela državne uprave, odnosno pravne osobe koje predstavljaju u Stožeru.	ODMAH po nastanku događaja.	
4.	Državna uprava za zaštitu i spašavanje	Rukovodi operativnim snagama te koordinira djelovanje drugih sudionika u aktivnostima zaštite i spašavanja, rukovodi akcijama zaštite i spašavanja koje je stručno, operativno i koordinativno pripremio Stožer zaštite i spašavanja Republike Hrvatske, provodi pravovremeno informiranje stanovništva, provodi mobilizaciju za potrebe sustava zaštite i spašavanja, angažira službe i postrojbe Državne uprave za zaštitu i spašavanje, a posebno Državni centar 112 i županijske centre 112 s pogođenih područja, osigurava komunikaciju s nadležnim tijelima susjednih država i međunarodnim organizacijama, koordinira sudjelovanje vatrogasnih operativnih snaga uključenih u aktivnost zaštite i spašavanja od sekundarnih posljedica radiološke i/ili nuklearne nesreće, surađuje s tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, udrugama i pravnim osobama čija je djelatnost zaštita i spašavanje, osigurava stručnu psihološku potporu pripadnicima interventnih postrojbi. Angažira druge snage zaštite i spašavanja sukladno ovom Planu.	ODMAH po nastanku događaja.	
5.	Zapovjedništvo civilne zaštite Republike Hrvatske	Preko zapovjedništava civilne zaštite županija, gradova do stožera zaštite i spašavanja općina zapovijeda aktivnostima, snagama i sredstvima civilne zaštite na cjelokupnom teritoriju Republike Hrvatske, usklađuje provođenje mjera civilne zaštite, sklanjanja – zaklanjanja, evakuacije i zbrinjavanja.	ODMAH po nastanku događaja.	Ove aktivnosti s aktivnostima drugih sudionika usklađuju se na stožerima ZiS.
6.	Vatrogasna zapovjedništva	Usklađuju i neposredno zapovijedaju i rukovode angažiranim vatrogasnim postrojbama (javnim vatrogasnim postrojbama, dobrovoljnim vatrogasnim društvima, državnim intervencijskim postrojbama i vatrogasnim postrojbama u gospodarstvu) u zaštiti i spašavanju stanovništva, materijalnih dobara i okoliša, ugroženih djelovanjem radiološkog i nuklearnog akcidenta ili otklanjanja njegovih sekundarnih posljedica.	ODMAH po nastanku događaja ili sukcesivno po zahtjevu nadležnih osoba/tijela u sustavu ZiS.	Postupaju po nalogu i zahtjevima čelnika JLP(R)S, ravnatelja DUZS, koordinatora na mjestu događaja.
7.	Središnja tijela državne uprave, upravne organizacije i zavodi	Krizni stožer Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi te rukovoditelji drugih tijela državne uprave koja obavljaju zadaće iz svojih djelokruga postupaju na temelju posebnih planova i SOP-ova, nalozima ravnatelja Državne uprave za zaštitu i spašavanje i Stožera zaštite i spašavanja Republike Hrvatske.	ODMAH po nastanku događaja ili sukcesivno po zahtjevu nadležnih osoba/tijela u sustavu ZiS.	
8.	Ostali sudionici	Stožeri zaštite i spašavanja županije, gradova i općina predlažu angažiranje svih neophodnih materijalnih resursa iz djelokruga rada tijela državne uprave, odnosno pravne osobe iz kojih su imenovani; zapovjedništva civilne zaštite županija i gradova, zapovijedaju aktivnostima, snagama i sredstvima civilne zaštite u područjima odgovornosti; zapovjedništva civilne zaštite gradskih četvrti Grada Zagreba zapovijedaju aktivnostima, snagama i sredstvima civilne zaštite na svojim područjima i izvršavaju zapovjedi i naloge Zapovjedništva civilne zaštite grada Zagreba; jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave nalažu pripravnost i mobilizaciju operativnih snaga na svom području i osiguravaju područja za evakuaciju i zbrinjavanje stanovništva; postrojbe Državne uprave za zaštitu i spašavanje – interventne specijalističke postrojbe civilne zaštite Republike Hrvatske (timovi za radiološku, kemijsku, biološku i nuklearnu zaštitu, interventne specijalističke postrojbe za logistiku) i državne intervencijske postrojbe Zadar, Šibenik, Split i Dubrovnik postupaju po vlastitim operativnim planovima i nalogama zapovjednika civilne zaštite	ODMAH po nastanku događaja ili sukcesivno po zahtjevu nadležnih osoba/tijela u sustavu ZiS.	

8.	Ostali sudionici	Republike Hrvatske; postrojbe civilne zaštite – specijalističke postrojbe civilne zaštite za RKBN zaštitu županija i gradova, postrojbe civilne zaštite opće namjene, povjerenici civilne zaštite i voditelji skloništa postupaju po nalogima nadležnih zapovjednika i zapovjedništava te vlastitim operativnim planovima i planovima civilne zaštite; druge operativne snage i sudionici zaštite i spašavanja – Državni hidrometeorološki zavod, Hrvatska gorska služba spašavanja, Hrvatski crveni križ, Hrvatska vatrogasna zajednica, Hrvatska zajednica tehničke kulture (radioamateri), Hrvatski zavod za javno zdravstvo, IMI pokretni mjerni laboratorij, ustanove za hitnu medicinsku pomoć, komunalna poduzeća, građevinska i transportna poduzeća, inspekcije (Državnog zavoda za radiološku i nuklearnu sigurnost, sanitarna i druge), postrojbe pravnih osoba kojima je zaštita i spašavanje redovna djelatnost (gotove operativne snage), pravne osobe koje imaju postrojbe i stručne timove za zaštitu i spašavanje postupaju prema nalogima mjerodavnih tijela i prema vlastitim planovima djelovanja, a postrojba Oružanih snaga Republike Hrvatske i logistika OS RH prema odluci ministra obrane, zapovjedima nadležnih tijela i zapovjednika i vlastitim planovima, sukladno zakonu.	ODMAH po nastanku događaja ili sukcesivno po zahtjevu nadležnih osoba/tijela u sustavu ZiS.
----	------------------	--	---

Mobilizacija (aktiviranje) i narastanje operativnih snaga

Aktiviranje sustava pripravnosti u nadležnosti je ravnatelja Državne uprave za zaštitu i spašavanje, a provodi se putem jedin-stvenog operativno-komunikacijskog centra 112, korištenjem odgovarajućih standardnih operativnih postupaka za aktiviranje sustava pripravnosti u slučaju radioloških i nuklearnih katastrofa i velikih nesreća.

Državnom centru 112 radiološki/nuklearni akcident dojavljaju:

- Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost, temeljem praćenja rezultata mjernih stanica,
- susjedne države u kojima se nesreća dogodila, a posljedice nesreće su moguće i unutar granica Republike Hrvatske,
- međunarodne organizacije (IAEA putem sustava ECURIE i dr.),
- županijski centri 112,
- druge službe i/ili građani.

Državni centar 112, odmah i bez odgode, proslijeđuje prvu za-primljenu informaciju kontaktnoj točki Državnog zavoda za radio-lošku i nuklearnu sigurnost. Daljnje aktivnosti provode se prema posebnim planovima, nalogima i odlukama.

Državna uprava za zaštitu i spašavanje po dojavi o radiološkoj/nuklearnoj katastrofi i velikoj nesreći, poduzima mjere iz vlastite nadležnosti te osobito: informacije o nesreći, putem županijskih centara 112, dostavlja čelnicima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, na temelju kojih se nalaže pripravnost operativnih snaga i poduzimaju druge mjere iz Plana; ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje odlučuje o aktiviranju Stožera zaštite i spašavanja Republike Hrvatske, aktiviranju svih ostalih operativnih snaga zaštite i spašavanja Republike Hrvatske, predlaže uključivanje namjenskih postrojbi Oružanih snaga Republike Hrvatske te predlaže Vladi Republike Hrvatske traženje međunarodne pomoći, kada se operativne snage Republike Hrvatske nisu u mogućnosti nositi s posljedicama u pojedinim područjima.

Ukoliko je pogođeno područje onesposobljeno u tolikom raz-mjeru da ne može izvršiti aktivnosti zaštite i spašavanja svojim operativnim snagama, traži se pomoć susjednih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, putem vertikalnog sustava upravljanja, odnosno uz koordinaciju Stožera zaštite i spašavanja Republike Hrvatske i rukovođenje ravnatelja Državne uprave za zaštitu i spašavanje. Pogođena jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, u pravilu, nije sposobna koristiti vlastite snage, stoga je nastala situacija strategijskog značaja.

Narastanje operativnih snaga ovisi o razmjerima radiološke i nuklearne katastrofe, a uključuje sve sudionike sustava pripravnosti na svim razinama.

Sposobnost angažiranja operativnih snaga po spremnosti:

- lokalna razina – u vremenu od ODMAH do 3 sata,
- područna (regionalna) razina u vremenu od 2 do 6 sati,
- državna razina u vremenu od 4 do 12 sati.

Vrsta i veličina postrojbi na pojedinim razinama, tj. u pojedini-m stupnju procesa narastanja, mijenja se ovisno o spremnosti, procijenjenoj potrebi za snagama, planiranim zadaćama i prihva-ćenim obvezama.

Mjere zaštite i spašavanja poduzimaju se na prijedlog Državnog zavoda za radiološku i nuklearnu sigurnost, a provode ih nositelji na svim razinama ustrojavanja sustava zaštite i spašavanja u područji-ma zahvaćenim posljedicama radiološke i nuklearne nesreće.

3.3. MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

3.3.1. U SLUČAJU POPLAVA I PROLOMA AKUMULACIJSKIH BRANA

Poplave su prirodne pojave koje se, i uz pretpostavku potpune izgrađenosti zaštitne infrastrukture, u slučajevima pojave visokih voda iznad razine koja je korištena u metodologiji proračunavanja opravdanosti ulaganja u infrastrukturu, ne mogu izbjeći. One su među opasnijim elementarnim nepogodama koje mogu prouzročiti gubitke ljudskih života, velike materijalne štete, devastiranje kultur-nih dobara i ekološke štete u okolišu.

Zbog prostranih brdsko-planinskih područja s visokim kišnim intenzitetima, širokih dolina nizinskih vodotoka, velikih gradova i vrijednih dobara na potencijalno ugroženim površinama, te zbog nedovoljno izgrađenih zaštitnih sustava, Hrvatska je u velikoj mjeri ranjiva od poplava. Procjenjuje se da poplave potencijalno ugroža-vaju oko 15% državnoga kopnenog teritorija, od čega je veći dio zaštićen infrastrukturom različitih razina sigurnosti.

Prirodne poplave mogu se svrstati u pet osnovnih skupina:

- riječne poplave zbog obilnih kiša i/ili naglog topljenja snijega,
- bujične poplave manjih vodotoka zbog kratkotrajnih kiša vi-sokih intenziteta,
- poplave na krškim poljima zbog obilnih kiša i/ili naglog to-pljenja snijega,
- poplave unutarnjih voda na ravničarskim površinama,
- ledene poplave.

Pored prirodnih moguće su i umjetne (akcidentne) poplave kao sekundarne posljedice u slučaju razornog ili katastrofalnog potresa te terorističkog čina, zatim u ograničenom opsegu kao posljedice havarije na građevini, uslijed prekoračenja sigurnosti izgrađenog hidrotehničkog sustava, aktiviranja klizišta i sl. kada dođe do proboja, rušenja ili prelijevanja zaštitnih vodnih građevina.

U Republici Hrvatskoj ukupna površina potencijalno ugroženih područja od umjetnih (akcidentnih) poplava iznosi oko 680 km², od čega se oko 67% nalazi na vodnom području rijeke Dunava, a oko 33% na Jadranskom vodnom području.

Ovim Planom ne obuhvaćaju se nadležnosti u postupanju i odgovornosti koji pojedini sudionici u zaštiti i spašavanju imaju temeljem ovlasti po drugim propisima, planovima te drugim operativnim dokumentima, a koji nisu od značaja za usklađivanje ili djelovanje tijekom zajedničkog angažiranja u katastrofi ili velikoj nesreći uslijed prirodnih i umjetnih (akcidentnih) poplava.

Provođenje Plana

Plan pokreće ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje po pozivu generalnog direktora Hrvatskih voda, odnosno po saznanju da se Hrvatske vode na području jedinice područne (regionalne) samouprave i njihovi vlastiti kapaciteti nisu u mogućnosti nositi s posljedicama poplava, tj. da operativne snage zaštite i spašavanja koje im stoje na raspolaganju nisu dostatne.

Pretpostavka je da poplava iz kategorije katastrofe ili velike nesreće može prouzročiti veliki broj unesrećenih i ozlijeđenih osoba te pod naplavinama poginulih ljudi, kao i ljudi koji su ostali bez osnovnih potreba za život (poplavljeni i uništeni stambeni i gospodarski objekti, onesposobljena komunalna infrastruktura, onemogućena redovna opskrba, zdravstvena zaštita i slično). U takvoj situaciji započinje se s pružanjem pomoći stanovništvu, operativne snage zaštite i spašavanja provode mjere zaštite i spašavanja pod usklađivanjem Stožera zaštite i spašavanja Republike Hrvatske, Zapovjedništva civilne zaštite Republike Hrvatske te stožera i zapovjedništava jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Temeljne pretpostavke provođenja Plana

Ovaj Plan primjenjuje se kao nadogradnja temeljnog dokumenta, Državnog plana obrane od poplava, i načelno predstavlja niz provedbenih planova i standardnih operativnih postupaka od najnižih, operativnih razina, preko taktičkih pa do strategijske razine jedinstvenog sustava zaštite i spašavanja u Republici Hrvatskoj. Pretpostavka postupanju po ovom Planu je da su prije njegovog aktiviranja, osobito sustava snaga za operativno reagiranje koji je ustanovljen po principu supsidijarnosti, prethodno provedene sve aktivnosti vezane uz:

- zaštitu od poplava, koje u okviru svojih prava i dužnosti provode: Hrvatske vode, načelnici općina, gradova i župani, pravne osobe koje se zaštitom i spašavanjem bave u svojoj redovnoj djelatnosti, zavodi i instituti, središnja tijela državne uprave i građani,

- sprječavanje i smanjenje posljedica i šteta usmjerenih na zaštitu stanovništva, te da su pravodobno obaviještena sva mjerodavna tijela javne i državne uprave, od općinske do državne razine,

- djelovanje operativnih snaga zaštite i spašavanja s ugroženog područja, osobito u slučaju iznenadnih poplava, osim osobne i uzajamne pomoći.

U slučaju da su sveukupni kapaciteti Republike Hrvatske u ljudstvu i/ili opremi za zaštitu i spašavanje nedostatni, ispostavlja se zahtjevi za slanje pomoći drugim državama i međunarodnim organizacijama.

Mjere zaštite i spašavanja u slučaju poplava

U niže navedenoj tablici pregledno je prezentiran organizacijski model zadaća i operativnih postupaka kao i nositelja njihovog provođenja u poplavama, koje treba poduzeti s ciljem utemeljivanja učinkovitog sustava reagiranja, odnosno provođenja zaštite i spašavanja na vodi.

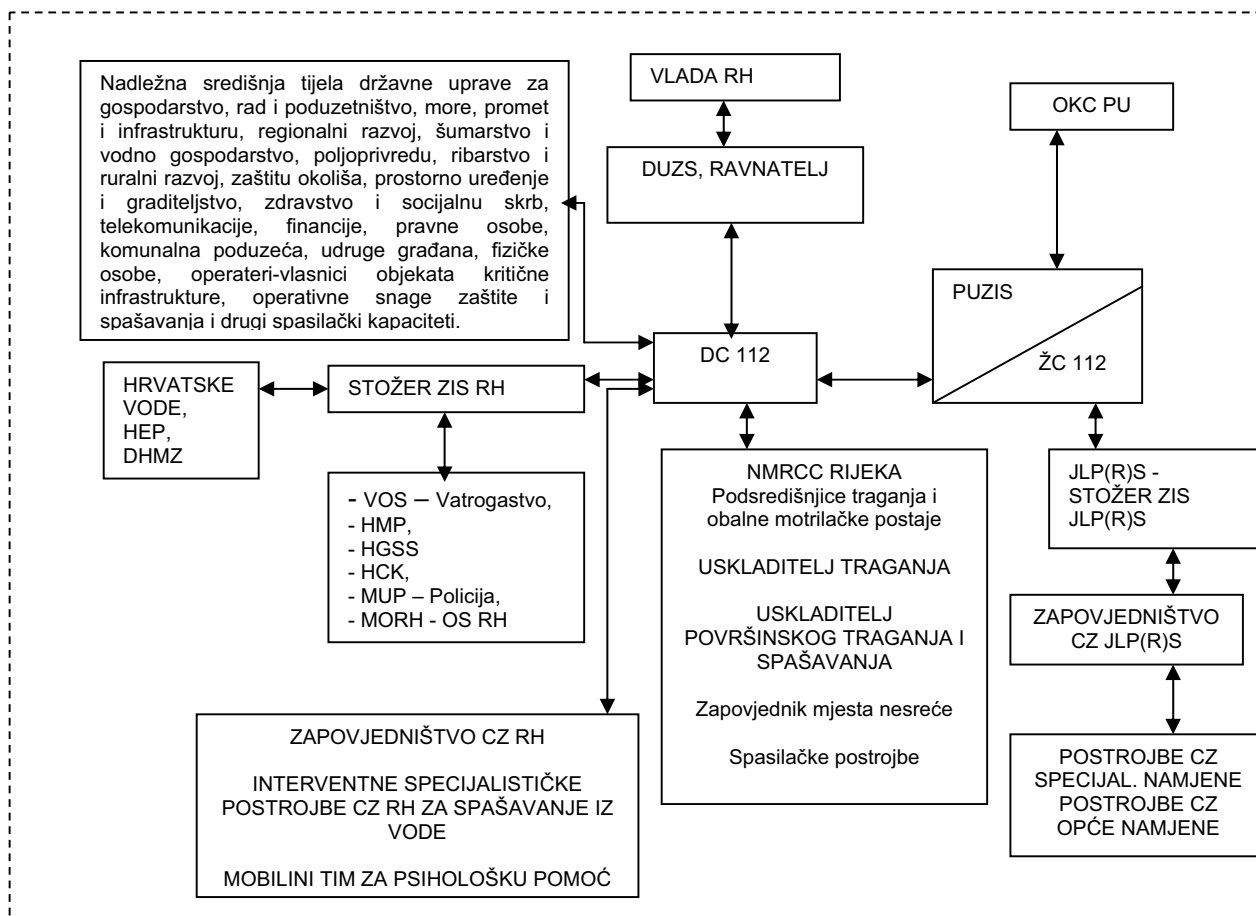
Tablica br. 8. Pregled obveza (mjera zaštite i spašavanja) sudionika uključenih u provedbu mjera ZiS u slučaju poplava

Red br.	Zadaća (mjera zis)	Nositelj	Operativni postupci, kapaciteti i operativni doprinos	Napomena
1.	Organizacija provođenja obveza iz Državnog plana obrane od poplava	Hrvatske vode, Vlada RH, DUZS, središnja tijela državne uprave, JLP(R)S	Aktiviranje operativnih snaga zaštite i spašavanja i materijalno – tehničkih sredstava prema Državnom planu obrane od poplava te kapaciteta na lokalnoj, područnoj (regionalnoj) i državnoj razini. Na državnoj razini aktiviraju se sve operativne snage iz dijela ovog Plana u kojem se obrađuju pripravnost i mobilizacija u poplavama.	Djelovanje se provodi sukladno vlastitim planovima zis JLP(R)S te planovima operativnih snaga i drugih sudionika zaštite i spašavanja.
2.	Organizacija zaštite područja i naselja ugroženih poplavama i bujicama te zona ugroženih poplavnim valovima uslijed rušenja ili proboja zaštitnih vodnih građevina, s mjerama spašavanja ugroženog stanovništva	HEP d.d., Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Hrvatske vode, Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, DUZS, JLP(R)S i operativne snage zis	– označavanje sigurnih zona u poplavnom području, – uzbunjivanje stanovništva, – evakuacija stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara iznad ili izvan poplavnog područja – osobna i uzajamna pomoć.	Provođenje aktivnosti razrađuje se vlastitim planovima zis svih nositelja aktivnosti i SOP-ovima.

3.	Organizacija i pregled obveza u ojačavanju zaštitne infrastrukture, s pregledom drugih pravnih osoba te službi (onih koje nisu uključene planovima Hrvatskih voda) koje se uključuju u obranu od poplava (zadace nositeljima na području nadležnosti)	JLP(R)S, DUZS, pravne osobe, udruge građana, fizičke osobe	Ustrojavanje snaga za provođenje zadaća po zahtjevu koordinatora na mjestu događaja.	Provođenje aktivnosti razrađuje se vlastitim planovima zaštite i spašavanja, SOP-ovima i osposobljavanjem za osobnu i uzajamnu zaštitu.
4.	Spašavanje iz vode (zadace snaga civilne zaštite)	DUZS, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave	Aktivnosti interventnih specijalističkih timova civilne zaštite Republike Hrvatske za spašavanje iz vode te specijalističkih postrojbi civilne zaštite JLP(R)S za spašavanje iz vode su: – logistička potpora postrojbama civilne zaštite JLP(R)S, – neposredno spašavanje stradalih iz vode, – humana i animalna asanacija, – obrana od leda na vodotocima, – ostali specijalistički poslovi.	Provođenje aktivnosti razrađuje se planovima civilne zaštite sudionika i SOP-ovima (pomoću kojih se osigurava koordinacija s drugim sudionicima spašavanja u poplavama).
5.	Uporaba raspoloživih materijalno-tehničkih sredstava za zaštitu od poplava	Hrvatske vode, DUZS, Ravnateljstvo za robne zalihe RH, JLP(R)S, operativne snage zaštite i spašavanja, HCK i drugi kapaciteti	– Materijalno-tehnička sredstva u zonskim skladištima DUZS, – materijalno-tehnička sredstva JLP(R)S, – materijalno tehnička sredstva u vlasništvu građana, – materijalno tehnička sredstva operativnih snaga zaštite i spašavanja, – materijalno-tehnička sredstva HCK, – državne robne zalihe, – međunarodna pomoć.	Razrađuje se planovima zaštite i spašavanja i planovima civilne zaštite sudionika te standardnim operativnim postupcima.
6.	Način zaštite ugroženih objekata kritične infrastrukture	Operateri-vlasnici objekata kritične infrastrukture, nadležna središnja tijela državne uprave za gospodarstvo, rad i poduzetništvo, more, promet i infrastrukturu, regionalni razvoj, šumarstvo i vodno gospodarstvo, poljoprivredu, ribarstvo i ruralni razvoj, zaštitu okoliša, prostorno uređenje i graditeljstvo, zdravstvo i socijalnu skrb, telekomunikacije, financije, JLP(R)S te DUZS, Hrvatske vode, MUP i MORH	– Tehnička zaštita proizvodnih objekata i distribucijske mreže, – neometano djelovanje ključnih procesa i operacija, – osiguranje zamjenskog specijalističkog osoblja i opreme, – preseljenje infrastrukture.	Razrađuje se planovima zaštite i spašavanja te SOP-ovima, uporaba postrojbi OS RH i redarstvenih snaga sukladno čl. 8 Zakona o ZiS i čl. 111 Zakona o obrani.
7.	Organizacija pružanja prve medicinske pomoći (utvrđivanje zadaća zdravstvenim ustanovama)	Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, DUZS, stožeri ZiS, HCK, CZ	Pružanje prve medicinske pomoći, – specijalistička pomoć, – higijensko – epidemiološke mjere, – opskrba sanitetskim materijalom i opremom.	Sukladno vlastitim planovima ZiS, planu Kriznog stožera zdravstva, zakonu i SOP-ovima.
8.	Organizacija psihološke potpore	Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, DUZS, Hrvatski crveni križ	– Psihološka potpora operativnim snagama zis, – psihološka pomoć stradalom stanovništvu.	Sukladno vlastitim planovima ZiS, zakonu i SOP-ovima.
9.	Organizaciju pružanja veterinarske pomoći (utvrđivanje zadaća veterinarskim ustanovama)	Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, veterinarske ustanove, DUZS, stožeri zis, CZ, JLP(R)S, vlasnici stoke, pravne osobe za proizvodnju i promet namirnica životinjskog porijekla	– Prikupljanje i zbrinjavanje životinja, – liječenje, klanje ili eutanazija životinja – praćenje stanja i provođenje aktivnosti na sprečavanju nastanka ili širenja zaraznih bolesti, – nadzor nad prometom i distribucijom namirnica životinjskog porijekla.	Sukladno vlastitim planovima ZiS, zakonu i SOP-ovima.

10.	Organizacija humane asanacije i identifikacije poginulih	MUP, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, DUZS, CZ, JLP(R)S, komunalna poduzeća	<ul style="list-style-type: none"> – Provođenje identifikacije poginulih, – sanitarni nadzor nad ukapanjem mrtvih, – osiguranje prostora za prikupljanje poginulih. 	Sukladno zakonu i SOP-ovima.
11.	Organizacija provođenja animalne asanacije (utvrđivanje zadaća komunalnim i dr. organizacijama)	JLP(R)S, Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, DUZS, CZ, operativne snage-pravne osobe	<ul style="list-style-type: none"> – Organizacija prikupljanja životinjskih leševa, – praćenje stanja i provođenje aktivnosti na sprečavanju nastanka ili širenja zaraznih bolesti, – neškodljivo uklanjanje ranjenih, ozlijeđenih ili bolesnih životinja, – određivanje lokacija za ukop životinja. 	Sukladno vlastitim planovima ZiS, zakonu i SOP-ovima.
12.	Reguliranje prometa i osiguranja za vrijeme intervencija	Vlada RH, MUP, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, DUZS, Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, Hrvatske vode, JLP(R)S te MORH – sukladno zakonu	<ul style="list-style-type: none"> – Ocjene stanja i funkcionalnosti prometnih i komunikacijskih sustava i objekata, – donošenje odluka o zabrani; cestovnog, željezničkog, zračnog te riječnog i morskog prometa poradi zaštite sigurnosti na pogođenom području, – uspostava alternativnih prometnih pravaca, – osiguravanje telekomunikacijskih veza korisnika s prednošću uporabe, – nadzor i čuvanje ugroženog područja, – osiguravanje područja intervencija. 	Sukladno zakonu i SOP-ovima, Razrađuje se u suglasnosti s Policijom, Angažiranje MORH-a, sukladno čl. 111 Zakona o obrani.
13.	Obavješćivanje javnosti	Vlada RH, DUZS, Centar za prikupljanje podataka o žrtvama, Hrvatske vode, MVPEI, JLP(R)S	<ul style="list-style-type: none"> – Obavijesti sredstvima javnog priopćavanja (HRT; HINA), – razmjena informacija sa drugim državama, – službena objava podataka o žrtvama. <p>Vlada Republike Hrvatske daje službene izjave i obavještenja za stanovništvo u vezi prirodnih i umjetnih (akcidentnih) poplava s katastrofalnim posljedicama ili za to ovlašćuje ravnatelja DUZS. Uz stručnu potporu Hrvatskih voda, Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, drugih mjerodavnih tijela i službi, o posljedicama poplave, mjerama koje se poduzimaju po pitanju njihovog saniranja, aktivnostima operativnih snaga zaštite i spašavanja, djelovanju snaga JLP(R)S i dr., javnost se neposredno obavješćuje putem svih raspoloživih medija.</p> <p>Za detaljnije obavješćivanje stanovništva na ugroženom području zadužena su tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave, uz pomoć i posredovanje županijskih centara 112. Stanovništvo se obavještava putem medija i na druge mjesno uobičajene načine. Stanovništvo se osobito informira o slijedećem:</p> <ul style="list-style-type: none"> – stanju na pogođenom području – opasnostima za ljude, materijalna dobra i okoliš, – mjerama koje se poduzimaju, – putovima evakuacije, mjestima zbrizbrinjavanja i pružanja PMP, – provođenju osobne i uzajamne zaštite, – sudjelovanju i suradnji s operativnim snagama zis, – pristupu dodatnim informacijama, – ostalim činjenicama u svezi sa specifičnim okolnostima događaja. 	Svi nositelji planiranja na operativnim i taktičkim razinama vlastitim planovima zaštite i spašavanja, planovima civilne zaštite i SOP-ovima detaljno razrađuju mjere i postupke obavješćivanja javnosti u slučaju poplava i proloma akumulacijskih brana.

Slika br. 3. Shema sustava reagiranja sudionika u slučaju poplava

Skraćenice:

DUZS – Državna uprava za zaštitu i spašavanje	DC 112 – Državni centar 112
PUZIS – Područni ured za zaštitu i spašavanje	ŽC 112 – Županijski centar 112
MVPEI – Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija	OKC PU – Operativno komunikacijski centar policijske uprave
HGSS – Hrvatska gorska služba spašavanja	DHMZ – državni hidrometeorološki zavod
HEP – Hrvatska elektroprivreda	HCK – Hrvatski crveni križ
VOS – Vatrogasno operativno središte	NMRCC – Rijeka – Nacionalna središnjica traganja i spašavanja na moru Rijeka
HMP – Hitna medicinska pomoć	JLP(R)S – Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave
CZ – Civilna zaštita	ZIS – Zaštita i spašavanje

3.3.2. MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA U SLUČAJU POTRESA

Kao dio mediteransko-transazijskog pojasa gotovo čitavo područje Republike Hrvatske odlikuje se izraženom seizmičkom aktivnošću. To poglavito vrijedi za priobalno područje i sjeverozapadni dio, a posebice za južnu Dalmaciju.

Značajka prostorne razdiobe seizmičke aktivnosti je koncentracija potresa u pojedinim užim područjima ili zonama. U priobalnom dijelu, gledajući od sjeverozapada prema jugoistoku, uočava se markantna zona od granice sa Slovenijom do područja južno od Senja.

U području Velebita do Bukovice seizmička aktivnost manje je prisutna. Dalje prema jugoistoku, uz manje prekide, poglavito između Šibenika i Splita, nastavlja se zona izrazite seizmičke aktivnosti, sve do južno od Dubrovnika.

U Jadranu je izraženija seizmička aktivnost središnjeg i južnog dijela, s nekoliko naglašenijih grupacija od kojih je najmarkantnija južno od Lastova.

U zapadnom dijelu kontinentalne Hrvatske ističe se zona koja se proteže od granice sa Slovenijom zapadno od Karlovca, preko Žumberačkog gorja i Medvednice sve do Kalnika i zapadnoga dijela Bilogore. S tom se zonom spaja na zagrebačkome području aktivni pojas koji se može pratiti od Pokuplja.

Središnji i istočni dio sjeverne Hrvatske odlikuje se znatno manjom seizmičkom aktivnošću u usporedbi s ostalim područjima. Izdvaja se nekoliko predjela izrazitije aktivnosti, povezanih sa središnjim slavonskim planinama Psunjem, Papukom i Dilj-gorom.

Provođenje Plana

Plan zaštite i spašavanja u slučaju potresa pokreće ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje po saznanju da kapaciteti operativnih snaga zaštite i spašavanja jedinica područne (regionalne) samouprave nisu dostatni za nošenje s posljedicama potresa.

Kada potres prouzroči velik broj poginulih i ozlijeđenih te pod ruševinama zatrpanih ljudi, kada ljudi ostanu bez osnovnih potreba za život (uništeni stambeni i gospodarski objekti, uništena komunalna infrastruktura, onemogućena redovna opskrba, zdravstvena zaštita i slično), operativne snage zaštite i spašavanja pružaju brzu i učinkovitu pomoć. Pomoć usklađuju ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje, Stožer zaštite i spašavanja Republike Hrvatske, Zapovjedništvo civilne zaštite Republike Hrvatske kao i čelnici, stožeri i zapovjedništva JLP(R)S.

Temeljne pretpostavke provođenja Plana su:

- izrađuje se za djelovanje u slučaju potresa VII° i više stupnjeva po Medvedev-Sponheuer-Karnikovoj (MSK) ljestvici,
- učinkovito i pravovremeno poduzimanje mjera osobne i uzajamne zaštite (tim mjerama se spašava do 95% osoba zatrpanih u ruševinama, dok se djelovanjem operativnih snaga sustava zaštite i spašavanja spašava od 5-10% zatrpanih),
- stožeri zaštite i spašavanja općina, gradova i županija, u suradnji s područnim uredima Državne uprave za zaštitu i spašavanje, u vremenskom periodu od šest sati od prvog rušilačkog udara mobiliziraju i/ili aktiviraju najmanje 70% operativnih snaga zaštite i spašavanja na svom području,
- prvenstveno se angažiraju snage zaštite i spašavanja s pogodnog područja, a u slučaju nedostatnih kapaciteta, putem odgovarajuće taktičke razine ili uz sudjelovanje Državne uprave za zaštitu i spašavanje, i drugi kapaciteti na strategijskoj razini s područja koja nisu pogođena potresom ili pomoć s državne razine,

- stanovništvo na seizmički rizičnom području na vrijeme i objektivno informirano je o opasnostima od potresa, mogućim posljedicama, planovima i postupcima za umanjivanje i otklanjanje posljedica te educirano i obučeno za postupanje u slučaju potresa,

- sigurnost stanovništva neće ovisiti isključivo o otpornosti građevina na potres u kojima stanuju, već i od otpornosti ostalih objekata, posebno onih javne namjene (vrtići, škole, fakulteti, domovi za starije, bolnice, trgovački centri, kulturni i sportski objekti),

- životi ili zdravlje ljudi posredno su ugroženi zbog oštećenja objekata, postrojenja, instalacija ili opreme namijenjene proizvodnji, preradi, uporabi, prijevozu, pretovaru, skladištenju ili odlaganju opasnih tvari (otrovne, zapaljive, eksplozivne, oksidacijske, radioaktivne), oštećenja ili rušenja visokih brana vodnih akumulacija, rušenja mostova i druge prometne infrastrukture, oštećenja i prekida električnih, plinskih vodovodnih kanalizacijskih i drugih instalacija itd. Stoga na pogođenom području gotove operativne snage zaštite i spašavanja odmah utvrđuju stanje tih objekata, instalacija i infrastrukture,

- u slučaju da su sveukupni kapaciteti Republike Hrvatske u ljudstvu i/ili opremi za zaštitu i spašavanje nedostatni, ispostavljeni su zahtjevi za slanjem pomoći drugim državama i međunarodnim organizacijama.

Mjere zaštite i spašavanja u slučaju potresa

Kako bi mjere zaštite i spašavanja koje provode središnja tijela državne uprave i pravne osobe bile učinkovitije, planiraju provođenje operativnih radnji iz djelokruga rada.

Središnja tijela državne uprave i pravne osobe svoju ulogu na terenu osnažuju kroz:

- brzinu mobilizacije vlastitih, već postojećih mreža i mogućnosti,
- unaprjeđenje učinkovitosti svojih koordinacijskih mehanizama u odgovoru na izvanredni događaj,
- nadogradnju vlastitih sposobnosti,
- planiranje djelatnosti sadržajima kojima se unaprjeđuje spremnost za reagiranje u izvanrednim događajima.

Tablica br. 9. Pregled obveza (mjera zaštite i spašavanja) sudionika uključenih u provedbu mjera ZiS u slučaju potresa

Red br.	Zadaća (mjera zis)	Nositelj	Operativni postupci, kapaciteti i operativni doprinos	Napomena
1.	Organizacija raščišćavanja ruševina i spašavanje zatrpanih	DUZS, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, HVZ, kinološke udruge, druge operativne snage zis te MORH – sukladno zakonu. Ministarstvo zdravstva, i socijalne skrbi, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, DUZS, HCK, HGSS, druge operativne snage zis, JLP(R)S.	<ul style="list-style-type: none"> – Uporaba operativnih snaga zis, provođenje mjera zaštite i spašavanja i mjera civilne zaštite, angažiranje tijela za koordiniranje i zapovijedanje, – uspostavljanje funkcija zdravstva, trijaža, – evakuacija i zbrinjavanje, smještaj, hrana, voda, sanitacija, – spašavanje iz površinskih slojeva, iz ruševina i zatrpanih prostora, spašavanje s visine, – pružanje stručne potpore tijelima JLP(R) samouprave, – angažiranje instituta i drugih ovlaštenih osoba za procjenu uporabljivosti građevina, – koordiniranje tvrtki za dolazak teške mehanizacije, – organizacija transporta operativnih snaga i MTS, – odobravanje lokacija odlagališta ruševina, – procjenjivanje šteta. 	Sukladno vlastitim planovima ZiS, zakonu i SOP-ovima.

2.	Organizacija uspostavljanja funkcija objekata kritične infrastrukture	Vlada RH, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo financija, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstvo kulture, DUZS, DHMZ, DŽRNS, HZT, HEP, financijske ustanove RH, Hrvatske autoceste, Hrvatske ceste, Hrvatske telekomunikacije, HŽ, Jadrolinija te MUP i MORH.	<ul style="list-style-type: none"> – Proizvodnja i distribucija električne energije, – opskrba vodom, – osiguranje prehrane, – osiguravanje uvjeta za funkcioniranje postrojenja iz Priloga 1. Uredbe o sprječavanju velikih nesreća koje uključuju opasne tvari, – funkcioniranje javnog zdravstva, – funkcioniranje energetskog sektora (plin, nafta, ugljen, mazut), – funkcioniranje telekomunikacija, – normalizacija prometa, – financijske usluge – znanost, zaštita spomenika i drugih nacionalnih vrijednosti. 	Razrađuje se planovima zaštite i spašavanja te SOP-ovima, uporaba sposobnosti MORH-a i redarstvenih snaga sukladno čl. 8 Zakona o ZiS i čl. 111 Zakona o obrani.
3.	Organizacija gašenja požara	DUZS državne intervencijske postrojbe, JVP i DVD, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, JLP(R)S, građani te MORH – sukladno zakonu.	<ul style="list-style-type: none"> – Gašenje požara u naseljenim područjima, – gašenje požara na postrojenjima, – gašenje požara otvorenog prostora. 	Sukladno planovima koji se donose po posebnom zakonu i SOP-ovima.
4.	Organizacija reguliranja prometa i osiguranja tijekom intervencija operativnih snaga	MUP, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, Hrvatske autoceste, Hrvatske ceste, HŽ te ustanove prometa i veza RH, DUZS, JLP(R)S, operativne snage zis te MORH.	<ul style="list-style-type: none"> – Utvrđivanje stanja funkcionalnosti prometnih i komunikacijskih sustava i objekata, – donošenje odluka o zabrani cestovnog, željezničkog, zračnog te riječnog i morskog prometa, – uspostavljanje alternativnih prometnih pravaca – osiguravanje telekomunikacijskih veza korisnika s prednošću uporabe, – organiziranje uvjeta za sigurno prometovanje, – nadziranje i čuvanje ugroženog područja, – osiguravanje područja intervencija. 	Sukladno zakonu i SOP-ovima, planovima ZiS; MORH se angažira sukladno odredbama članka 111 Zakona o obrani.
5.	Određivanje lokacija za odlaganje materijala	Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, zavodi za javno zdravstvo, IMI, Zavod za toksikologiju, Zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost, JLP(R)S, DUZS, komunalna poduzeća.	<ul style="list-style-type: none"> – Određivanje posebnih lokacija odlagališta, sukladno prostornom planu JLP(R)S, ovisno o vrsti materijala, – organiziranje zbrinjavanja opasnog otpada, – prevoženje opasnog otpada, – određivanje načina postupanja s opasnim otpadom, uključujući zbrinjavanje na propisan način. 	Sukladno zakonu, prostornim planovima, odlukama, planovima ZiS i SOP-ovima JLP(R)S.
6.	Organiziranje pružanja medicinske pomoći i medicinsko zbrinjavanje	Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, DUZS, Hrvatski crveni križ, JLP(R)S, pravne osobe u oblasti zdravstva i socijalne skrbi (Hrvatski zavod za hitnu medicinu, Hrvatski zavod za javno zdravstvo« Hrvatski zavod za transfuzijsku medicinu) te MUP i MORH – sukladno zakonu.	<ul style="list-style-type: none"> – Osiguravanje kapaciteta za prihvatanje nastradalih, – prevoženje stradalih do zdravstvenih ustanova, – angažiranje dodatnog medicinskog osoblja, – organiziranje dobrovoljnog davanja krvi, – normaliziranje opskrbe lijekovima i sanitetskim materijalom, – izgradnja i organizacija poljskih bolnica. 	Sukladno vlastitim planovima zis, planu Kriznog stožera zdravstva, zakonu i SOP-ovima.
7.	Organiziranje psihosocijalne pomoći	Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski crveni križ, DUZS, JLP(R)S.	<ul style="list-style-type: none"> – Pružanje psihološke potpore operativnim snagama, – pružanje psihološke potpore pogođenom stanovništvu, – provođenje svih oblika socijalne pomoći ugroženom stanovništvu. 	Sukladno planovima ZiS nositelja, planu Kriznog stožera ministarstva zdravstva, zakonu i SOP-ovima.

8.	Organiziranje pružanja veterinarske pomoći	Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, veterinarstvo, inspekcije, zavodi i instituti – (Hrvatska poljoprivredna agencija, Hrvatska veterinarska komora, Hrvatski veterinarski institut), DUZS, JLP(R)S, CZ, operativne snage zis.	<ul style="list-style-type: none"> – Prikupljanje i zbrinjavanje životinja, – liječenje, klanje ili eutanazija životinja, – praćenje stanja i provođenje aktivnosti na sprečavanju nastanka ili širenja zaraznih bolesti, – nadziranje klanja domaćih životinja, – nadziranje nad prometom i distribucijom namirnica životinjskog porijekla. 	Sukladno planovima ZiS nositelja, operativnim mjerama nadležnih tijela, zakonu i SOP-ovima.
9.	Organiziranje humane asanacije i identifikacija poginulih	MUP, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, JLP(R)S, komunalna poduzeća, DUZS, civilna zaštita.	<ul style="list-style-type: none"> – Provođenje identifikacije poginulih, – sanitarni nadzor nad ukapanjem mrtvih, – osiguranje prostora za poginule, – određivanje lokacija za stalna ili privremena ukapališta. 	Sukladno zakonu, planovima ZiS nositelja, operativnim mjerama nadležnih tijela i SOP-ovima.
10.	Organiziranje provođenja animalne asanacije	Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, JLP(R)S, operativne snage-pravne osobe, DUZS, civilna zaštita.	<ul style="list-style-type: none"> – Organiziranje prikupljanja leševa, – praćenje stanja i provođenje aktivnosti na sprečavanju nastanka ili širenja zaraznih bolesti, – neškodljivo uklanjanje ranjenih, ozlijeđenih ili bolesnih životinja, – određivanje lokacija za ukop životinja, – utvrđivanje zadaća komunalnim i dr. organizacijama. 	Sukladno zakonu, planovima ZiS nositelja, operativnim mjerama nadležnih tijela i SOP-ovima.
11.	Organiziranje higijensko-epidemiološke zaštite	Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, zavodi za javno zdravstvo – epidemiološke službe, DUZS, JLP(R)S, pravne osobe, građani.	<ul style="list-style-type: none"> – Provođenje higijensko-epidemiološkog nadzora u smještajnim kapacitetima, – provođenje higijensko-epidemiološkog nadzora objekata u kojima je povećana koncentracija ljudi, – poduzimanje mjera za sprečavanje nastanka i širenja zaraznih bolesti. 	Sukladno zakonu, planovima ZiS nositelja, operativnim mjerama nadležnih tijela i SOP-ovima.
12.	Osiguravanje prehrane i vode za piće	Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva Ministarstvo financija, Državno ravnateljstvo za robne zalihe, JLP(R)S, pravne osobe, DUZS.	<ul style="list-style-type: none"> – Reguliranje proizvodnje prehrambenih proizvoda, – utvrđivanje stanja zaliha hrane i drugih potrebnih artikala, – korištenje državnih robnih zaliha, – predlaganje interventnog uvoza kritičnih proizvoda široke potrošnje, – osiguravanje cisterni za vodu za piće, – distribuiranje vode za piće, – preuzimanje i dopremanje hrane i pića (putem nacionalnih trgovačkih centara te iz osobnih zaliha) namjenskim i osobnim sredstvima. 	Sukladno zakonu, planovima ZiS nositelja, operativnim mjerama nadležnih tijela i SOP-ovima.
13.	Organiziranje prihvata pomoći	Vlada RH, DUZS, HCK, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva i odgovarajuće gospodarstvene ustanove RH, Ravnateljstvo za robne zalihe, Ministarstvo financija i odgovarajuće financijske ustanove RH, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture i odgovarajuće ustanove prometa i veza RH, Hrvatska agencija za hranu, JLP(R)S, MVPEI, pravne osobe (proizvođači i distributeri).	<ul style="list-style-type: none"> – Prihvat pomoći u skladištima HCK, – prihvat pomoći u zonskim skladištima DUZS, – distribuiranje pomoći iz skladišta HCK, – distribuiranje pomoći iz zonskih skladišta DUZS, – distribuiranje pomoći iz objekata državnih robnih zaliha – utemeljivanje nacionalnog centra za prihvat pomoći, – određivanje objekata za skladištenje pomoći na lokalnim razinama. 	Sukladno zakonu, odlukama Vlade RH, planovima zis nositelja, operativnim mjerama nadležnih tijela i SOP-ovima.

14.	Obavješćivanje javnosti	<p>Vlada RH, DUZS, Centar za prikupljanje podataka o žrtvama, Seizmološka služba, MVPEI, JLP(R)S.</p>	<p>Obavijesti sredstvima javnog priopćavanja (HRT; HINA),</p> <ul style="list-style-type: none"> – razmjena informacija s drugim državama – priopćavanje podataka o žrtvama. <p>Vlada RH izdaje službene izjave i obavješćenja za stanovništvo ili za to ovlašćuje ravnatelja DUZS, koji uz stručnu potporu Seizmološke službe, drugih mjerodavnih tijela kao i službi DUZS, o posljedicama potresa, mjerama koje se poduzimaju po pitanju njihovog saniranja, aktivnostima operativnih snaga zis, djelovanju operativnih snaga JLP(R)S i dr., javnost obavješćuje putem svih medija.</p> <p>Za detaljnije obavješćivanje stanovništva na potresom pogođenom području zadužena su tijela JLP(R)S, uz pomoć i posredovanje ŽC 112, informacije se stanovništvu prenose putem medija i na druge mjesno uobičajene načine. Stanovništvo se osobito informira o:</p> <ul style="list-style-type: none"> – stanju na pogođenom području, – opasnostima za ljude, materijalna dobra i okoliš, – pružanju pomoći zatranim i ozlijeđenim osobama, – putovima evakuacije, mjestima zbrinjavanja i pružanja prve medicinske pomoći, – kakvu pomoć i kada mogu očekivati, – kako provoditi osobnu i uzajamnu zaštitu, – načinima sudjelovanja i o suradnji s operativnim snagama zaštite i spašavanja u otklanjanju posljedica, – gdje i od koga mogu dobiti dodatne informacije, – ostalim činjenicama o stanju. <p>Na strategijskoj razini osniva se »Centar za prikupljanje podataka o žrtvama«, s kojim se kontaktira putem posebnih telefonskih brojeva, ili osobno, po pitanjima svih informacijama o žrtvama i stradalim.</p> <p>Centar objedinjava podatke koji nisu opće naravi, već se odnose na pojedince, a prikupljeni su od operativnih snaga zaštite i spašavanja, socijalnih službi, Crvenog križa, zdravstvenih službi, humanitarnih organizacija« komunalnih službi i drugih sudionika – Policije i Oružanih snaga RH u otklanjanju posljedica potresa s katastrofalnim posljedicama.</p>	<p>Sukladno zakonu, odlukama Vlade RH, planovima zis nositelja, operativnim mjerama nadležnih tijela i SOP-ovima.</p>
-----	-------------------------	---	---	---

Podmirivanje troškova angažiranih pravnih osoba i redovnih službi prema vrsti – nositelju određenih aktivnosti

Sve operativne snage i sudionici zaštite i spašavanja, sukladno zakonu, imaju pravo na naknadu stvarnih troškova operativnog djelovanja.

Nadležna tijela JLP(R)S, Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo financija, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Državna uprava za zaštitu i spašavanje i pravne osobe odgovarajućim aktima određuju prvenstvo pri korištenju proračunskih sredstava za isplatu naknada stvarnih troškova djelovanja sudionika u zaštiti i spašavanju te posebnim mjerama osiguravaju preraspodjelu financijskih sredstava za namjenske potrebe podmirivanja troškova ove vrste.

3.3.3. MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD OPASNOSTI OD OSTALIH PRIRODNIH UZROKA

Ekstremni vremenski uvjeti, prvenstveno suše, tuče, toplinski valovi, olujna i orkanska nevremena i jaki vjetar, snježne oborine i druge vremenske pojave kategoriziraju se izvanrednim događajima kada snagom, intenzitetom, posljedicama i silinom pojavnosti značajno nadilaze prosječne vrijednosti. Ove pojave su sve učestalije i jačeg intenziteta, nastaju uglavnom kao rezultat globalnih klimatskih promjena, a na području Republike Hrvatske, statistički gledano, uzrokom su velikih šteta, većinom na materijalnim dobrima i okolišu i to prema povratnom višegodišnjem praćenju njihove učestalosti i visini šteta.

Prethodno navedeni prirodni uzroci, iz razloga što uobičajeno rijetko izazivaju ljudske žrtve, ne predstavljaju prioritetni interes sustava zaštite i spašavanja, mada snažno i relativno kratkoročno, izazivaju značajne poremećaje uobičajenog načina života obitelji, pojedinaca, određenih kategorija stanovništva (npr. poljoprivrednika), lokalnih zajednica i gospodarstva na njihovom području. Stoga se sustav zaštite i spašavanja ovim pojavama bavi tijekom samog događaja kada reagiraju operativne snage zaštite i spašavanja, tako i nakon izvanrednog događaja, kada se ublažavaju i otklanjaju posljedice. Izvanredni događaji ove vrste u najvećoj mjeri lokalnog su obuhvata, odnosno zahvaćaju uglavnom uža područja. To je i razlogom što su uglavnom od operativnog do taktičkog značaja za sustav zaštite i spašavanja te samo rijetko zahtijevaju uključivanje strategijske razine sustava zaštite i spašavanja, osobito tijekom trajanja izvanrednog događaja kada reagiraju operativne snage zaštite i spašavanja. Strategijska razina sustava zaštite i spašavanja se, na temelju principa solidarnosti, na operativnim i taktičkim razinama sustava uglavnom uključuje u obnovi nakon izvanrednog događaja, i to pružanjem financijske pomoći kada štete nadilaze financijske mogućnosti lokalnih zajednica i stanovništva.

Izvanredni događaji ove vrste su kompleksni po uzrocima nastajanja, ali i zahtjevni po visini šteta koje izazivaju, mada se formalno pravno gledano, najčešće ne mogu svrstati u kategoriju događaja koje Vlada Republike Hrvatske može proglasiti katastrofom i velikom nesrećom. Važećim Zakonom o zaštiti od elementarnih nepogoda reguliran je način participiranja lokalnih zajednica i države u financiranju šteta od elementarnih nepogoda. Zakonske odredbe zahtijevaju temeljitu rekonstrukciju, odnosno treba utvrditi novo cjelovito rješenje na razini države. Potrebno je sustavno obuhvatiti sve izvanredne događaje uzrokovane ekstremnim vremenskim uvjetima na način da se tretiraju cjelovito, te da se na temelju takvog pristupa osigura jednak pristup prema svakom izvanrednom događaju ove vrste. Poseban naglasak pritom treba usmjeriti na utvrđivanje načina pravovremenog poduzimanja preventivnih mjera, izgradnju potrebne infrastrukture i operativnih spasilačkih kapaciteta, investiranje u sustave ranog upozoravanja, njihovu izgradnju, nadogradnju i razvoj, zaštitno informiranje građana te posebno na angažiranju ulogu industrije osiguranja u postupcima naknade šteta nakon izvanrednog događaja.

Određenim izvanrednim događajima uzrokovanih ekstremnim vremenskim uvjetima može se, po pitanju posljedica, upravljati planiranjem i provođenjem odgovarajućih preventivnih mjera, organizacijskih modula i pravovremenih priprema, uključujući informiranje pojedinaca i lokalnih zajednica. Znači, ovisno o specifičnostima svakog pojedinog događaja, relativno se uspješno i s ulaganjima prihvatljivim ekonomskoj moći i interesima lokalnih zajednica, unutar posebno razrađenih i implementiranih uvjeta mogu kontrolirati posljedice događaja ove vrste.

Ovim Planom utvrđuje se strategijski okvir za planiranje na operativnim i taktičkim razinama sustava zaštite i spašavanja, koje su primarni nositelji utemeljivanja sposobnosti i snaga za odgovor na izvanredne događaje ove vrste. Sukladno zakonu, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave svojim planovima zaštite i spašavanja i planovima civilne zaštite planiraju operativno postupanje u izvanrednim događajima uzrokovanih ekstremnim vremenskim uvjetima, provode pripreme, planiraju sredstva i ostvaruju sve potrebne pretpostavke za učinkovito reagiranje.

Operativno djelovanje u izvanrednim događajima uzrokovanih ekstremnim vremenskim uvjetima uključuje:

- pravovremeno dostavljanje informacija relevantnih institucija o upozorenjima o mogućem nastanku ekstremnog vremenskog događaja, vrsti događaja te područjima koja će najvjerojatnije biti zahvaćena,

- informiranje građana o mjerama i postupcima za zaštitu zdravlja, života i imovine (koristi se sustav javnog uzbuđivanja, lokalne radio stanice, Internet, te drugi pogodni načini prenošenje uputa o postupcima bitnim za preživljavanje tijekom trajanja događaja i mjerama koje treba provesti nakon njegovog okončanja),

- savjete o provođenju mjera osobne i uzajamne zaštite,

- pripravnost žurnih službi, sukladno njihovim funkcionalnim područjima,

- aktivnosti čelnika jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave,

- aktiviranje stožera zaštite i spašavanja i zapovjedništava civilne zaštite jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave,

- djelovanje drugih operativnih snaga zaštite i spašavanja, sukladno planovima zaštite i spašavanja, zahtjevima čelnika jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, uz usklađivanje stožera zaštite i spašavanja.

Pored prethodnog pregleda operativnih aktivnosti, Državna uprava za zaštitu i spašavanje u suradnji s drugim središnjim tijelima državne uprave, upravnim organizacijama i znanstvenim ustanovama:

- razmatra procedure za pribavljanje upozorenja o mogućnosti nastajanja izvanrednih događaja uzrokovanih ekstremnim vremenskim uvjetima, njihovom dostavljanju i korištenju i

- donosi standardne operativne postupke i upute za postupanje građana na strategijskoj razini sustava zaštite i spašavanja.

Prethodne podatke i mjere su nositelji planiranja zaštite i spašavanja na operativnim i taktičkim razinama sustava dužni primjenjivati tijekom izrade vlastitih planova zaštite i spašavanja, planova civilne zaštite i standardnih operativnih postupaka.

3.3.4. MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD TEHNIČKO TEHNOLOŠKIH KATASTROFA I VELIKIH NESREĆA S OPASNIM TVARIMA U STACIONARNIM OBJEKTIMA I U PROMETU

Proizvodnja, skladištenje, prerada, rukovanje, prijevoz, skupljanje i druge radnje s opasnim tvarima predstavljaju stvarnu opasnost koja može izazvati izvanredan događaj te prerasti u katastrofu i veliku nesreću, odnosno ekološku katastrofu, što može ugroziti život i zdravlje ljudi i izazvati devastacije okoliša.

Ukoliko, kao posljedica takvih događaja, dođe do onečišćavanja tla, zraka, biljnog i životinjskog svijeta, primjenjuju se mjere i postupci utvrđeni ovim Planom.

Ukoliko dođe do onečišćavanja kopnenih voda i voda s kopna i otoka, poduzimaju se mjere utvrđene Državnim planom zaštite voda, a ukoliko dođe do onečišćenja mora, poduzimaju se mjere utvrđene

Planom intervencija kod iznenadnog onečišćavanja mora u Republici Hrvatskoj; oba ova Plana dio su Plana zaštite i spašavanja Republike Hrvatske. Ovi se planovi ne primjenjuju na vojne objekte i skladišta.

Sustav prevencije, pripravnosti i odgovora na nesreće s kemikalijama uređuje se Nacionalnom strategijom kemijske sigurnosti.

Pregled sustava reagiranja u slučaju tehničko-tehnoloških katastrofa i velikih nesreća s opasnim tvarima u stacionarnim objektima i u prometu s nositeljima, operativnim snagama i sudionicima zaštite i spašavanja, područjima nadležnosti i načelnim operativnim kapacitetima naveden je u tablici br. 10.

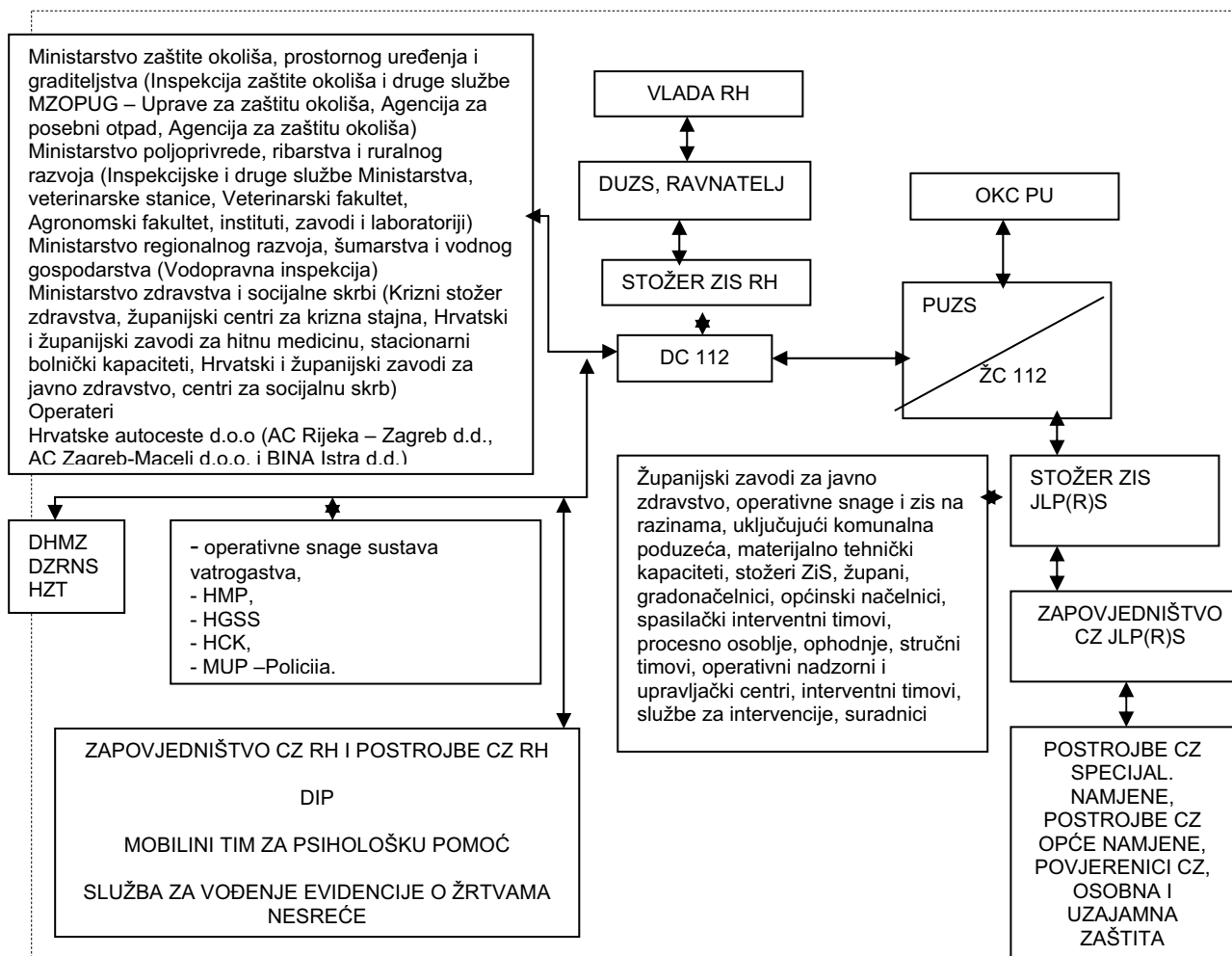
Tablica br. 10. Pregled sudionika sustava reagiranja u slučaju tehničko-tehnološke katastrofe i velike nesreće s opasnim tvarima u stacionarnim objektima i u prometu i mjera zaštite i spašavanja

Red. br.	Sudionik provedbe mjera	Zadaće – područje nadležnosti	Operativni kapaciteti ili operativni doprinos	Napomena
1.	Državna uprava za zaštitu i spašavanje	Koordiniranje djelovanja operativnih snaga ZiS, sudjelovanje operativnih snaga DUZS - zaprimanje dojave o nesreći i postupanje po dojavi, logistika, integriranje aktivnosti gašenja požara, detekcija i dekontaminacija, vođenje evidencije i informacija o žrtvama, psihosocijalna pomoć operativnim snagama zis, provedba mobilizacije snaga CZ.	Stožer ZiS RH, Zapovjedništvo CZ RH, stručne službe u sjedištu uprave, PUZIS, centri 112 (Državni i Županijski), Vatrogasno operativno središte VOS, državne intervencijske postrojbe (DIP), interventne specijalističke postrojbe CZ RH, postrojbe civilne zaštite, služba za vođenje evidencije o žrtvama nesreće, PU ZiS.	Prema posebnim propisima.
2.	Ministarstvo unutarnjih poslova	Osiguravanje mjesta nesreće, osiguravanje javnog reda i mira tijekom evakuacije i na mjestima prihвата i zbrinjavanja stanovništva, osiguranje konvoja i prometnica (putova evakuacije), identifikacija žrtava.	Policija i dio redarstvenih snaga koje MUP u postupku izrade namjenskog SOP-a deklarira za ovu namjenu.	Na temelju članka 8. Zakona o ZiS.
3.	Ministarstvo obrane, GS OS RH	Pomoć vatrogasnim snagama u gašenju požara, detekcija i dekontaminacija, pomoć u provedbi asanacije, zračna potpora za prijevoz spasilačkih/interventnih timova i MTS.	Postrojbe OS RH, namjenski organizirane snage (NOS), bojna NBKO, Hrvatsko ratno zrakoplovstvo (HRZ).	Na temelju članka 8. Zakona o ZiS i članka 111. Zakona o obrani.
4.	Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva	Uviđaj na mjestu nesreće, procjena stanja, prijedlog mjera i postupaka za zaštitu i spašavanje i tehničke intervencije.	Inspekcija zaštite okoliša i druge službe MZOPUG – Uprave za zaštitu okoliša, Agencija za posebni otpad, Agencija za zaštitu okoliša, specijalizirane jedinice ovlaštenih pravnih osoba.	Prema posebnim propisima.
5.	Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja	Provedbe mjere zabrane korištenja prehrambenih proizvoda i poljoprivrednih kultura, davanje uputa za postupanje s kontaminiranim kulturama i tlom, organizacija prikupljanja i zbrinjavanja životinja i životinjskih leševa, uklanjanje i zbrinjavanje kontaminirane hrane životinjskog porijekla.	Inspekcijske i druge službe Ministarstva, veterinarske stanice, Veterinarski fakultet, Agronomski fakultet, instituti, zavodi i laboratorij.	
6.	Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva	Nadzor nad vodama na ugroženom području, davanje uputa za postupanje s kontaminiranim vodama.	Vodopravna inspekcija i druge službe Ministarstva.	Prema posebnim propisima.
7.	Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi	Prva medicinska pomoć, medicinski transport povrijeđenih stacionarno medicinsko zbrinjavanje, organiziranje psihosocijalne pomoći žrtvama nesreće i rodbini, uzorkovanje i analiza uzoraka, davanje preporuka Vladi u svezi korištenja vode za piće prehrambenih proizvoda, postupanje s posmrtnim ostacima, sudjelovanje u zbrinjavanju stanovništva.	Krizni stožer zdravstva, županijski centri za krizna stanja, Hrvatski i županijski zavodi za hitnu medicinu, stacionarni bolnički kapaciteti, Hrvatski i županijski zavodi za javno zdravstvo, centri za socijalnu skrb.	Prema posebnim propisima.
8.	Državni hidrometeorološki zavod – DHMZ	Dostavljanje meteoroloških podataka i vremenskih prognoza za ugroženo područje.		Suradnjom s DC 112.

9.	Hrvatski zavod za toksikologiju	Procjena mogućih posljedica izvanrednog događaja, savjetovanje i predlaganje mjera i postupaka za uklanjanje/ smanjivanje posljedica nesreće u koju su uključeni otrovi, predlaganje zaštitnih mjera koordinatoru djelovanja operativnih snaga na mjestu nesreće.		Prema posebnim propisima.
10.	Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave	Koordinacija snaga, sredstava i aktivnosti zis na lokalnoj razini, sklanjanje i zaklanjanje, evakuacija i zbrinjavanje stanovništva, izbor lokacija, kapaciteta i potrebnih snaga za zbrinjavanje, logistika, sudjelovanje u asanaciji terena.	Operativne snage i zis na razinama JLP(R)S, uključujući komunalna poduzeća, materijalno tehnički kapaciteti, stožeri zis, župani, gradonačelnici, općinski načelnici, zapovjedništva CZ, povjerenici CZ.	
11.	Zapovjedništva i postrojbe vatrogastva	Koordinirano gašenje požara (s vatrogasnim snagama u pravnoj osobi) i druge vatrogasne aktivnosti na mjestu nesreće, izvlačenje stradalih i neozlijeđenih zaposlenika iz objekta, pomoć u evakuaciji.	Vatrogasna zapovjedništva na svim razinama, javne vatrogasne postrojbe, dobrovoljna vatrogasna društva.	Prema posebnim propisima.
12.	HCK	Sudjelovanje u pružanju prve medicinske pomoći, evidentiranju žrtava, psihosocijalnoj pomoći, evakuaciji i zbrinjavanju.	Djelatnici i aktivisti HCK na svim razinama.	Prema posebnim propisima.
13.	Operateri	Planiranje intervencija za industrijske nesreće, izrada izvješća o sigurnosti, utemeljivanje intervencijskih timova, osposobljavanje procesnog osoblja, operativna i savjetodavna pomoć JLP(R)S, DUZS, stožerima i operativnim snagama zis.	Spasilački interventni timovi, procesno osoblje, sudjelovanje u provođenju vanjskih planova.	Prema planovima ZiS, SOP-ovima, posebnim propisima.
14.	Hrvatske autoceste d.o.o (AC Rijeka – Zagreb d.d., AC Zagreb-Macelj d.o.o. i BINA Istra d.d.)	Redovito upravljanje, građenje i održavanje državne mreže autocesta, definiranje sigurnosnih standarda i infrastrukture, održavanje sigurnosne infrastrukture.	Ophodnje, stručni timovi, operativni nadzorni i upravljački centri, interventni timovi, službe za intervencije, suradnici (HAK, HMP; Vatrogastvo i dr. kooperanti na održavanju sigurnosne infrastrukture ili operativne radnje).	Prema posebnim propisima.
15.	Hrvatske ceste d.o.o.	Redovito upravljanje, građenje i održavanje državnih cesta, definiranje sigurnosnih standarda i infrastrukture, održavanje sigurnosne infrastrukture.	Ophodnje, stručni interventni timovi, službe za intervencije, suradnici (HAK, HMP; Vatrogastvo i dr. kooperanti na održavanju sigurnosne infrastrukture ili operativne radnje).	Prema posebnim propisima.
16.	Zagrebačke ceste; Županijske uprave za ceste	Redovito upravljanje, građenje i održavanje cesta u Zagrebu; Redovito upravljanje, građenje i održavanje županijskih i lokalnih cesta.	Ophodnje, suradnici (HAK, HMP; Vatrogastvo i dr. kooperanti na održavanju sigurnosne infrastrukture ili operativne radnje).	Gradovi i općine nadležni su za nerazvrstane ceste.
17.	HŽ Infrastruktura d.o.o.	Redovito upravljanje, građenje i održavanje željezničke prometne infrastrukture, definiranje sigurnosnih standarda i infrastrukture, održavanje sigurnosne infrastrukture.	Ophodnje, stručni interventni timovi, službe za intervencije, suradnici (kooperanti na održavanju sigurnosne infrastrukture).	Prema posebnim propisima.

Slika br. 5. Shema sustava reagiranja u slučaju nesreća s opasnim tvarima u stacionarnim objektima i u prometu

Skrćenice:	
DUZS – Državna uprava za zaštitu i spašavanje	VOS – Vatrogasno operativno središte
PUZIS – Područni ured za zaštitu i spašavanje	DC 112 – Državni centar 112
DZRNS – Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost	HMP – Hitna medicinska pomoć
HZT – Hrvatski zavod za toksikologiju	OKC PU – Operativno komunikacijski centar policijske uprave
MVPEI – Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija	ŽC 112 – Županijski centar 112
HGSS – Hrvatska gorska služba spašavanja	DHMZ – državni hidrometeorološki zavod
DIP – Državne intervencijske postrojbe	HCK – Hrvatski crveni križ
JVP – Javna vatrogasna postrojba	MORH – OS RH – Ministarstvo obrane, Oružane snage RH
CZ – Civilna zaštita	JLP(R)S – Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave

TEHNIČKO-TEHNOLOŠKE KATASTROFE I VELIKE NESREĆE S OPASNIM TVARIMA U STACIONARNIM OBJEKTIMA

Republika Hrvatska je u nacionalno zakonodavstvo, Zakonom o zaštiti okoliša («Narodne novine», br. 110/07.), Zakonom o zaštiti i spašavanju, Uredbom o sprječavanju velikih nesreća koje uključuju opasne tvari i drugim propisima implementirala Seveso II Direktivu 96/82/EZ i 2003/105/E EC o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne tvari. Stoga se u ovom Planu vrši distinkcija između pravnih osoba/operatera iz Priloga 1. Uredbe o sprečavanju velikih nesreća koje uključuju opasne tvari i ostalih pravnih osoba koje manipuliraju opasnim tvarima u količinama manjim od onih utvrđenih Uredbom.

Operateri koji posjeduju ili upravljaju postrojenjem ili pogonom u kojem su prisutne male količine opasnih tvari iz Priloga 1. Uredbe o sprečavanju velikih nesreća koje uključuju opasne tvari, u dijelu 1. i 2., u stupcu 2., i pravne osobe s opasnim tvarima u manjim količinama od onih utvrđenih Uredbom, temeljem obveza iz propisa u području zaštite i spašavanja, obvezne su izrađivati operativne planove zaštite i spašavanja.

Operateri, koji posjeduju ili upravljaju postrojenjem ili pogonom u kojem su prisutne veće količine opasnih tvari iz Priloga 1. Uredbe, u dijelu 1. i 2., u stupcu 3., umjesto operativnih planova zaštite i spašavanja izrađuju unutarnje planove, prema metodologiji koju propisuje središnje tijelo državne uprave nadležno za zaštitu okoliša.

Županije i Grad Zagreb izrađuju vanjske planove za sprječavanje velikih nesreća koje uključuju opasne tvari za svako postrojenje za koje se izrađuje unutarnji plan, odnosno prema odluci koju donosi ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje.

Bazu podataka o pravnim osobama koje koriste, proizvode, skladište, prerađuju, skupljaju ili obavljaju druge radnje s opasnim tvarima u količinama predviđenim Prilogom 1. Uredbe o sprječavanju velikih nesreća koje uključuju opasne tvari, vodi Agencija za zaštitu okoliša u »Katastru rizičnih i potencijalno rizičnih postrojenja«. U tijeku je izrada »Registra postrojenja u kojima je utvrđena prisutnost opasnih tvari« koji će biti središnji izvor informacija u Republici Hrvatskoj o postrojenjima u kojima je utvrđena prisutnost opasnih tvari u smislu odredbi Uredbe o sprječavanju velikih nesreća koje uključuju opasne tvari.

Nadležna služba i Inspekcija Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva i Hrvatski zavod za toksikologiju vrše procjenu stanja i mogućih posljedica izvanrednog događaja te, u suradnji s drugim stručnim tijelima i pravnim osobama, predlažu

mjere i postupke za smanjivanje/uklanjanje posljedica nesreće u koju su uključene opasne tvari (otrovi). Izuzetno je važno mjere predložiti koordinatorskom djelovanju operativnih snaga na mjestu nesreće.

Mjere zaštite i spašavanja u nesrećama s opasnim tvarima

Kako bi mjere zaštite i spašavanja koje provode središnja tijela državne uprave i pravne osobe bile učinkovitije, planiraju provođenje operativnih radnji iz djelokruga rada. Planiranje obuhvaća vlastite planove zaštite i spašavanja i operativne planove, ali i druge dokumente za implementaciju zadaća i drugih obveza iz usklađenih Standardnih operativnih postupaka (SOP-ova) za provođenje mjere zaštite i spašavanja u slučaju industrijskih nesreća s opasnim tvarima u stacionarnim objektima.

Operativne snage i sudionici zaštite i spašavanja svoju operativnu ulogu osnažuju:

- brzinom reakcije vlastitih, već postojećih mreža i specifičnih ili ukupnih mogućnosti,
- unaprijeđenjem učinkovitosti unutarnjih koordinacijskih mehanizama za odgovor na izvanredni događaj ove vrste,
- nadogradnjom vlastitih sposobnosti prema posebnim zahtjevima, ugovorima ili sporazumima,
- planiranjem novih sadržaja unutar djelatnosti kojima se unaprijeđuje spremnost za reagiranje u izvanrednim događajima.

Tablica br. 11. Pregled mjera zaštite i spašavanja i sudionika uključenih u provedbu mjera ZiS u slučaju industrijskih nesreća s opasnim tvarima u stacionarnim objektima

Red br.	Zadaća (mjera zis)	Nositelj	Operativni postupci, kapaciteti i operativni doprinos	Napomena
1.	Gašenje požara	U provedbi ove mjere sudjeluju: – JLP(R)S, – DUZS, – državne intervencijske postrojbe, – javne vatrogasne postrojbe, – specijalistički interventni timovi javnih vatrogasnih postrojbi, – dobrovoljna vatrogasna društva, – vatrogasne postrojbe u gospodarstvu, – specijalistički interventni timovi unutar vatrogasnih postrojbi u gospodarstvu, – dobrovoljna vatrogasna društva u gospodarstvu, – namjenski organizirane snage Oružanih snaga RH (NOS OS RH) – angažiraju se sukladno posebnom zakonu.	Organizacija gašenja požara uključuje gašenje i spašavanje od požara i eksplozija, sprječavanje nastanka požara, sprječavanje nastanka eksplozija plina i drugih eksplozivnih tvari u prometnim nesrećama s opasnim tvarima. Vatrogasno operativno središte (VOS) Državne uprave za zaštitu i spašavanje provodi zadaće integriranja kapaciteta za vrijeme vatrogasnih intervencija bilo gdje u RH, ukoliko se radi o izvanrednom događaju takvih razmjera. U slučajevima izvanrednih događaja operativnog ili taktičkog značaja intervencijama zapovijedaju županijsko vatrogasno zapovjedništvo, zapovjedništva vatrogasnog područja, do općinskog/gradskog vatrogasnog zapovjedništva, uz subordinaciju stožera zaštite i spašavanja na svim razinama.	Sukladno odredbama Zakona o vatrogastvu, drugih propisa i posebnih planova ili ugovora o koncesiji. Svaka vatrogasna postrojba obvezna je sudjelovati u vatrogasnoj intervenciji i izvan područja svoga djelovanja na zapovijed nadležnoga vatrogasnog zapovjednika.
2.	Sklanjanje ugroženog stanovništva	Provodi se na temelju naloga stožera zaštite i spašavanja JLP(R)S ili ravnatelja DUZS, uz potporu zapovjedništava civilne zaštite te sukladno uputama i uz pomoć: – povjerenika civilne zaštite, – postrojbi CZ, – aktivista Hrvatskog crvenog križa, – drugih mjerodavnih sudionika po nalogu čelnika lokalnih zajednica na operativnoj i taktičkoj razini sustava ZiS.	Uvijek kada lokalni uvjeti dozvoljavaju, ugroženo stanovništvo sklanja se u skloništa osnovne zaštite. Ukoliko skloništa osnovne zaštite ne postoje na ugroženom području, stanovništvo se sklanja u druge adekvatne prostore, npr. podrumne, prostorije bez prozora te prostorije udaljene od otvora (prozora, ventilacijskih otvora i vrata). Na prozorima, ventilacijskim otvorima i vratima provodi se hermetizacija brtvljenjem otvora širokim ljepljivim trakama ili drugim sredstvima koja brtve.	Mjera se provodi kao samozaštitna i pokreće se sustavom javnog odgovarajuće upute, ili organizirano, na temelju planova civilne zaštite JLP(R)S.

3.	Evakuacija ugroženog stanovništva	<ul style="list-style-type: none"> – Stožeri zaštite i spašavanja JLP(R)S, – zapovjedništva CZ JLP(R)S, – čelnici JLP(R)S, – DUZS, ravnatelj, – Stožer zis RH, – povjerenici civilne zaštite, – postrojbe CZ opće namjene, – Crveni križ, – MUP, – drugi sudionici prema planu evakuacije. 	<p>Evakuacija, odnosno premještanje stanovništva s ugroženog na neugroženo područje, provodi se kako bi se spriječila ili umanjila izloženost manifestacijama opasne tvari.</p> <p>Mjera se provodi kao:</p> <ul style="list-style-type: none"> – samozaštitna – samoevakuacija, na temelju preporuke, obavijesti i mjerodavnih osoba i tijela, uz ekspertnu potporu operatera i – organizirana, uz koordinaciju i pomoć nositelja. <p>Privremeno preseljenje, podrazumijeva premještanje stanovništva iz ugroženog na neugrožena područja:</p> <ul style="list-style-type: none"> – u organizirane privremene prihvatne centre ili u raspoložive smještajne kapacitete, – u vlastitoj organizaciji stanovništva (kod rodbine, prijatelja i sl.), <p>Evakuacija, odnosno privremeno preseljenje, podrazumijeva i premještaj pokretne imovine i domaćih životinja iz ugroženog područja.</p>	<p>MUP, odnosno nadležne policijske uprave/postaje, uključuju se sukladno posebnim propisima na zadaćama:</p> <ul style="list-style-type: none"> – osiguranja javnog reda i mira, – osiguranja putova evakuacije, – osiguranja konvoja, – reguliranja prometa; <p>Mjera se provodi sukladno planu evakuacije iz plana civilne zaštite JLP(R)S.</p>
4.	Zbrinjavanje ugroženog stanovništva	<ul style="list-style-type: none"> – jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (JLP(R)S), stožeri ZiS, – zapovjedništva CZ, – postrojbe CZ opće namjene, – Crveni križ, – zdravstvene ekipe, – centri za socijalnu skrb, – Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi i ustanove zdravstva RH, Krizni stožer zdravstva, – Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ravnateljstvo za robne zalihe, – drugi sudionici sukladno planovima zis i SOP-ovima za operativno provođenje ove mjere na lokalnim razinama. 	<p>Zbrinjavanje se evakuirano stanovništvo i stanovništvo koje je ostalo bez smještaja i imovine. Organizacija zbrinjavanja podrazumijeva:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pregled i izbor lokacija za prihvata i smještaj ugroženog stanovništva (šatorskih i drugih privremenih naselja) s kapacitetima i sadržajima, – pregled i izbor lokacija i kapaciteta u čvrstim objektima, – pregled smještaja u objektima fizičkih osoba, – pregled kapaciteta za pripremu hrane i prehranu, – pregled materijalno – tehničkih sredstava potrebnih za provedbu mjere, – organizaciju i kapacitete za medicinsku skrb, – organizaciju psihološke te drugih oblika pomoći. <p>Zbrinjavanje evakuiranog stanovništva provodi se na neugroženom području, na lokacijama i na način sukladno planu zbrinjavanja JLP(R)S.</p>	<p>MUP, odnosno nadležne policijske uprave/postaje, uključuju se sukladno posebnim propisima, a za osiguranje javnog reda i mira te opće sigurnosti.</p> <p>. Za provedbu ove mjere odgovoran je čelnik JLP(R)S.</p> <p>Mjera i zbrinjavanja stanovništva detaljno se razrađuje planovima zaštite i spašavanja JLP(R)S, u dijelu razrade mjera civilne zaštite.</p>
5.	Pružanje prve medicinske pomoći	<ul style="list-style-type: none"> – Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, – lokalni zdravstveni kapaciteti, – JLP(R)S, stožeri ZiS, – DUZS, – HCK. 	<p>Organizacija i pružanje prve medicinske pomoći, zdravstveno zbrinjavanje u stacionarnim zdravstvenim ustanovama i dugi oblici zdravstvene skrbi ugroženog stanovništva.</p>	<p>Aktivnosti po pitanjima sudjelovanja zdravstvenih kapaciteta s drugim operativnim snagama zaštite i spašavanja koordiniraju stožeri zaštite i spašavanja na operativnim, taktičkim i strategijskoj razini, dok je Krizni stožer Ministarstva zdravstva nadležan za rad kapaciteta zdravstva.</p>

6.	Asanacija	<ul style="list-style-type: none"> – JLP(R)S, stožeri ZiS, – komunalna i druga poduzeća i specijalizirane pravne osobe ili koncesionari, – DUZS, – MUP, – vatrogastvo, – Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, – lokalni veterinarski kapaciteti, – Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, – sanitarna i vodopravna inspekcija, – IMI, – zavodi za javno zdravstvo, – drugi resursi sukladno planovima iz JLP(R)S i usklađenim SOP-ovima. 	<p>Asanacija terena – podrazumijeva sljedeće postupke:</p> <ul style="list-style-type: none"> – detekciju – utvrđuje se vrsta, stupanj i opseg kontaminacije zraka, vode, tla (uključujući nasade/(kulture) i drugih površina te se provodi laboratorijska analiza prikupljenog materijala (uzoraka), – dekontaminaciju – čišćenje/neutralizacija – provodi se radi uklanjanja opasnih tvari s kontaminiranih površina, uključujući vodo-crpišta i vodne osnove (podzemne vode i tokovi), u potpunosti ili do dozvoljenih (za ljude neopasnih) količina kontaminacije, – uklanjanje olupina zaostalih nakon eksplozija i požara, – uklanjanje drugog zaostalog (kontaminiranog) materijala/otpada, – zbrinjavanje uklonjenog materijala. Detekciju i dekontaminaciju provode interventne specijalističke RKBN postrojbe civilne zaštite, Državne intervencijske postrojbe, vatrogasne postrojbe, NBKO bojna OSRH – sukladno posebnom Zakonu, specijalizirani timovi ovlaštenih pravnih osoba, sanitarna i vodopravna inspekcija, stručni timovi operatera te, po potrebi, pravne i fizičke osobe koje obavljaju komunalnu djelatnost. Analizu prikupljenog materijala provode laboratoriji nadležnog zavoda za javno zdravstvo, odnosno Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Instituta za medicinska istraživanja i medicinu rada i laboratoriji drugih specijaliziranih ustanova. <p>Zabrana korištenja određenih prehrambenih proizvoda i vode za piće poduzima se odmah nakon što se procijeni ili utvrdi razina kontaminacije određenog područja. Odluku o provedbi mjere donosi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, a za provedbu su odgovorni, Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva te Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi (slijedom Pravilnika o ustrojstvu i načinu rada Kriznoga stožera Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi). Sve informacije relevantne za provedbu ove mjere objavljuju se putem sredstava javnog informiranja.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Identifikaciju smrtno stradalih provodi MUP; – postupanje sa posmrtnim ostacima – u nadležnosti je Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi; – animalna asanacija u nadležnosti je Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja (u provedbi ove zadaće sudjeluju fizičke i pravne osobe vlasnici životinja, ovlaštene veterinarske organizacije, veterinarske stanice i veterinarske ambulante privatne prakse, veterinarski inspektori, veterinarske inspeksijske službe i komunalna poduzeća).
----	-----------	--	---	--

Organizacija navedenih mjera i postupaka te utvrđivanje lokacija za zbrinjavanje uklonjenog materijala u nadležnosti je jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te se razrađuje njihovim planovima zaštite i spašavanja, u dijelu plana civilne zaštite.

Obveze operativnih snaga i sudionika zaštite i spašavanja u slučaju tehničko-tehnološke katastrofe i velike nesreće s opasnim tvarima u stacionarnim objektima

1. Za potrebe izrade Kataloga sposobnosti operativnih snaga i sudionika zaštite i spašavanja i na zahtjev Državne uprave za zaštitu i spašavanje deklarirati kapacitete (snage i sredstva) za provođenje aktivnosti zaštite i spašavanja iz ovog Plana,

2. Izraditi i/ili sudjelovati u izradi i usuglašavanju standardnih operativnih postupaka koje na temelju ovog Plana i Zakona o zaštiti i spašavanju pokreće i koordinira Državna uprava za zaštitu i spašavanje,

3. Planirati provođenje vlastitih obveza u provođenju mjera zaštite i spašavanja, popuniti spasilačke timove, opremiti ih i sudjelovati u zajedničkim vježbama,

4. Operativno sudjelovati u provođenju zaštite i spašavanja u periodu od aktiviranja/mobiliziranja do opoziva, po nalogu ili na traženje ravnatelja Državne uprave za zaštitu i spašavanje i/ili čelnika JLP(R)S,

5. Izraditi vlastite planove zaštite i spašavanja i operativne planove.

TEHNIČKO-TEHNOLOŠKE KATASTROFE I VELIKE NESREĆE S OPASNIM TVARIMA U PROMETU

Prijevoz opasnih tvari u pojedinim granama prometa – cestovni promet, željeznički promet, zračni promet te promet unutarnjim vodama – i nadležnost državnih tijela u vezi s prijevozom utvrđen je Zakonom o prijevozu opasnih tvari (»Narodne novine«, br. 79/07.). Ovaj dio Plana je u većoj mjeri fokusiran na nesreće u cestovnom i željezničkom prometu.

Prijevoz opasnih kemikalija morem je uređen Pravilnikom o rukovanju opasnim tvarima i načinu obavljanja prijevoza u pomorskom prometu, ukrcavanja i iskrcavanja opasnih tvari, rasutog i ostalog tereta u lukama, te načinu sprječavanja širenja isteklih ulja u lukama (»Narodne novine«, br. 51/05.).

Na rukovanje opasnim tvarima u upakiranom, razlivenom i rasutom stanju, te ukapljenim plinovima na brodu u luci te na prijevoz opasnih tvari u pomorskom prometu osim mjera sigurnosti propisanih navedenim Pravilnikom, odgovarajuće se primjenjuju i tehnička pravila priznate organizacije te odredbe međunarodnih konvencija i kodeksa.

Prilikom rukovanja opasnim tvarima u luci ili na određenom području luke moraju se primjenjivati i posebni propisi koji se odnose na proizvodnju, promet, korištenje i skladištenje, odnosno primjenu ili uklanjanje te uništenje tih tvari, kao i posebne sigurnosne, zaštitne i druge mjere utvrđene posebnim aktom lučke uprave: Lučka uprava dužna je uspostaviti službu nadzora rukovanja opasnim tvarima i provođenja sigurnosnih, odnosno zaštitnih i drugih mjera te odrediti način obavještavanja nadležnih tijela i određenih službi u slučaju opasnosti.

U cilju učinkovitog strateškog upravljanja prijevozom opasnih tvari, a zbog međuresorne koordinacije prijevoza opasnih tvari, Vlada Republike Hrvatske osniva Nacionalno povjerenstvo za prijevoz opasnih tvari koje ima od 10 do 15 članova. Po dva člana povjerenstva imenuju se na prijedlog ministarstva nadležnog za promet, ministarstva nadležnog za unutarnje poslove, ministarstva nadležnog za zdravstvo, ministarstva nadležnog za zaštitu okoliša, ministarstva nadležnog za gospodarstvo, Državnog zavoda za radiološku i nuklearnu sigurnost i Agencije za civilno zrakoplovstvo. U povjerenstvo se mogu imenovati i drugi stručnjaci iz područja prijevoza opasnih tvari.

Osnovne pretpostavke za provođenje ovog dijela Plana

Osnovni uvjeti za provođenje ovog dijela Plana su:

– odgovornost nadležnih institucija za ispravnost cestovne i željezničke infrastrukture, pravnih i fizičkih osoba za ispravnost motornih i priključnih vozila, vagona i lokomotiva za prijevoz opasnih tvari, stručna osposobljenost vozača za prijevoz opasnih tvari, kao i svih osoba koje sudjeluju u prijevozu opasnih tvari, odnosno pri pakiranju, utovaru, istovaru, punjenju i pražnjenju koje je vezano uz prijevoz;

– izrađeni i doneseni planovi zaštite i spašavanja JLP(R)S glede cestovne i željezničke nesreće s opasnim tvarima, koji služe kao zamjena za planove intervencija u zaštiti okoliša (planovi nižih razina usuglašavaju se s ovim Planom);

– pružanje adekvatne pomoći nadležnih tijela kao i stručnih pravnih i fizičkih osoba u slučaju cestovne nesreće s opasnim tvarima;

– planovima na nižim razinama razrađuje se poduzimanje adekvatnih preventivnih mjera;

– planovi koji se izrađuju za slučaj cestovne i željezničke nesreće s opasnim tvarima ne sadrže postupke za klasu 7 (radioaktivne tvari sukladno odredbama ADR-a i RID-u);

– u slučaju nesreće s izvorima ionizirajućeg zračenja aktiviraju se mjere i postupci sukladno važećem Državnom planu i programu mjera zaštite od ionizirajućeg zračenja te intervencija u slučaju izvanrednog događaja (čl. 100. Prijelaznih i završnih odredbi Zakona o radiološkoj i nuklearnoj sigurnosti),

– u slučaju nesreće s kemikalijama postupa se prema Planu intervencija u zaštiti okoliša (do uključivanja postupanja u planove zaštite i spašavanja na operativnim i taktičkim razinama sustava zaštite i spašavanja) te Nacionalnoj strategiji kemijske sigurnosti

Zaštita i spašavanje u nesrećama s opasnim tvarima u prometu

Poduzimanje zaštite i spašavanja prilikom cestovnih i željezničkih nesreća s opasnim tvarima ovisi o specifičnostima svake od nesreća.

Tako se, npr. kao i svaka druga nesreća koja uključuje opasne tvari, cestovna i željeznička nesreća događa naglo i bez upozorenja, može rezultirati velikom materijalnom štetom, ozljeđivanjem i gubitkom ljudskih života te velikom štetom u okolišu i medijski eksponirana.

Sve akcije zaštite i spašavanja planiraju se tako da uzmu u obzir sljedeće:

a) Mjesto nastanka nesreće

- naseljeno područje,
- robni terminal,
- otvoreni prostor,
- nedostupan teren,
- blizina pitke vode (vodotoci, jezera);

b) Uzrok nesreće;

- c) Vrstu tereta;
- fizikalno-kemijska svojstva tereta,
- količina tereta,
- vrsta prijevoznog sredstva,
- mogući učinak na okoliš i ljudsko zdravlje.

U slučaju cestovne i željezničke nesreće s opasnim tvarima s velikim brojem žrtava ili nesreći na zahtjevnom terenu, aktiviraju se sve potrebne mjere zaštite i spašavanja i njihovi nositelji. Stožeri zaštite i spašavanja na operativnim i taktičkim razinama sustava zaštite i spašavanja, odnosno koordinatori operativnih snaga zaštite i spašavanja na mjestu događaja i zapovjednici snaga, odgovorni su za poduzimanje mjera saniranja posljedica izvanrednog događaja. Javnost i nadležne organizacije u cijelosti se i na vrijeme obavještavaju o nastaloj situaciji. Državna uprava za zaštitu i spašavanje i Stožer zaštite i spašavanja Republike Hrvatske tijekom trajanja aktivnosti na saniranju posljedica izvanrednog događaja prate situacijsko izvješće i poduzimaju potrebne mjere, sukladno razvoju događaja i zahtjevima sa samog mjesta događaja.

Upotreba Plana

Ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje uz potporu Stožera zaštite i spašavanja Republike Hrvatske odlučuje o aktiviranju Plana zaštite i spašavanja prilikom prometnih nesreća s opasnim tvarima. Slučajevi u kojima se ovaj Plan aktivira su:

– cestovna i željeznička nesreća koja obuhvaća dvije i više županija,

- cestovna i željeznička nesreća koja obimom posljedica uvelike prelazi mogućnosti lokalnih/regionalnih snaga,
  - cestovna i željeznička nesreća s mogućim prekograničnim učincima,
- na javnim cestama i željezničkoj mreži prema sljedećoj tabeli:

Tablica br. 12. Temeljni podatci o cestovnoj i željezničkoj infrastrukturi i prometu opasnih tvari

Nesreća	Javne ceste, Željeznička mreža	Tranzitni pravci	Prijevoz opasnih tvari iz hrvatskih luka, rafinerija, slobodnih zona i obrnuto, količina opasnih tvari	Parkirališta	Napomena, ograničenja
Cestovna	Duljina javnih cesta u RH iznosi 27.921,4 km, od čega 1.199 km autocesta, 6.810,6 km državnih cesta, 10.813,2 km županijskih cesta i 10.297,6 km lokalnih cesta.	<p>Motorna vozila kojima se prevoze opasne tvari klase 1, 2, 3, 6.1, 7 i 8, smiju se kretati po sljedećim pravcima i cestama:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Granični prijelaz (dalje u tekstu: GP) Bregana A3 – Zagreb zaobilaznica – GP Stara Gradiška ili GP Županja – GP Bajakovo, – GP Macelj – D1 (A2) – Zagreb zaobilaznica – auto cesta A1 – čvor Bosiljevo II – Split, – GP Goričan A4 – Čakovec – Zagreb zaobilaznica, – GP Donji Miholjac – D53 Našice, – GP Rupa – A7 – Rijeka zaobilaznica – A6 čvor Bosiljevo II (za opasne tvari po posebnoj listi, osim nafte i benzina), Rijeka zaobilaznica – čvor Kanfanar – B8, – GP Kaštel – Pula – B9, <p>Za prijevoz opasnih tvari dijela klase 3 (nafte i naftnih derivata) smije se iznimno koristiti pravac:</p> <ul style="list-style-type: none"> – GP Dubrava Križovljanska D2 – Varaždin – D510 – D3 čvor Varaždin na A4 – Zagreb zaobilaznica, – GP Ličko Petrovo Selo – D217 – Grabovac-D1 – Karlovac (Ilovac bb-Robni terminali) pod uvjetom da vozila ne smiju doći prije 22.00 sata, a ni kasnije od 05.30 sati. Nakon 22.00 sata formiraju se kolone po 3 vozila, na čijem čelu i začelju su policijska vozila, koja vode odnosno prate kolone do GP Ličko Petrovo Selo. 	<p>Za prijevoz opasnih tvari klase 1, 2, 3, i 8 smiju se koristiti ceste od luke Ploče D8 – Opuzen – D9 – GP Metković,</p> <ul style="list-style-type: none"> – Za prijevoz opasnih tvari klase 1, 2, 3, 6.1, 7 i 8 iz luka Split i Solin smiju se koristiti ceste Split – Klis – D1 – Brnaze – D60 – Trilj – D220 – GP Kamensko, odnosno Trilj – D60 – Imotski – D221 – GP Vinjani Donji. – Za prijevoz opasnih tvari iz luke i Rafinerije Rijeka, cestom Rijeka zaobilaznica – A6 čvorište Bosiljevo II – A1. – Za prijevoz opasnih tvari iz luke i Rafinerije Sisak cestom D36 – Popovača – A3. – Za prijevoz opasnih tvari iz luke Zadar, cestom do raskrižja sa D8 – D502 – čvorište Zadar II-A1 do Dugopolja nastavno na D1 Sinj – D60 Trilj – D220 – GP Kamensko. – Za prijevoz opasnih tvari iz luke Vukovar cestom D2 – Vukovar – Sotin – Šarengrad – GP Ilok. – Za prijevoz opasnih tvari iz luke Vukovar cestom D55 – Vukovar – Vinkovci – GP Županja. <p>Prijevoz opasnih tvari na cestovnoj mreži RH reguliran je Zakonom o prijevozu opasnih tvari i ADR-om. Prijevoznici su dužni prijaviti svaku pošiljku opasnih tvari koja se prevozi kroz RH. Prijevoznici su odgovorni za ishođenje odgovarajućih suglasnosti što se tiče sigurnosti prevoženja opasnih tvari.</p>	<p>Parkirališta za vozila koja prijevoze opasne tvari su:</p> <ul style="list-style-type: none"> – parkirališta na autocesti A1 i to: Nadin sjever i jug, Brloška Dubrava sjever i jug, Jadova sjever i jug, Pristeg sjever i jug i Radošić sjever i jug, – parkirališta na autocesti A3 su: Križ sjever i jug, Nova Gradiška sjever i jug i Babina Greda sjever i jug, – parkiralište na autocesti A4 je Varaždin sjever i jug, – parkiralište na cesti D53, na 26 km, između lovačke kuće »Prkos« i mjesta Klokočevci, – parkiralište na cesti D1 u mjestu Grabovac, kod benzinske postaje, – parkiralište u Karlovcu u mjestu Ilovac bb, (Robni terminali), – parkirališta na državnoj cesti D55 (Vukovar – Vinkovci – GP Županja) i to: parkiralište Motela Kunjevci, parkiralište Motela Jeleni i parkiralište na benzinskoj postaji NCU. 	<p>Prijevoz opasnih tvari cestama kroz hrvatske nacionalne parkove i drugim cestama izvan dozvoljenih tranzitnih pravaca nije dozvoljen, osim u slučajevima opskrbe gospodarskih subjekata, benzinskih postaja i stanozništva.</p> <p>Zavod i tijelo državne uprave nadležno za izdavanje odobrenja za prijevoz određenih opasnih tvari može zabraniti prijevoz određenih opasnih tvari, odnosno dopustiti prijevoz samo pod posebnim uvjetima ako je to nužno zbog sigurnosti prometa, održavanja javnog reda ili zaštite ljudi i okoliša.</p> <p>Vozači i prijevoznici moraju ispunjavati sve uvijete propisane Zakonom o prijevozu opasnih tvari i ADR²-om.</p> <p>Ministar nadležan za poslove prometa u suglasnosti s ministrom nadležnim za unutarnje poslove može na određenoj cesti ili dijelu ceste, u određene dane ili u određenom vremenskom razmaku propisati zabranu ili ograničenje prometa vozila koja prevoze opasne tvari.</p>

		<p>Državne ceste moraju imati najmanje dvije prometne trake i dvije rubne trake uz ostale propisane tehničke uvjete, ovisno o vrsti ceste. Iznimno, lokalna cesta može imati samo jednu prometnu traku, s tim da, ovisno o preglednosti ceste, na udaljenosti od najviše 500 m, ima odgovarajuća proširenja za mimoilaženje vozila. Također iznimno, na mostovima, u tunelima, na galerijama i sličnim objektima na javnoj cesti, širina kolnika ne mora biti ista kao širina kolnika javne ceste.</p> <p>Tehničke karakteristike autocesta propisane su zakonom i označene propisanim prometnim znakom.</p>	<p>Cestama na teritoriju RH u trogodišnjem prosijeku (2005.-2007.)¹ prevezeno je 3 825 317 t opasnih tvari na godinu. Što znači da se svakodnevno na hrvatskim cestama nalazi oko 10 450 t opasnih tvari.</p> <p>U 2007. od ukupno prevezenih 3 546 041 t opasnih tvari samo je na zapaljive tekućine otpadalo 3 111 343 t te su slijedili plinovi pod pritiskom, tekući i bez pritiska s 246 524 t, infektivne tvari s 56 803 t dok je na sve ostale klase otpalo 131 370 t.</p>		<p>Prijevoznici opasnih tvari moraju ishoditi dozvolu prolaska kroz tunel, biti opskrbljeni rotirajućom narančastom lampom te kada se zahtijeva biti pod pratnjom.</p>
Željeznička	<p>Ukupna duljina svih željezničkih pruga u RH iznosi 2.722,41 km koje se, s obzirom na značaj, mogu podijeliti na skupine:</p> <ul style="list-style-type: none"> – željezničke pruge od značaja za međunarodni promet – željezničke pruge od značaja za regionalni promet – željezničke pruge od lokalnog značaja. <p>Sve pruge spadaju u kategoriju konvencionalnih linija što znači kako su brzine određene za svaki smjer posebno, ovisno o značaju pruge.</p>	<p>Opasne tvari prevoze se na mreži željezničkih pruga Republike Hrvatske u skladu sa RID-om i Zakonom o prijevozu opasnih tvari. Svi kolodvori na mreži željezničkih pruga RH zatvoreni su za prijevoz robe klase 1. RID-a (eksplozivne tvari i predmeti s eksplozivnim tvarima), osim kolodvora koji imaju posebno dopuštenje za to.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Budinščina, – Karlovac, – Ličko Lešće, – Raša, – Šapjane, – Turopolje, – Vrapče, – kontejnerski terminal Ploče – direktna manipulacija iz vagona u vozilo. <p>MUP RH posebnom odlukom odobrava prijevoz roba klase 1. RID-a i na ostalim kolodvorima.</p>	<p>Količina opasnih tvari</p> <p>Prijevoz opasnih tvari na željezničkoj infrastrukturi kojom upravlja HŽ Infrastruktura d.o.o. reguliran je Zakonom o prijevozu opasnih tvari i RID-om. Željeznički prijevoznici dužni su prijaviti svaku pošiljku opasnih tvari koja se prevozi u redovnom vlaku, klasa RID-a i mjesto uvrštenja u vlaku. Željeznički prijevoznici odgovorni su za ishodenje odgovarajućih suglasnosti što se tiče sigurnosti prevoženja opasnih tvari.</p> <p>Željezničkim prugama na teritoriju RH u trogodišnjem prosijeku (2005.-2007.) prevezeno je 2 067 086 t opasnih tvari na godinu. Što znači da se svakodnevno na hrvatskim prugama prosječno nalazi oko 5 700 t opasnih tvari.</p> <p>U 2007. od ukupno prevezenih 2 119 993 t opasnih tvari samo je na zapaljive tekućine otpadalo 715 783 t te su slijedili plinovi pod pritiskom, tekući i bez pritiska s 491 761 t, zapaljive krute stvari s 403 958 t i oksidirajući tvari s 345 756 dok je na sve ostale klase otpalo 162 735 t.</p>		<p>Ograničenja u tunelima</p> <p>Posebni ograničenja u smislu npr. zabrane upotrebe dizel vuče u tunelima i sl., nema.</p> <p>Ograničenja u tunelima za pojedine klase opasnih tvari provode se sukladno odredbama Europskog sporazuma o međunarodnom prijevozu opasnih tvari u cestovnom prometu s priložima A i B (ADR).</p> <p>Ograničenja na mostovima</p> <p>Ograničenja u smislu posebno utvrđenih uvjeta koji ne proizlaze iz konstrukcijskih parametara mostova, nema.</p> <p>Ograničenja željezničke infrastrukture u pogledu jačine vjetra</p>

Željeznička	<p>Ukupna duljina svih željezničkih pruga u RH iznosi 2.722,41 km koje se, s obzirom na značaj, mogu podijeliti na skupine:</p> <ul style="list-style-type: none"> – željezničke pruge od značaja za međunarodni promet – željezničke pruge od značaja za regionalni promet – željezničke pruge od lokalnog značaja. <p>Sve pruge spadaju u kategoriju konvencionalnih linija što znači kako su brzine određene za svaki smjer posebno, ovisno o značaju pruge.</p>	<p>Opasne tvari prevoze se na mreži željezničkih pruga Republike Hrvatske u skladu sa RID-om i Zakonom o prijevozu opasnih tvari. Svi kolodvori na mreži željezničkih pruga RH zatvoreni su za prijevoz robe klase 1. RID-a (eksplozivne tvari i predmeti s eksplozivnim tvarima), osim kolodvora koji imaju posebno dopuštenje za to.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Budinščina, – Karlovac, – Ličko Lešće, – Raša, – Šapjane, – Turopolje, – Vrapče, – kontejnerski terminal Ploče – direktna manipulacija iz vagona u vozilo. <p>MUP RH posebnom odlukom odobrava prijevoz roba klase 1. RID-a i na ostalim kolodvorima.</p>	<p>Količina opasnih tvari</p> <p>Prijevoz opasnih tvari na željezničkoj infrastrukturi kojom upravlja HŽ Infrastruktura d.o.o. reguliran je Zakonom o prijevozu opasnih tvari i RID-om. Željeznički prijevoznici dužni su prijaviti svaku pošiljku opasnih tvari koja se prevozi u redovnom vlaku, klasa RID-a i mjesto uvrštenja u vlaku. Željeznički prijevoznici odgovorni su za ishodenje odgovarajućih suglasnosti što se tiče sigurnosti prevoženja opasnih tvari.</p> <p>Željezničkim prugama na teritoriju RH u trogodišnjem prosijeku (2005.-2007.) prevezeno je 2 067 086 t opasnih tvari na godinu. Što znači da se svakodnevno na hrvatskim prugama prosječno nalazi oko 5 700 t opasnih tvari.</p> <p>U 2007. od ukupno prevezenih 2 119 993 t opasnih tvari samo je na zapaljive tekućine otpadalo 715 783 t te su slijedili plinovi pod pritiskom, tekući i bez pritiska s 491 761 t, zapaljive krute stvari s 403 958 t i oksidirajući tvari s 345 756 dok je na sve ostale klase otpalo 162 735 t.</p>		<p>Zbog topografije nekih dionica željezničkih pruga i jačine vjetra kojoj su izložene utvrđena su ograničenja za odvijanje željezničkog prijevoza u pogledu jačine vjetra na slijedećim dionicama pruga:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Moravice – Rijeka na pruzi M202 Zagreb GK-Rijeka i – Gračac – Knin na pruzi M604 Oštarije-Knin-Split.
-------------	--	---	---	--	--

The European Agreement concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Road (ADR)
Regulations Concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Rail (RID)

Prometne nesreće mogu prouzročiti:

- tehničko-tehnološki uzroci (oštećenja prometnica, kvarovi na signalizaciji, vozilima...),
- prirodne katastrofe (poplave, potresi, odroni...),
- ljudska nepažnja,
- vandalizam i teroristički čin.

Mjere zaštite i spašavanja u prometnim nesrećama s opasnim tvarima

U slučaju prometne nesreće s opasnim tvarima provodit će se sve potrebne mjere zaštite i spašavanja, sukladno specifičnostima nesreće, procjeni mogućeg razvoja te operativnim procjenama i zahtjevima koordinatora na mjestu događaja, a posebno mjere iz tablice br. 13.

Tablica br. 13. Pregled mjera zaštite i spašavanja i sudionika uključenih u provedbu mjera ZiS u slučaju prometnih nesreća s opasnim tvarima

Red br.	Zadaća (mjera zis) i operativni postupci	Nositelj	Operativni postupci, kapaciteti i operativni doprinos	Napomena
1.	Gašenje požara	Gašenje požara na mjestu cestovne nesreće s opasnim tvarima zadaća je vatrogasnih postrojbi na razini vatrogasnih zajednica općina, gradova i županija (JVP, DVD), i DUZS (DIP-ovi).		Na temelju zahtjeva čelnika JLP(R)S, ravnatelja DUZS, ili stožera zis odgovarajućih razina (operativne, taktičke ili strategijske).

2.	Sklanjanje, evakuacija i zbrinjavanje lokalnog stanovništva	<ul style="list-style-type: none"> - Stožeri zaštite i spašavanja na svim razinama, - čelnici i tijela JLP(R)S, - zapovjedništva civilne zaštite, - DUZS, centri 112, interventni specijalistički timovi CZ RH, - povjerenici CZ, - centri za socijalnu skrb, - pravne osobe na lokalnim razinama. 	Ukoliko se nakon cestovne nesreće dođe do nekontroliranog oslobađanja opasnih tvari te se utvrdi potreba za sklanjanjem, evakuacijom i zbrinjavanjem, te se mjere provode prema planu civilne zaštite JLP(R)S.	Planovi JLP(R)S ZiS
3.	Hitna medicinska pomoć	Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Krizni stožer Ministarstva zdravstva, ustanova za hitnu medicinu, ustanove i zdravstveni kapaciteti na razinama JLP(R)S, MUP (policijske uprave i postaje), stožeri zis, HCK, zapovjedništva i postrojbe CZ.	<p>Medicinsku pomoć u zoni utjecaja cestovne katastrofe, ukoliko je došlo do oslobađanja opasnih tvari ili se nesreća dogodila na teško dostupnom terenu, biti će ograničena na slučajeve hitnog spašavanja života te će ju pružati timovi hitne medicinske pomoći, vatrogasne postrojbe i članovi gorske službe spašavanja. Osim navedene, provodi se i sljedeće mjere:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pružanje hitna medicinske pomoći od strane medicinskog osoblja u zdravstvenim institucijama, - hitni specijalistički tretmani u najbližoj općoj bolnici ili kliničkom bolničkom centru, - uspostavljanje higijenskih i protuepidemijskih mjera, - opskrba lijekovima, sanitarnim materijalom i opremom, - identifikacija poginulih. <p>Prethodno navedene mjere pod nadzorom su ministarstava naležnog za zdravstvo i unutarnje poslove (identifikacija poginulih) U slučaju velikog broja nastradalih, odnosno broja koji premašuje mogućnosti lokalnih zdravstvenih kapaciteta, timovi HCK, civilne zaštite, vatrogasci i članovi gorske službe spašavanja stavljaju se na raspolaganje medicinskom osoblju za pružanje pomoći u zbrinjavanju povrijeđenih.</p>	Plan zdravstva za krizne situacije, Planovi zis JLP(R)S, SOP-ovi, planovi operativnih snaga i sudionika ZiS.
4.	Zaštita i samozaštita		Pod osobnom i uzajamnom zaštitom smatraju se sve mjere koje poduzima lokalno stanovništvo kako bi spriječilo ili ublažilo posljedice cestovne nesreće s opasnim tvarima po njihovo zdravlje, život, imovinu te okoliš. Ove mjere utvrđuju se planovima zaštite i spašavanja na svim razinama, a o načinu njihovog provođenja stanovništvu upute daju mjerodavne osobe, stožeri, zapovjedništva, institucije i stručnjaci.	
5.	Radiološka, kemijska, biološka i nuklearna zaštita	<ul style="list-style-type: none"> - DUZS (centri 112, interventni specijalistički timovi CZ RH za RKBN zaštitu), - Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost, - JLP(R)S (stožeri ZiS, zapovjedništva i postrojbe CZ, pravne osobe, osobna i uzajamna zaštita, mjere zaštite i spašavanja i mjere civilne zaštite), - vatrogastvo (zapovjedništva i postrojbe), - Krizni stožer Ministarstva zdravstva, - ustanove zdravstva i socijalne skrbi RH (za javno zdravstvo, toksikologiju, za zaštitu zdravlja), - laboratoriji, - MUP, - postrojbe OS RH. 	<p>Tijekom cestovne nesreće može doći do oslobađanja opasnih tvari u tlo, zrak ili vodu. Oslobađanje opasnih tvari u okoliš može biti posljedica neispravne ambalaže, neodgovarajućeg rukovanja ili nekog drugog tehničkog razloga. Ukoliko dođe do takvog slučaja u opasnosti mogu biti radnici, operativne snage te okolno stanovništvo.</p> <p>U slučaju nesreće s izvorima ionizirajućeg zračenja, klasa 7 po ADR – potrebno je aktivirati Državni plan i program mjera zaštite od ionizirajućeg zračenja te intervencija u slučaju izvanrednog događaja.</p> <p>U slučaju nesreće s kemikalijama potrebno je postupiti prema planovima zaštite i spašavanja lokalnih zajednica te prema Nacionalnoj strategiji kemijske sigurnosti.</p> <p>Detaljna laboratorijska istraživanja, radi utvrđivanja odgovornosti, obavljaju ovlaštenici nadležnog ministarstva. Svi sudionici moraju biti odgovarajuće opremljeni i obučeni.</p>	Sukladno planovima zis i SOP-ovima; MUP se angažira sukladno čl.8. Zakona o ZiS; MORH (postrojbe OS RH) angažiraju se sukladno čl. 8. Zakona o ZiS i čl. 111. Zakona o obrani.

6.	Saniranje nastale štete	<ul style="list-style-type: none"> – DUZS (centri 112, interventni specijalistički timovi CZ RH), – Vlada Republike Hrvatske, – Središnja tijela državne uprave, – Operativne snage zis: – stožeri zaštite i spašavanja na svim razinama, – zapovjedništva civilne zaštite, – nadležna pravna osoba za upravljanje i održavanje autoceste, odnosno pravna ili fizička osoba kojoj je ustupljeno izvođenje radova redovitog održavanja državne, županijske, lokalne ili nerazvrstane ceste, – Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost, – Krizni stožer Ministarstva zdravstva, – JVP i DVD, – pokretni laboratoriji, – HCR, – ostale službe i postrojbe pravnih osoba koje se zaštitom i spašavanjem bave u svojoj redovitoj djelatnosti, – nevladine organizacije i udruge građana (Hrvatska gorska služba spašavanja, Hrvatska udruga za obuku potražnih pasa, Crveni križ). 	<p>Saniranje nastale štete provode nadležne organizacije, pravne osobe te svi ostali sudionici definirani Planom zaštite i spašavanja JLP(R)S, Nacionalnom strategijom kemijske sigurnosti, Državnim planom i programom mjera zaštite od ionizirajućeg zračenja te intervencija u slučaju izvanrednog događaja., Uredbom o mjerama zaštite od ionizirajućeg zračenja te intervencija u slučaju izvanrednog događaja, odnosno specifičnim zahtjevima u ovisnosti o razmjerima nastalih posljedica nesreće.</p>	<p>Pored navedenih sudionika, u željezničkim nesrećama sudjeluju i HŽ Infrastruktura i posebno osposobljeni timovi HŽ-a.</p>
----	-------------------------	---	---	--

Financiranje operativne uporabe interventnih snaga

Financiranje operativne uporabe operativnih snaga i sudionika zaštite i spašavanja uključuje:

- opremu za zaštitu i spašavanje (osobna zaštitna oprema, vozila, oprema koju koriste stručnjaci, spasioci i ostale službe...) na lokalnoj razini,
- opremu za zaštitu i spašavanje interventnih specijalističkih timova civilne zaštite Republike Hrvatske,
- financijska sredstva (podmirivanje troškova redovnih službi u saniranju nastalih posljedica, privatnih pravnih osoba, dnevnica te ostalih troškova).

Financijska sredstva planiraju se na razini dostatnosti za pokrivanje neposrednih (tekućih) troškova. Sveukupna potraživanja svih sudionika isplaćuju se po završetku istrage te utvrđivanju krivnje i nastale štete. Pritom se primjenjuje princip po kojem krivac podmiruje sve troškove intervencije i sanacije, uključujući i odštete.

Organizacija prometa i osiguranje područja

Organizacija prometa planira se i provodi prema gruboj podjeli na promet unutar kontaminiranog područja te promet izvan njega. Za organizaciju prometa unutar kontaminiranog područja nadležni su zapovjednici angažiranih snaga – prvenstveno vatrogasnih postrojbi, RKBN timova i HŽ-a. Za regulaciju prometa izvan opasnog prostora, osiguranje istog te za kontrolu obilaznih putova nadležni su policijski službenici i HŽ do ponovnog otvaranja dionice za redovan promet. Planovima zaštite i spašavanja na područnoj (regionalnoj) i lokalnoj razini utvrđuju se alternativni prometni pravci kako bi se u slučaju cestovne nesreće promet mogao nesmetano odvijati. Planovi također moraju sadržavati popis svih pruga, mostova, tunela,

vijadukata, nadvožnjaka, podvožnjaka, prijelaza za divlje životinje i prometnica s njihovim karakteristikama kako bi spasičke ekipe nesmetano mogle pristupiti mjestu nesreće te kako bi se preusmjereni promet mogao odvijati bez poteškoća. Uz prethodno navedeno, planovi sadrže i informacije o energetske i telekomunikacijske infrastrukture koja prelazi preko prometnica odnosno o njihovoj visini i prolaze li alternativni pravci kroz neka od zaštićenih područja (nacionalni parkovi, crpilišta...), odnosno da li na tim područjima postoje ograničenja. Osiguranje područja isključiva je nadležnost Ministarstva unutarnjih poslova.

ONEČIŠĆENJE VODA U TEHNIČKO-TEHNOLOŠKIM KATASTROFAMA I VELIKIM NESREĆAMA S OPASNIM TVARIMA I NA ODLAGALIŠTIMA OTPADA¹

Izvanredna i iznenadna onečišćenja voda

Uzroci iznenadnih onečišćenja su ispuštanja iz gospodarskih objekata i uređaja za prethodno pročišćavanje otpadnih voda, kvarovi na odvodnim sustavima i uređajima za pročišćavanje otpadnih voda, prometne nezgode s istjecanjem tekućih goriva i drugih opasnih tvari, havarije u industrijskim pogonima, neodgovorna odbacivanja i odlaganja štetnih i opasnih tvari, puknuća produktovoda, te havarije skladišta (nafta ili naftni derivati iz spremnika goriva, te druge opasne tvari).

Državnim planom mjera za slučaj izvanrednih i iznenadnih onečišćenja voda utvrđuju se mjere koje treba provesti u slučaju izvanrednih događaja ove vrste. Sukladno Operativnom planu za slučaj izvanrednih i iznenadnih onečišćenja voda, vodno gospodar-

¹ Strategija upravljanja vodama, »Narodne novine«, broj: 91/08

stvo izrađuje i provodi dodatni program ispitivanja kakvoće voda, a gospodarski subjekti provode svoje operativne planove interventnih mjera koji se potvrđuju u sklopu vodopravnih dozvola. Također, u takvim slučajevima provode se mjere prema nalogima odgovornih osoba JLP(R)S, stožera zaštite i spašavanja i operativnih snaga zaštite i spašavanja i primjenjuju planovi zaštite i spašavanja odgovarajućih razina.

Pored navedenog, Republika Hrvatska preuzela je obvezu uspostave sustava za komuniciranje, upozoravanje i uzbunjivanje u situacijama kao što su izvanredna i iznenadna onečišćenja, poplave, led, suša, sprečavanje onečišćenja s brodova, sukladno članku 14. Konvencije o zaštiti i uporabi prekograničnih vodotoka i međunarodnih jezera i članku 16. Konvencije o suradnji na zaštiti i održivoj uporabi rijeke Dunav.

Radi povećane sigurnosti stanovništva, zaštite izvora pitke vode, zaštite okoliša od iznenadnih onečišćenja voda, uspostavljen je Međunarodni sustav za uzbunjivanje, Principal International Alert Centre (PIAC). U dunavskome slivu unutar sustava u funkciji je 14 PIAC-a. Sukladno tomu, u skladu s Državnim planom za zaštitu voda ustrojen je Međunarodni centar za uzbunjivanje Republike Hrvatske, PIAC 07 u Zagrebu.

Ostali izvori onečišćenja

Odlagališta otpada u Hrvatskoj jedan su od značajnijih nekontroliranih izvora onečišćenja voda. Ukupna količina proizvedenog otpada u Hrvatskoj procjenjuje se na oko 13,2 milijuna tona godišnje ili oko 2,97 tona godišnje po stanovniku. Podaci o rasprostranjenosti neopasnog i opasnog otpada u prostoru su nepotpuni, ali se poduzimaju aktivnosti na unapređivanju sustava praćenja. Vrlo često otpad se odlaze na obale, inundacije, bivše rukavce pa i u same vodotoke, kanale ili stare šljunčare. Većinu lokalnih onečišćenja, odnosno onečišćenja na manjim vodotocima izaziva upravo ovakvo odlaganje otpada različitog sastava, od kojeg je dio i opasan. Budući da većina postojećih odlagališta otpada uglavnom nisu građena sukladno važećim propisima, dio procjednih voda iz tih odlagališta nekontrolirano završava u okolišu i ugrožava kakvoću voda, što je posebno rizično u krškim područjima. Posebnu opasnost za vode, općenito, čini neadekvatno riješena obradba i odlaganje opasnog otpada, te nelegalno odlaganje ili čak izravno ispuštanje u vodotoke.

Pri redovitom održavanju željezničkih pruga rabe se opasne tvari (ulja, pesticidi), što čini stalnu opasnost od onečišćenja voda, posebice u slučajevima prolaska trase željezničke pruge kroz područja sanitarne zaštite izvorišta vode za piće. Željeznica je, također, potencijalni izvor onečišćenja pri transportu opasnih tvari.

U ostale značajnije izvore ili potencijalne izvore onečišćenja, koji su relevantni u prostoru, ubrajaju se: naftovodi, cjevovodi i plinovodi kojima se transportiraju opasne tvari i energenti, spremišta opasnih tvari i izvori termalnog onečišćenja. Rizike od onečišćenja iz navedenih izvora trenutačno nije moguće kvantificirati, ali ih je potrebno uzeti u obzir pri rješavanju problema zaštite voda. Najveći rizik od onečišćenja za vode jesu transportni sustavi koji prolaze osjetljivim krškim i zaštićenim područjima.

Planski je nužno utvrđivati preventivne mjere, visoke tehnološke standarde zaštite te jačati administrativne mjere, posebno inspekciju, kako bi se saniralo stanje i postepeno unaprijedila sigurnost voda, što je područje nadležnosti tijela na državnoj razini koja bi trebala zakonodavno urediti zaštitu voda te nadležnosti lokalnih zajednica koje trebaju planski i operativno na adekvatan način odgovoriti izazovima zaštite voda na njihovim područjima.

3.3.5. MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD RADIOLOŠKE I NUKLEARNE NESREĆE

Radiološke/nuklearne katastrofe i velike nesreće, bez obzira na obim, uvijek su stratejskog značaja te se stoga ovim Planom na stratejskoj razini utvrđuje generički okvir sustava reagiranja usmjerenog na uklanjanje ili smanjenje posljedica katastrofe i velike nesreće nastale iz sljedećih izvora:

A) Nuklearne elektrane (NE)

NE Krško u Republici Sloveniji (10,6 km od državne granice), NE Pakš u Republici Mađarskoj (74,1 km od državne granice) te druge udaljenije NE, koje bi mogle prouzročiti štetne posljedice na području Republike Hrvatske.

U cilju razumljivijeg i primjerenijeg prikazivanja rezultata procjene posljedica koje mogu nastupiti uslijed potencijalne nuklearne nesreće i u cilju provođenja mjera zaštite i spašavanja stanovništva, područje u blizini i daljoj okolini nuklearnih postrojenja dijeli se na sektore.

Sektorizacija područja oko nuklearnog postrojenja provodi se aksijalnom i radijalnom podjelom, pri tome se samo nuklearno postrojenje smješta u središte podjele.

Aksijalno je izvršena podjela područja na kružne isječke kuta 22,5° čime je dobiveno 16 sektora, koji su označeni velikim slovima od A do S. Način aksijalne podjele, kao i način označavanja pojedinih aksijalnih sektora, identični su onima koje koristi Međunarodna agencija za atomsku energiju.

Radijalna podjela provedena je koncentričnim kružnicama polumjera 25, 50, 75 i 100 km tako da su dobivena 4 radijalna sektora (kružna vijenca), koji su označeni brojevima od 1 do 4. Polumjeri od 25 i 100 km podudaraju se s polumjerima koji su predviđeni za određivanje planskih zona potencijalne ugroženosti. Preostala dva polumjera (50 i 75 km) uvedena su zbog potrebe da se provede detaljnija radijalna sektorizacija onih dijelova hrvatskog teritorija koji su u okruženju nuklearnih elektrana.

NE Krško

Rezultat sektorizacije područja oko NE Krško su sektori koji se protežu na teritorije 4 država: Republike Hrvatske, Republike Slovenije, Republike Austrije te Bosne i Hercegovine. Od ukupnog broja sektora (64), njih 39 seže u teritorij Republike Hrvatske i proteže se preko teritorija jedanaest županija. Pri tome je u potpunosti obuhvaćen teritorij Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije te Grada Zagreba, a većim ili manjim dijelom teritoriji Sisačko-moslavačke, Karlovačke, Varaždinske, Koprivničko-križevačke, Bjelovarsko-bilogorske, Primorsko-goranske, Međimurske i Ličko-senjske županije.

Područje unutar radijalnog sektora 1 posebno je važno, jer obuhvaća područje najbliže NE Krško, odnosno područje u kojem se u slučaju nesreće mogu očekivati najveće posljedice. Ukupni se broj stanovnika unutar Hrvatske u tom području procjenjuje na oko 124.000 ljudi. Najveći broj stanovnika smješten je u sektorima F1 i G1. U tim se sektorima nalaze gradovi Zaprešić i Samobor.

(Na temelju simulacija, uz upotrebu posebnih programskih paketa, pokazalo se da bi se akutni učinci na području radijalnog sektora 1 (do 25 km) mogli očekivati u slučaju nuklearne nesreće najrazličitijih karakteristika. U sektorima 2 (do 50 km), 3 (do 75 km) i 4 (do 100 km) akutni bi se učinci mogli očekivati samo u slučaju najtežih nesreća (nesreće s oštećenjem reaktorske jezgre i katastrofalnim otkazom reaktorske zgrade).

NE Pakš

Rezultat sektorizacije područja oko NE Pakš su sektori koji se protežu preko područja Mađarske, Hrvatske te Srbije. Od ukupno 64

sektora, samo tri sežu u hrvatski teritorij. To su sektori oznaka J3, J4 i K4. Navedeni sektori manjim ili većim dijelom zahvaćaju grad Beli Manastir i 7 općina: Bilje, Čeminac, Draž, Jagodnjak, Kneževa vinograde, Petlovac i Popovac. Svih 7 općina, kao i grad Beli Manastir, nalaze se na području Osječko-baranjske županije. Najveći broj stanovnika naseljen je u sektoru J4. Više od polovice toga broja živi u gradu Beli Manastir.

(Kada je u pitanju NE Pakš, bez obzira na karakteristike nuklearne nesreće, na teritoriju Republike Hrvatske mogu se očekivati isključivo stohastički učinci ionizirajućeg zračenja te je stoga zaštitnu mjeru zaklanjanja gotovo sigurno opravdano provesti samo u slučaju nesreće prilikom koje bi došlo do oštećenja reaktorske jezgre, zaoblaska rashladnog tornja i potpunog otkaza reaktorske zgrade. Ovisno o vremenu nastajanja nesreće i stanju organiziranosti za provedbu zaštitne mjere, zaklanjanje je opravdano i u slučaju nuklearne nesreće povoljnijih karakteristika).

Udaljenije NE

Analizom rizika pojedinih reaktora nuklearnih elektrana koje se nalaze na udaljenosti do 1000 km, za građane Zagreba, Rijeke, Osijeka i Splita, utvrđeno je da je najveći rizik za građane Osijeka, a on iznosi minornih $1,3 \times 10^{-7}$. Prema tome, mogući utjecaj posljedica nuklearne nesreće iz udaljenih nuklearnih elektrana je zanemariv, pogotovo ako se radi o »zapadnoeuropskim« tipovima elektrana.

B) Ostali izvori radiološke i nuklearne katastrofe i velike nesreće

Bez obzira radi li se o brodu na nuklearni pogon, prijevozu radiološkog/nuklearnog materijala preko područja Republike Hrvatske kopnenim, zračnim i morskim putevima te unutarnjim vodama, prijevozu radiološkog/nuklearnog materijala preko područja susjedne

države – prekogranični utjecaj radiološke/nuklearne nesreće, uporabi radiološkog/nuklearnog oružja kao sredstva terorističkog napada, padu satelita s radiološkog/nuklearnim (energetskim) sadržajem ili o drugom radiološkom/nuklearnom izvoru nepoznatog porijekla, postupci provođenja mjera zaštite i spašavanja identični su kao kod akcidenata u nuklearnim elektranama, s tom razlikom da:

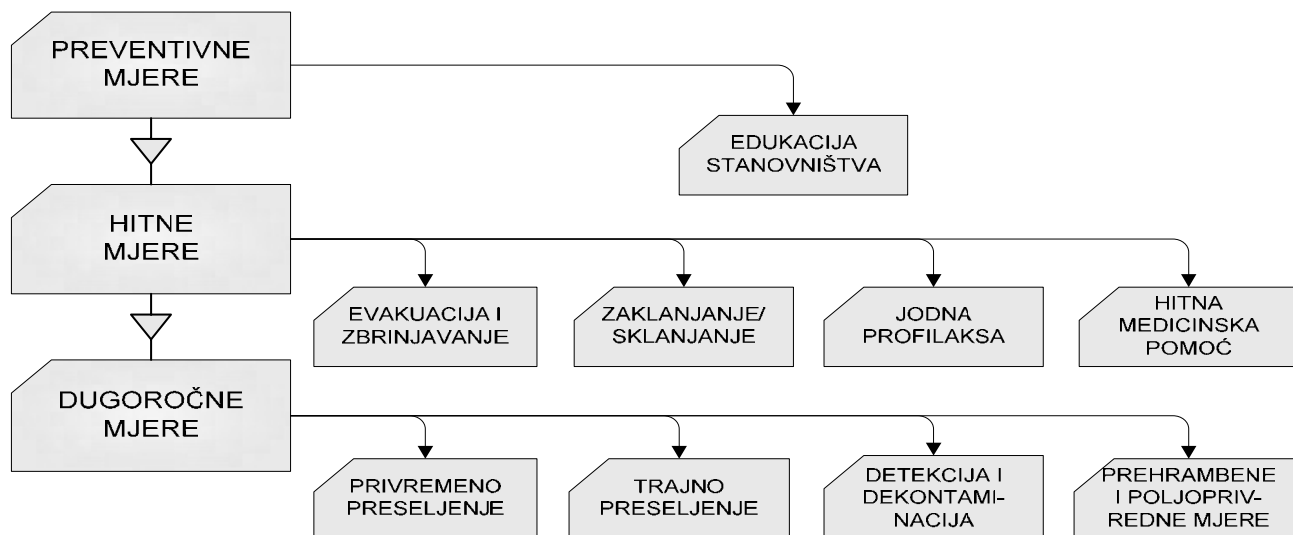
- ne postoje tehnički kapaciteti za kontinuirano praćenje razine zračenja u okolišu i
- da je donekle različit način pokretanja sustava upozoravanja i pripravnosti.

Mjere zaštite i spašavanja od radiološke i nuklearne nesreće

Temeljni dokument za planiranje provođenje mjera zaštite i spašavanja u slučaju radiološkog/nuklearnog izvanrednog događaja je Državni plan i program mjera zaštite od ionizirajućeg zračenja te intervencija u slučaju izvanrednog događaja. Plan se razrađuje standardnim operativnim postupcima po svakom pojedinom segmentu od operativnog značaja. Ovaj Plan predstavlja nadopunu temeljnog Plana u segmentu mjera od interesa za zaštitu i spašavanje, kojih su nositelji JLP(R)S i operativne snage ZiS, odnosno Državna uprava za zaštitu i spašavanje i Stožer zaštite i spašavanja Republike Hrvatske.

Nositelji planiranja na taktičkim i operativnim razinama, vlastitim planovima zaštite i spašavanja i SOP-ovima utvrđuju operativne postupke usmjerene na zaštitu i spašavanje stanovnika na svojim područjima, osobito jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave iz radijalnih područja I i II oko NE Krško.

Pregled mjera zaštite i spašavanja čije se provođenje preporučuje u slučaju radiološke/nuklearne nesreće prikazan je u narednoj shemi.

Slika br. 6. Shema mjera CZ i drugih mjera za zaštitu stanovništva od posljedica radiološke i nuklearne katastrofe i velike nesreće

Mjerama zaštite i spašavanja razrađuje se postupanje u zaštiti i spašavanju u slučaju radiološke i nuklearne opasnosti i prijetnji, koje mogu izazvati katastrofe i velike nesreće. Zaštita i spašavanje u slučaju radiološke/nuklearne nesreće sadrži mjere iz sljedeće tablice:

Tablica br. 14. Pregled obveza (mjera zaštite i spašavanja) sudionika uključenih u provedbu mjera ZiS u slučaju radioloških i nuklearnih nesreća

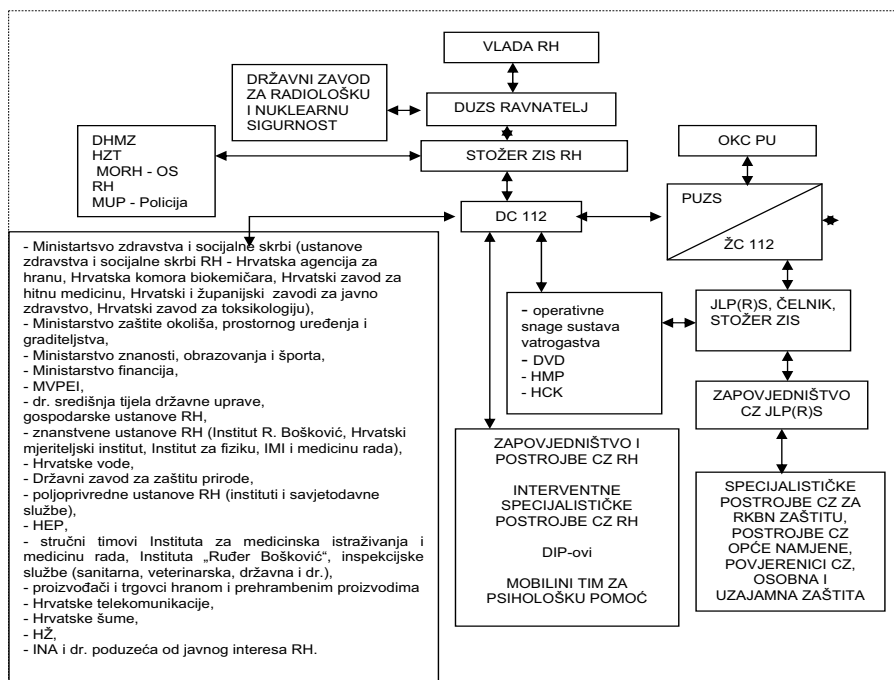
Red br.	Zadaća (mjera zis) i operativni postupci	Nositelj	Operativni postupci, kapaciteti i operativni doprinos	Napomena
TRENTNE – ŽURNE MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA				
1.	Detekcija, dekontaminacija, zaklanjanje, evakuacija, zbrinjavanje ljudi, materijalnih dobara i okoliša	<ul style="list-style-type: none"> – DUZS, – snage civilne zaštite za RKBN zaštitu, na svim razinama ustrojavanja, – vatrogastvo, – MORH, postrojbe OS RH. 	<ul style="list-style-type: none"> – DUZS – interventni specijalistički RKBN timovi civilne zaštite RH, – specijalističke postrojbe civilne zaštite za RKBN zaštitu županija i gradova. 	Uporaba se razrađuje planovima ZiS JLP(R)S i SOP-ovima (operativne i taktičke razine), kao i planom djelovanja ISPCZRH. (strategijska razina)
2.	Zadaće operativnih snaga i način uzbunjivanja i obavješćivanja stanovnika o opasnostima	<p>Zadaće operativnih snaga zaštite i spašavanja propisane su posebnim propisima: Operativnim planom djelovanja RKBN interventnih specijalističkih postrojbi civilne zaštite Republike Hrvatske, planovima zaštite i spašavanja na svim razinama, operativnim planovima pravnih osoba i drugim planovima i propisima.</p> <p>Uzbunjivanje stanovništva i postrojbi zaštite i spašavanja vrši se temeljem Uredbe o jedinstvenim znakovima za uzbunjivanje putem sirena, zatim izdavanjem priopćenja za stanovništvo i putem medija.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost, – DUZS, Stožer zis RH, centri 112, postrojbe DUZS – ISPCZRH, DIP-ovi, – JLP(R)S, – MORH, postrojbe OS RH, – MUP, – vatrogastvo, zapovjedništva i postrojbe, JVP i DVD, – Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, – Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, – Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, – Ministarstvo financija, – MVPEI, – dr. središnja tijela državne uprave, – DHMZ, – gospodarske ustanove RH, – znanstvene ustanove RH (Institut R. Bošković, Hrvatski mjeriteljski institut, Institut za fiziku, IMI i medicinu rada), – Hrvatske vode, – Državni zavod za zaštitu prirode, – poljoprivredne ustanove RH (instituti i savjetodavne službe), – ustanove zdravstva i socijalne skrbi RH (Hrvatska agencija za hranu, Hrvatska komora biokemičara, Hrvatski zavod za hitnu medicinu, Hrvatski i županijski zavodi za javno zdravstvo, Hrvatski zavod za toksikologiju), – HEP, – Hrvatske komunikacije, – Hrvatske šume, – HŽ, – INA i dr. poduzeća od javnog interesa RH. 	<p>MORH se angažira sukladno odredbama čl. 8 Zakona o zis i čl. 111 Zakona o obrani, a MUP čl.8. Zakona o ZiS;</p> <p>Zadaće se planski razrađuju vlastitim planovima ZiS i SOP-ovima operativnih snaga i sudionika ZiS.</p>

3.	Lokacije i resursi za dekontaminaciju ljudi, životinja i materijalnih dobara	Odgovoran je čelnik jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (načelnik općine, gradonačelnik, župan), sukladno dokumentima prostornog uređenja. Dekontaminaciju provode interventne specijalističke postrojbe civilne zaštite Republike Hrvatske, državne intervencijske postrojbe, vatrogasne postrojbe i Oružane snage RH, sukladno zakonu.	Određuju se i razrađuju dokumentima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, prvenstveno iz radijalnih područja I i II oko NE Krško.	MORH se angažira sukladno odredbama čl. 8 Zakona o ZiS i čl. 111 Zakona o obrani.
4.	Organizacija upoznavanja građana o preventivnim mjerama, osobnoj i uzajamnoj zaštiti, nastaloj opasnosti i o postupanju	– Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost, – DUZS, Stožer ZiS RH, centri 112, – JLP(R)S, – drugi sudionici pripravnosti sukladno zakonu	Edukacija stanovništva o preventivnim mjerama provodi se distribucijom edukativno-informacijsko-promidžbenog materijala (letaka, brošura), održavanjem predavanja i radionica, napisima i objavama u sredstvima javnog informiranja (televizija, tisak, radio, internet). Kroz edukaciju najugroženije stanovništvo se obavještava o načinu provedbe prvenstveno hitnih zaštitnih mjera te o načinu provedbe dugoročnih mjera, koje se poduzimaju nakon prolaska radioaktivnog oblaka.	
5.	Organizacija provođenja zaklanjanja/sklanjanja	– Osobna i uzajamna zaštita, građani, – JLP(R)S, – zapovjedništva CZ, povjerenici i postrojbe CZ, – DUZS, centri 112, ISPCZRH za KBRN, – – Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost, – operativne snage i sudionici ZiS.	Mjera je samozaštitna, a provodi je ugroženo stanovništvo uz pomoć povjerenika CZ i aktivista HCK. Provođenje mjere predlaže Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost; ukoliko nema skloništa osnovne zaštite, stanovništvo se sklanja u druge adekvatne prostore npr. podrum, prostorije bez prozora te prostorije udaljene od otvora (prozora i vrata). Na prozorima i vratima obavlja se hermetizacija brtvljenjem otvora širokim ljepljivim trakama.	Zaklanjanje/sklanjanje – uvijek kada je moguće, ugroženo stanovništvo sklanja se u skloništa osnovne zaštite. Provodi se prosječno 2 dana.
6.	Evakuacija i zbrinjavanje	– DUZS, – Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost, – MUP, – građani, – JLP(R)S, – Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, – Civilna zaštita, zapovjedništva, povjerenici i postrojbe, – vatrogastvo, – druge operativne snage i sudionici ZiS.	Evakuacija, odnosno premještanje stanovništva provodi se s ugroženog na neugroženo područje, kako bi se izbjegla kratkotrajna izloženost visokim dozama zračenja. Provodi se u potpunosti prije dolaska radioaktivnog oblaka, jer je u suprotnom slučaju stanovništvo izloženije ionizirajućem zračenju tijekom evakuacije, nego ako ostane u svojim kućama i drugim objektima. Zbrinjavanje evakuiranog stanovništva provodi se na neugroženom području, na lokacijama i na način sukladno planu zbrinjavanja JLP(R)S. Provođenje mjere predlaže Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost.	Što se tiče NE Krško, evakuacija se može očekivati samo u nekim dijelovima područja koja se nalaze u polumjeru od 25 km, odnosno području zone planiranja hitnih mjera zaštite i spašavanja. MUP osigurava putove evakuacije i konvoje, regulira promet, skrbi o općoj sigurnosti. Mjera se provodi sukladno planu evakuacije JLP(R)S, a može trajati do tjedan dana. Za provedbu mjere odgovoran je čelnik JLP(R)S.

6.	Evakuacija i zbrinjavanje	<ul style="list-style-type: none"> – DUZS, – Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost, – MUP, – građani, – JLP(R)S, – Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, – Civilna zaštita, zapovjedništva, povjerenici i postrojbe, – vatrogastvo, – druge operativne snage i sudionici ZiS. 	<p>Evakuacija, odnosno premještanje stanovništva provodi se s ugroženog na neugroženo područje, kako bi se izbjegla kratkotrajna izloženost visokim dozama zračenja. Provodi se u potpunosti prije dolaska radioaktivnog oblaka, jer je u suprotnom slučaju stanovništvo izloženije ionizirajućem zračenju tijekom evakuacije, nego ako ostane u svojim kućama i drugim objektima.</p> <p>Zbrinjavanje evakuiranog stanovništva provodi se na neugroženom području, na lokacijama i na način sukladno planu zbrinjavanja JLP(R)S. Provođenje mjere predlaže Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost.</p>	<p>Kod radioloških/nuklearnih nesreća iz drugih izvora, evakuaciju je moguće očekivati na bilo kojem dijelu RH, u uskom pojasu moguće ugroženosti. Mjera se provodi kao: samozaštitna – samoevakuacija te organizirana. Civilna zaštita samostalno, kao glavni nositelj, planira podizanje kamp naselja za zbrinjavanje građana koji su ostali bez smještaja, nabavlja potrebna sredstva te usklađuje aktivnosti s Ravnateljstvom za robne zalihe i HCK u provođenju zbrinjavanja stanovništva.</p>
7.	Jodna profilaksa	<ul style="list-style-type: none"> – Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi (Krizni stožer ministarstva zdravstva), – DUZS, – JLP(R)S, stanovništvo, – civilna zaštita, – Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost. 	<p>Dodatna je hitna zaštitna mjera koja se provodi uzimanjem tableta kalijevog jodida/jodata, a primjenjuje se samo u slučaju nesreće u NE Krško, uz primjenu drugih zaštitnih mjera (sklanjanje, zaklanjanje). Tablete kalijevog jodida uzimaju se na preporuku.</p>	<p>Potreba provedbe mjere objavljuje se putem javnih medija, a provodi se sukladno ranije provedenoj edukaciji stanovništva i planovima zis JLP(R)S.</p>
8.	Organizacija i mogućnost pružanja hitne medicinske pomoći i psihosocijalne potpore	<p>Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi i Hrvatski crveni križ.</p>	<p>Organizaciju hitne medicinske pomoći, psihosocijalne potpore ugroženom stanovništvu i zbrinjavanje u bolnice te vođenje evidencije o nastradalima razrađuju nositelji aktivnosti.</p>	
DUGOROČNE MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA				
1.	Privremeno preseljenje	<ul style="list-style-type: none"> – Vlada RH, – Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost, – DUZS, – MUP, – JLP(R)S, – operativne snage i sudionici zis (središnja tijela državne uprave, zavodi, instituti, ustanove RH), – građani. 	<p>Premještanje je stanovništva iz ugroženog područja u privremene prihvatne centre na vremensko razdoblje od nekoliko mjeseci do nekoliko godina. Mjera privremenog preseljenja provodi se unutar prvog tjedna ili prvog mjeseca poslije radiološke/nuklearne nesreće. Pored preseljenja ljudi, ova mjera zaštite i spašavanja podrazumijeva i premještaj pokretne imovine i domaćih životinja iz ugroženog područja.</p>	<p>Odluku donosi Vlada RH, a provode je sve mjerodavne snage i sudionici ZiS.</p> <p>Kompleksna je i jedna od najskupljih.</p>
2.	Trajno preseljenje	<ul style="list-style-type: none"> – Vlada RH, – Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost, – DUZS, – MUP, – JLP(R)S, – operativne snage i sudionici zis (središnja tijela državne uprave, zavodi, instituti, ustanove RH), – građani. 	<p>Provođenje mjere predlaže Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost.</p>	<p>Ova mjera zaštite primjenjuje se kada je neko područje kontaminirano u tolikoj mjeri da njegova dekontaminacija tehničko-financijski nije opravdana.</p>

<p>3.</p>	<p>Radiološka detekcija i dekontaminacija te asanacija– detekcija (sekundarna)</p>	<p>Detekciju provode</p> <ul style="list-style-type: none"> – stručni timovi Instituta za medicinska istraživanja i medicinu rada, Instituta »Ruder Bošković«, i Državnog zavoda za radiološku i nuklearnu sigurnost, – DUZS, ISPCZRH za RKBN, DIP, – specijalističke RKBN postrojbe CZ JLP(R)S, – postrojbe vatrogastva, – MORH, OS RH, – Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, – Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja (veterinarske službe), – stožeri ZiS, zapovjedništva CZ. 	<p>Provodi se radi utvrđivanja stupnja kontaminacije zraka, tla i drugih površina. Dekontaminacija se provodi radi uklanjanja radioaktivnih tvari s kontaminiranih površina, uključujući vodocrpilišta, u potpunosti ili do dozvoljenih (za ljude neopasnih) količina kontaminacije. Nakon dekontaminacije, ako je potrebno, provodi se i asanacija.</p>	<p>MORH se angažira sukladno odredbama čl. 8 Zakona o zis i čl. 111 Zakona o obrani.</p> <p>Provođenje mjere predlaže Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost. Provedbu mjere koordinira ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje.</p>
<p>4.</p>	<p>Mjere vezane uz prehrambene proizvode i mjere u poljoprivredi</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Vlada Republike Hrvatske, – Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi (KSZ), – Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, Ministarstvo gospodarstva, – Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, – inspeksijske službe (sanitarna, veterinarska, državna i dr.), – JLP(R)S, – DUZS, – proizvođači i trgovci hranom i prehrambenim proizvodima. 	<p>Sve informacije relevantne za provedbu ove mjere objavljuju se putem sredstava javnog informiranja. Provođenje mjere predlaže Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost.</p>	<p>Restrikcija, odnosno zabrana korištenja određenih prehrambenih proizvoda i vode poduzima se odmah nakon što se procijeni očekivana razina kontaminacije određenog područja.</p>

Slika br. 7. Shema sustava reagiranja sudionika u radiološkoj i nuklearnoj nesreći

Skraćenice:	
DUZS – Državna uprava za zaštitu i spašavanje	VOS – Vatrogasno operativno središte
PUZIS – Područni ured za zaštitu i spašavanje	DC 112 – Državni centar 112
DZRNS – Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost	HMP – Hitna medicinska pomoć
HZT – Hrvatski zavod za toksikologiju	OKC PU – Operativno komunikacijski centar policijske uprave
MVPEI – Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija	ŽC 112 – Županijski centar 112
HGSS – Hrvatska gorska služba spašavanja	DHMZ – državni hidrometeorološki zavod
DIP – Državne intervencijske postrojbe	HCK – Hrvatski crveni križ
JVP – Javna vatrogasna postrojba	MORH – OS RH – Ministarstvo obrane, Oružane snage RH
CZ – Civilna zaštita	JLP(R)S – Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave

3.3.6. MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD EPIDEMIJA I SANITARNIH OPASNOSTI, NESREĆA NA ODLAGALIŠTIMA OTPADA TE ASANACIJA

EPIDEMIJE ZARAZNIH BOLESTI

Epidemija zarazne bolesti je porast oboljenja od zaraznih bolesti neuobičajen po broju slučajeva, vremenu, mjestu i zahvaćenom stanovništvu te neuobičajeno povećanje broja oboljenja s komplikacijama ili smrtnim ishodom, kao i pojava dvaju ili više povezanih oboljenja od zarazne bolesti, koja se nikada, ili više godina nisu pojavljivala na jednom području te pojava većeg broja oboljenja čiji je uzročnik nepoznat, a prati ih febrilno stanje. Epidemije se događaju stalno tj. svakodnevno i suzbijaju se redovitim mjerama, a rijetko i povremeno se mogu javiti kao osobito opasne ili smrtonosne epidemije, pandemije ili namjerno izazvane epidemije, kada u pravilu iziskuju uključanje sustava zaštite i spašavanja.

U kontekstu zaštite i spašavanja, preventiva, pripravnost, operativna provedba mjera zaštite i spašavanja, uklanjanje i/ili smanjivanje posljedica, obzirom na specifičnosti i karakter djelatnosti te sukladno pozitivnim propisima u toj djelatnosti, u nadležnosti je središnjeg tijela državne uprave nadležnog za zdravstvo, odnosno djelatnosti zdravstva. Higijensko-epidemiološka zdravstvena zaštita je djelatnost zdravstvene zaštite na primarnoj razini (primarna zdravstvena zaštita), sekundarnoj (polikliničko – konzilijarnoj razini u zavodima za javno zdravstvo) te na tercijarnoj referentnoj razini u Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo koju obavljaju doktori medicine – epidemiolozi, medicinske sestre i drugo stručno osoblje.

Pojava epidemije i zaštita od epidemija je područje od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku te je regulirano posebnim propisom – Zakonom o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti.

Epidemiju zarazne bolesti ili opasnost od epidemije, po potrebi, proglašava ministar zdravstva i socijalne skrbi posebnom odlukom, na prijedlog Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo te određuje zaraženo, odnosno ugroženo područje. Zaraženo područje je ono na kojem postoji jedan ili više izvora zaraze i na kojem postoje uvjeti za širenje zaraze među stanovništvom. Ugroženo područje je područje na koje se može prenijeti zarazna bolest sa zaraženog područja i na kojem postoje uvjeti za širenje zaraze.

U slučaju proglašenja epidemije zarazne bolesti ili opasnosti od epidemije zarazne bolesti sukladno odredbama Zakona ili ako je opasnost od epidemije ili pandemije zarazne bolesti proglasila Svjetska zdravstvena organizacija ili nadležno tijelo Europske unije, Vlada Republike Hrvatske je ovlaštena na prijedlog ministra zdravstva i socijalne skrbi utvrditi bitan interes Republike Hrvatske za nabavu roba, usluga i radova u cilju sprječavanja i suzbijanja te zarazne bolesti.

Utvrđena su prava i obveze Republike Hrvatske, županija, Grada Zagreba, gradova, općina i pravnih osoba koje obavljaju zdravstvenu djelatnost u zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, mjere

zaštite stanovništva, opće, posebne i druge mjere za sprječavanje i suzbijanje zaraznih bolesti.

Ministar zdravstva i socijalne skrbi obvezan je donijeti godišnji program mjera zaštite stanovništva od zaraznih bolesti, na temelju kojega županijski zavodi za javno zdravstvo izrađuju i predlažu nadležnim tijelima općina, gradova, Grada Zagreba i županija donošenje godišnjih programa mjera zaštite stanovništva od zaraznih bolesti. Navedenim se programima utvrđuju mjere, izvršitelji programa, sredstva, rokovi te način plaćanja i provedba.

Na temelju članka 5. stavka 1. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti, na prijedlog Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, ministar zdravstva i socijalne skrbi donio je Program mjera zaštite pučanstva od zaraznih bolesti – dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija – na području Republike Hrvatske od 2008. do 2013. godine, kao opći Program na temelju kojega se izrađuju detaljni programi za područja općina, gradova, Grada Zagreba i županija. Ove programe izrađuju timovi stručnjaka iz epidemiološke službe nadležnog zavoda za javno zdravstvo.

Sredstva za epidemiološko praćenje, sprječavanje i suzbijanje zaraznih bolesti, koje obavlja Hrvatski zavod za javno zdravstvo, osigurava Republika Hrvatska iz Proračuna.

Jedinice područne (regionalne) samouprave osiguravaju sredstva za provođenje javnozdravstvene i epidemiološke djelatnosti na svom području. Za obavljanje ovih poslova nadležni su zavodi za javno zdravstvo jedinica područne (regionalne) samouprave.

U radu na sprječavanju i suzbijanju zaraznih bolesti, kao i na zaštiti i spašavanju stanovništva u slučaju katastrofa, dužni su, uz ostale, sudjelovati i zdravstveni radnici privatne prakse, na poziv nadležnog tijela.

Za upravljanje i koordiniranje rada zdravstvenih ustanova i privatnih zdravstvenih radnika u većim incidentima, odnosno kriznim situacijama osniva se Krizni stožer Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi. Članove Kriznog stožera imenuje ministar zdravstva i socijalne skrbi.

Veći incident ili krizna situacija je bilo koji događaj koji predstavlja ozbiljnu prijetnju zdravlju ljudi u određenoj zajednici te uzrokuje ili bi mogao uzrokovati takav broj ili vrstu žrtava koje nije moguće zbrinuti redovitom organizacijom rada zdravstvenih ustanova i privatnih zdravstvenih radnika.

U slučaju izvanrednih okolnosti, katastrofa i epidemija većih razmjera, ministar zdravstva ovlašten je poduzimati i one mjere i aktivnosti koje nisu u izravnoj vezi sa zdravstvenom djelatnošću i nisu propisane Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, uključujući mobilizaciju, organizaciju i raspored radnog vremena, promjene mjesta

i uvjeta rada zdravstvenih ustanova i zdravstvenih radnika, dok te okolnosti traju.

Pored navedenog, sustav upravljanja u izvanrednim uvjetima pandemija, odnosno epidemija širokih razmjera mora voditi računa i o posljedicama koje ona može izazvati u društvu i funkcioniranju zajednice, pri čemu se sustav uključuje kada je potrebno donijeti odgovarajuće mjere (npr. ograničavanje kretanja u određenim objektima ili područjima, otkazivanje javnih okupljanja i priredbi, zatvaranje škola, vrtića, fakulteta, otkazivanje posjeta bolnicama, do ograničavanja kretanja u najtežim situacijama i slično). U tu svrhu Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi izrađuje i poseban nacionalni integrirani plan (generički plan) postupanja u izvanrednim epidemijskim situacijama.

EPIZOOTIJE

Epizootija je pojava oboljenja ili uginuća većeg broja životinja od neke bolesti, koja je neuobičajena po broju slučajeva, vremenu i mjestu pojavljivanja ili zahvaćenoj vrsti životinja, kao i povećana učestalost oboljenja ili uginuća čiji je uzrok privremeno neutvrđen.

Zaštita i kontrola zdravlja životinja i suzbijanje zoonoza poslovi su veterinarskog javnog zdravstva i u nadležnosti središnjeg tijela državne uprave nadležnog za poslove poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja.

Zoonoze su grupa zaraznih bolesti koje su zajedničke ljudima i nekim životinjama, a mogu prelaziti sa životinja na ljude i obrnuto. Suzbijanje obolijevanja ljudi od zoonoza u nadležnosti je i Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi i ostalih struktura navedenih u poglavlju o epidemijama (epidemiolozi, zavodi za javno zdravstvo i dr.), uz koordinaciju i međusobno obavješćivanje propisano zakonima.

Mjere i aktivnosti koje se poduzimaju radi otkrivanja i sprječavanja pojave zaraznih i nametničkih bolesti životinja, odnosno u slučaju pojave bolesti čiji uzrok još nije utvrđen, a koja se brzo širi i može ugroziti zdravlje životinja u Republici Hrvatskoj, radi sprječavanja unošenja zaraznih i nametničkih bolesti iz drugih država, kao i u slučaju prijema obavijesti o izbijanju bolesti koje se obavezno prijavljuju te nadležnost za provedbu mjera, propisane su Zakonom o veterinarstvu.

Čelnik središnjeg tijela državne uprave nadležnog za poslove poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja naređuje mjere za otkrivanje, sprječavanje i nadziranje zaraznih ili nametničkih bolesti životinja utvrđenih Zakonom o veterinarstvu, u skladu s epizootio- loškim stanjem i razinom ugroženosti, krajem svake tekuće godine za sljedeću godinu. Naredbom se određuju rokovi i način osiguranja sredstava i plaćanja troškova u provedbi naređenih mjera.

Postupci u slučaju utvrđivanja zarazne ili nametničke bolesti životinje, ili sumnja na pojedinu bolest te postupci u slučaju pojave zoonoze, propisani su Zakonom o veterinarstvu. Mjere za utvrđivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje zaraznih bolesti propisane Zakonom o veterinarstvu te uvjete za prestanak važenja mjera i način izvještavanja propisuje čelnik središnjeg tijela državne uprave nadležnog za poslove poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja.

U slučajevima posebnih okolnosti, elementarnih nepogoda ili epizootija većih razmjera, ministar može narediti i druge mjere i postupke koji nisu propisani Zakonom o veterinarstvu, a radi suzbijanja i iskorjenjivanja bolesti.

Središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja izrađuje krizne planove koji detaljno opisuju organizaciju i način provedbe mjera za suzbijanje pojedinih bolesti životinja te koordinira i nadzire njihovu provedbu. Za provedbu kriznih planova osnivaju se krizni stožeri za čiji se rad

osiguravaju sredstva u državnom proračunu (sredstva za nabavu, uskladištavanje i nadopunu minimalno potrebne opreme). Državna uprava za zaštitu i spašavanje sudjeluje u radu kriznog stožera. Radi provjere kriznih planova središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja priprema i koordinira vježbe simulacije pojedinih bolesti.

Kad se pojavi zarazna ili nametnička bolest koja se brzo širi i može nanijeti veliku gospodarsku štetu, kao i u slučaju ugroženosti od pojave bolesti, ovisno o razni ugroženosti, nadležni veterinarski uređ može zatražiti sudjelovanje civilne zaštite na provedbi mjera za suzbijanje i iskorjenjivanje bolesti. Način operativnog sudjelovanja civilne zaštite, operativnih snaga zaštite i spašavanja i drugih kapaciteta lokalnih zajednica razrađuje se planovima civilne zaštite i planovima zaštite i spašavanja na operativnim razinama cjelovitog sustava zaštite i spašavanja. Pored kapaciteta sustava zaštite i spašavanja može se zatražiti i sudjelovanje Policije i Oružanih snaga Republike Hrvatske, a način njihovog djelovanja u sustavu reagiranja utvrđuje se posebnim zakonima i razrađuje standardnim operativnim postupcima.

Republika Hrvatska koristi europski RASFF (The Rapid Alert System for Food and Feed) žurni sustav uzbunjivanja za hranu i hranu za životinje u slučajevima direktnog i indirektnog rizika za ljudsko zdravlje koji potječe iz hrane i hrane za životinje kao i za obavješćavanje o zdravstveno neispravnoj hrani i hrani za životinje.

RASFF sustav je osnovni alat za razmjenu informacija između kompetentnih institucija u zemljama članicama Europske unije, u slučajevima kada postoji rizik za ljudsko zdravlje, a zbog kojega se pokreću određene mjere poput povlačenja, zapljene ili zabrane prodaje rizičnih proizvoda. Kada je zdravstveno neispravan proizvod već na tržištu, a ne bi se smio konzumirati niti prodavati, kompetentne institucije država članica RASFF mreže koriste se njime kao alatom za poduzimanje potrebnih hitnih mjera, uključujući i informiranje javnosti, ukoliko je potrebno.

Zakon o hrani (»Narodne novine«, br. 46/07 i 155/08) slijedi osnovna načela Europskog zakona o hrani, osniva Agenciju za hranu te donosi pretpostavke za uspostavljanje Hrvatskog RASFF sustava, pri čemu se uspostavlja sustav brzog uzbunjivanja kao mreža za izvještavanje o izravnom ili neizravnom riziku za zdravlje ljudi nastalom od hrane ili hrane za životinje. Nositelji mjera su tijela državne uprave nadležna za poljoprivredu, ribarstvo i ruralni razvoj, za zdravstvo i socijalnu skrb, veterinarska inspekcija, granična veterinarska inspekcija, sanitarna inspekcija, granična sanitarna inspekcija, Hrvatski veterinarski institut sa podružnicama u Križevcima, Rijeci, Splitu i Vinkovcima, Hrvatski zavod za javno zdravstvo te Zavodi za javno zdravstvo u Zagrebu, Osijeku, Rijeci i Splitu i Agencija za hranu. Svako tijelo imenuje kontakt točku koja je dio mreže. Nadležno tijelo državne uprave za poljoprivredu, ribarstvo i ruralni razvoj je odgovorno za upravljanje mrežom i predstavlja kontakt točku prema Europskoj komisiji, a čelnik nadležnog tijela provedbenim propisom propisuje način uspostave i organizaciju sustava brzog uzbunjivanja za hranu i hranu za životinje.

3.3.7. MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA U SLUČAJU ZRAKOPOLOVNIH NESREĆA

Potruga za zrakoplovom i spašavanje zrakoplova

U slučaju nesreće i pada zrakoplova na području Republike Hrvatske, odnosno području koji je definiran međunarodnim sporazumima koji obavezuju Republiku Hrvatsku te na području susjednih država, u skladu sa sporazumima između Republike Hrvatske i susjednih država o međusobnoj suradnji u području potrage i spašavanja zrakoplova, Državna uprava za zaštitu i spašavanje

rukovodi operativnim snagama zaštite i spašavanja i koordinira djelovanje drugih sudionika potrage i spašavanja te skrbi za optimalnu organizaciju potrage i spašavanja, sukladno ovlastima iz Zakona o zaštiti i spašavanju i Zakona o zračnom prometu, Uredbe o uvjetima i načinu obavljanja potrage i spašavanja zrakoplova, ovog Plana i standardnih operativnih postupaka kojima se definira učinkovitost sustava u potragama i spašavanju zrakoplova.

Sustav potrage i spašavanja zrakoplova čine Državna uprava za zaštitu i spašavanje u ulozi Nacionalnog spasilačkog koordinacijskog centra (NSKC) koji je vrh sustava reagiranja, dvadeset teritorijalnih koordinacijskih centara, odnosno dvadeset područnih ureda za zaštitu i spašavanje čiji su pročelnici nadležni za koordinaciju operacija na mjestu događaja u slučaju nesreće na kopnu, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture – Nacionalna središnjica za usklađivanje traganja i spašavanja na moru Rijeka (NMRCC Rijeka), u operacijama potrage i spašavanja kada se nesreća zrakoplova dogodila u području nadležnosti NMRCC-a Rijeka, odnosno na moru, kao 21. teritorijalni koordinacijski centar NSKC-a te sljedeći sudionici uključeni u sustav pripravnosti za sudjelovanje u potrazi i spašavanju zrakoplova na državnoj razini:

– Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o,

- Agencija za civilno zrakoplovstvo,
- Agencija za istraživanje nesreća i ozbiljnih nezgoda zrakoplova,
- Ministarstvo unutarnjih poslova,
- Ministarstvo obrane,
- Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi,
- Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija,
- Državni hidrometeorološki zavod,
- Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost,
- Hrvatski zavod za toksikologiju,
- jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave,
- zapovjedništva i postrojbe vatrogastva,
- Hrvatska gorska služba spašavanja (HGSS),
- Hrvatski crveni križ (HCK),
- druge udruge građana: »Hrvatski planinarski savez«, »Klub za obuku službenih i sportskih pasa«, »Hrvatska udruga za obuku potražnih pasa, »Hrvatski zrakoplovni savez«, »Hrvatski lovački savez«, Hrvatsko psihološko društvo i druge.

Tablica br. 15. Pregled obveza sudionika uključenih u sustav pripravnosti za potragu i spašavanje zrakoplova

Red br.	Sudionik pripravnosti	Zadaci – područje nadležnosti	Operativni kapaciteti ili operativni doprinos	Napomena
1.	Državna uprava za zaštitu i spašavanje	Zapovijedanje i koordiniranje djelovanja operativnih snaga zis, sudjelovanje operativnih snaga DUZS.	Stožer Zis RH, Zapovjedništvo civilne zaštite RH, stručne službe u sjedištu uprave, područni uredi zaštite i spašavanja, centri 112 (Državni i županijski), državne intervencijske postrojbe (DIP), interventne specijalističke postrojbe CZ RH, postrojbe civilne zaštite, služba za vođenje evidencije o žrtvama nesreće.	Operativni kapaciteti uključuju se odmah po dojavu o nesreći.
2.	Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture	– Potraga i spašavanje zrakoplova na moru, – Spašavanje u nesrećama na području zračnih luka.	Nacionalna središnjica za usklađivanje traganja i spašavanja na moru Rijeka (NMRCC Rijeka) te planovi i operativne snage njima utvrđene, zračne luke i spasilački kapaciteti u slučaju nesreća u njihovom području nadležnosti, Ostale snage koje u operaciju uključuje NSKC na zahtjev i u koordinaciji s NMRCC Rijeka.	21. teritorijalni koordinacijski centar.
3.	Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o	Stručna i tehnička potpora DUZS, poslovi uzbunjivanja, obrađivanje i pohranjivanje podataka o letu, proučavanje informacija od značenja za sigurnost zračnog prometa, osiguravanje i drugih obveza koje proizlaze iz ICAO dokumenata.	Dostavljanje podataka o letu zrakoplova DC 112, odnosno DUZS – NSKC, kontinuirano izmjenjivanje podataka i informacija od značaja za potragu i spašavanje zrakoplova, proračun vjerojatne pozicije pada (korištenjem podataka o letu, zadnjeg radarskog kontakta i meteo uvjeta).	Uključena je cijelim tijekom operacije po pitanjima letnih informacija, alarmiranja sustava reagiranja i stručne potpore spasilačkim kapacitetima.

4.	Agencija za civilno zrakoplovstvo	Definiranje i nadzor potrebne sigurnosne regulative u skladu sa ICAO i EASA međunarodnim standardima.	Savjetovanje ravnatelja DUZS po svim pitanjima od interesa za sigurnost zrakoplova i primjenu međunarodnih sigurnosnih standarda u civilnom zrakoplovstvu, sudjelovanje u potrazi i spašavanju zrakoplova, sukladno vlastitim mogućnostima i zahtjevima ravnatelja DUZS.	
5.	Ministarstvo unutarnjih poslova	Osiguravanje mjesta nesreće zrakoplova, zračna i zemaljska potpora operacijama potrage i spašavanja.	Policija i dio redarstvenih snaga koji MUP u postupku izrade namjenskog SOP-a deklarira za ovu namjenu.	Na temelju članka 8. zakona o ZiS, uključuju se odmah po dojavu o nesreći.
6.	Ministarstvo obrane	Zračna i zemaljska potpora u operacijama potrage i spašavanja zrakoplova.	Zračne – helikopteri i posade te kopnene snage koje MORH deklarira u postupku izrade namjenskog SOP-a.	Na temelju članka 8. Zakona o ZiS i članka 111. Zakona o obrani.
7.	Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi	Pružanje prve medicinske pomoći, specijalistička medicinska pomoć.	Krizni stožer zdravstva, Hrvatski zavod za hitnu medicinu i županijski zavodi, specijalistički stacionarni bolnički kapaciteti, zavodi za javno zdravstvo, organiziranje prve psihološke pomoći žrtvama nesreće i rodbini žrtava.	Operativni kapaciteti se uključuju odmah po dojavu o nesreći.
8.	Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija	Komuniciranje s diplomatskim predstavništvima i drugim državama u svezi podataka o žrtvama nesreće, stranim državljanima, reguliranje sudjelovanja stranih operativnih snaga u potrazi i spašavanju zrakoplova.		Suradnja s DUZS – službom za evidentiranje žrtava nesreće.
9.	Državni hidrometeorološki zavod – DHMZ	Dostavljanje meteo podataka i vremenskih prognoza za područje potrage i spašavanja zrakoplova.	Suradnja s DC 112 i NSKC-om	
10.	Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost	Sudjelovanje u potrazi i zrakoplova za koji postoje vjerodostojni podatci da je prevozio izvore ionizirajućeg zračenja.	Savjetovanje ravnatelja DUZS i operativnih snaga, predlaganje zaštitnih mjera koordinatoru djelovanja operativnih snaga potrage i spašavanja zrakoplova na mjestu događaja, operativnih snaga i stanovništva.	
11.	Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva	Aktiviranje inspekcije zaštite okoliša u slučaju prijevoza opasnih tvari.	Aktiviranje drugih inspekcija ovisno o posljedicama onečišćenja.	
12.	Hrvatski zavod za toksikologiju	Aktivira se po zahtjevu ravnatelja DUZS u slučajevima kada postoji opravdana sumnja ili vjerodostojni podatci da je zrakoplov prevozio toksične ili opasne supstance i tvari.	Savjetovanje ravnatelja DUZS i operativnih snaga, predlaganje zaštitnih mjera koordinatoru djelovanja operativnih snaga potrage i spašavanja zrakoplova na mjestu događaja, operativnih snaga i stanovništva.	
13.	Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave	Na zahtjev koordinatora djelovanja operativnih snaga u potrazi i spašavanju zrakoplova donose odluke o uključivanju potrebnih operativnih snaga.	Operativne snage zis na razinama JLP(R)S, stožeri zis, župani, gradonačelnici, općinski načelnici.	Kada se radi o nesreći s manjim posljedicama.
14.	Zapovjedništva i postrojbe vatrogastva	Pomoć profesionalnim vatrogasnim postrojbama zračnih luka, gašenje požara na mjestu nesreće zrakoplova, sudjelovanje u potragama i spašavanju žrtava nesreće – po potrebi i na zahtjev koordinatora djelovanja operativnih snaga.	Vatrogasna zapovjedništva – RH, županijska, gradska i općinska, postrojbe – JVP i DVD.	Žurna služba, uključuju se odmah kada je mjesto nesreće poznato.

15.	HGSS	Sudjelovanje zemaljskim snagama u potrazi i spašavanju na nepristupačnim terenima te u potragama iz zraka (kao spasilački timovi u zračnim resursima MORH-a i MUP-a).	Spasilački resursi, timovi i oprema, potražni psi, stručne komisije i druga sredstva stanica HGSS-a.	Statusno su izjednačeni sa žurnim službama, uključuju se odmah po dojavu o nesreći.
16.	HCK	Prva medicinska pomoć, evidentiranje žrtava, psihološka pomoć i zbrinjavanje, sudjelovanje u zemaljskoj potrazi – po potrebi.	Sudjelovanje u radu tima za vođenje evidencije o žrtvama, tima za prvu psihološku pomoć, pružanje prve medicinske pomoći, organizacija zbrinjavanja.	
17.	Druge udruge građana: HPS- planinarska društva, »Klub za obuku službenih i sportskih pasa«, »Hrvatska udruga za obuku potražnih pasa«, »Hrvatski zrakoplovni savez«, »Hrvatski lovački savez«, Hrvatsko psihološko društvo i druge	Sudjelovanje zemaljskim snagama u potrazi i spašavanju zrakoplova na temelju naloga čelnika JLP(R)S ili ravnatelja DUZS, »Hrvatski zrakoplovni savez« sudjeluje isključivo u potragama iz zraka.	Posebno obučeni i opremljeni timovi koji su deklarirani kapaciteti operativnih snaga zis na razinama JLP(R)S ili RH ili ad hoc utemeljeni namjenski kapaciteti na principu dragovoljnosti (npr. planinarska društva).	

Obveze sudionika uključenih u sustav pripravnosti za sudjelovanje u potrazi i spašavanju zrakoplova u načelu obuhvaćaju:

1. izradu i/ili sudjelovanje u izradi i usuglašavanju standardnih operativnih postupaka koje na temelju ovog Plana i Zakona o zaštiti i spašavanju pokreće i koordinira Državna uprava za zaštitu i spašavanje,

2. planiranje provođenja vlastitih obveza u potrazi i spašavanju zrakoplova, popuna spasilačkih timova, njihovo opremanje i sudjelovanje u zajedničkim vježbama,

3. djelovanje u operacijama potrage i spašavanja zrakoplova na zahtjev ravnatelja NSKC-a, koordinatora djelovanja operativnih snaga u potrazi i spašavanju zrakoplova, odnosno čelnika JLP(R)S, do opoziva.

Ravnatelj Uprave usklađuje rad NSKC-a i NMRCC – Rijeka, u operacijama potrage i spašavanja kada se nesreća zrakoplova dogodila u području nadležnosti NMRCC-a Rijeka vezano uz uporabu dodatnih spasilačkih kapaciteta i resursa izvan nadležnosti NMRCC-a Rijeka, skrbi o uporabi operativnih snaga zaštite i spašavanja i drugih sudionika potrage i spašavanja zrakoplova, njihovom angažiranju i postepenom narastanju, nadopunjavanju i zamjenjivanju, po potrebi uz potporu Stožera zaštite i spašavanja Republike Hrvatske i drugih resursa ekspertne potpore NSKC-u. NSKC prati akcije potrage i spašavanja i u svim drugim događajima za koje prema ovom Planu nije izravno nadležan te prema potrebi osigurava adekvatnu potporu. Posebno je to slučaj u nesrećama zrakoplova na području zračnih luka u kojima je uobičajeno velik broj žrtava te pritom, u svim događajima koji zahtijevaju uporabu dodatnih operativnih snaga zaštite i spašavanja, osim specijalnih vatrogasnih i spasilačkih timova i kapaciteta zračnih luka, sam i neposredno preuzima sve zadatke koordiniranja spašavanja, za što se, sukladno odredbama Zakona o zaštiti i spašavanju, izrađuju posebni standardni operativni postupci.

Nacionalni spasilački koordinacijski centar, osim o neposrednoj koordinaciji djelovanja operativnih snaga i sudionika zaštite i spašavanja, skrbi i o utemeljivanju službe za vođenje evidencija o žrtvama nesreće, vodi svu komunikaciju s javnošću, stranim diplomatskim predstavništvima neposredno ili putem Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija prenosi provjerene podatke o žrtvama nesreće – stranim državljanima, izvješćuje Vladu republike Hrvatske

i druga nadležna središnja tijela državne uprave o stanju, poduzetim mjerama i mogućem razvoju događaja i obavlja druge zadatke do okončanja svih aktivnosti potrage i spašavanja zrakoplova. Za provođenje svih prethodno navedenih zadata, sukladno odredbama Zakona o zaštiti i spašavanju, izrađuju se svi nužni standardni operativni postupci kojima se utvrđuju sastav, nadležnosti, materijalna, informatička, komunikacijska i druga tehnička i logistička potpora djelovanju svih sudionika potrage i spašavanja zrakoplova kojima koordinira NSKC.

Koordinator djelovanja operativnih snaga u potrazi i spašavanju zrakoplova na mjestu događaja je pročelnik područnog ureda za zaštitu i spašavanje sukladno područnoj nadležnosti, odnosno čelnik NMRCC-a Rijeka kada se radi o operaciji potrage i spašavanja zrakoplova na moru. Pročelnik područnog ureda za zaštitu i spašavanje, odnosno čelnik NMRCC-a Rijeka koordiniraju strukturiranje operativnih snaga potrebnih za uspješno traganje i spašavanja zrakoplova na svom području odgovornosti, dimenzioniraju snage u dogovoru s ravnateljem Državne uprave za zaštitu i spašavanje i upravljačkim osobljem operativnih snaga zaštite i spašavanja i drugih sudionika operacije, posebno s Ministarstvom obrane i Ministarstvom unutarnjih poslova, s kojima komuniciraju putem NSKC-a. NSKC, za potrebe osiguravanja profesionalnog pristupa i učinkovitosti potrage i spašavanja, koordinatore na mjestu događaja osigurava svu potrebnu pomoć. Pomoć prvenstveno obuhvaća angažiranje specifičnih kapaciteta za ekspertnu potporu kao što su elementi za prvu psihološku pomoć, odnose s javnošću i vođenje podataka o žrtvama. Okolnosti angažiranja, deklarirani kapaciteti, suradnja i koordiniranje na mjestu događaja također se, sukladno ovom Planu i odredbama Zakona o zaštiti i spašavanju, uređuje posebnim standardnim operativnim postupcima.

Aerodromske službe i upravljačko osoblje planiraju sve aktivnosti spašavanja u slučaju nesreće zrakoplova na području zrakoplovne luke, operativno pripremaju zakonom propisane vlastite snage i sredstva i uvježbavaju ih, rukovode njihovim djelovanjem te koordiniraju angažiranje dopunskih operativnih snaga zaštite i spašavanja s NSKC-om, kako bi spašavanje bilo što učinkovitije. Zračne luke informiraju javnost i zračne operatere o nesreći zrakoplova, utemeljuju skupinu za evidentiranje žrtava i komuniciranje s diplomatskim predstavništvima i rodbinom po pitanjima obrade i davanja informacija o žrtvama, pomažu u provođenju istražnih radnji ispitivanja

uzroka nesreće iz nadležnosti mjerodavnih, Agencije za istraživanje nesreća i ozbiljnih nezgoda zrakoplova i drugih tijela i sudionika. Za sve prethodno navedene obveze zračne luke izrađuju posebne operativne planove i standardne operativne postupke, dok se istraga o uzrocima nesreće uređuje posebnim propisima.

Državni centar 112 je ustrojstvena jedinica NSKC-a koja u režimu dežurstva 24/7 operativno, kadrovski i materijalno tehnički prihvaća poruke uzbunjivanja, obrađuje ih i distribuira mjerodavnim nositeljima te ostvaruje operativne veze između ravnatelja Uprave, koordinatora na mjestu događaja i drugih važnih sudionika operacija potrage i spašavanja zrakoplova, što se uređuje posebnim komunikacijskim standardnim operativnim postupkom. Za provođenje ovim Planom utvrđenih zadaća Državni centar 112 oprema se potrebnom opremom i sustavima (COSPAS i SRSAT te izravnim – poprečnim vezama s Hrvatskom kontrolom zračne plovidbe) te zapošljava kadrove specifičnih stručnih profila.

U slučaju prisilnog slijetanja ili pada zrakoplova u more, NMRCC – Rijeka usklađuje i koordinira potragu i spašavanje na području svoje nadležnosti, sukladno Nacionalnom planu traganja i spašavanja ljudskih života na moru, usklađeno s Uredbom o uvjetima i načinu obavljanja potrage i spašavanja zrakoplova, odredbama Međunarodne konvencije traganja i spašavanja na moru, GMDSS sustavom i SOLAS konvencijom.

Ukoliko su poziv o pogibli od strane zrakoplova, sudionici pripravnosti potrage i spašavanja zrakoplova zaprimili dok se nalazio u zraku, ili iznad mora ili iznad kopna, a morao se prisilno spustiti na morsku površinu ili je pao u more, NMRCC – Rijeka tijekom koordinacija traganja i spašavanja na moru surađuje i provodi razmjenu informacija u svrhu učinkovitog traganja i spašavanja za zrakoplovom s NSKC-om, koji je koordinator aktivnosti potrage i spašavanja na nacionalnoj razini.

Angažiranje sudionika pripravnosti za potragu i spašavanje zrakoplova

Koordinator djelovanja operativnih snaga u potrazi i spašavanju zrakoplova na mjestu događaja (pročelnik područnog ureda za zaštitu i spašavanje) odmah po dojavi nestanka i o pokretanju operacije traganja i spašavanja zrakoplova ili po dojavi o nesreći zrakoplova konzultira namjenske SOP-ove te:

– kada se radi o događaju koji prvo zahtijeva provođenje aktivnosti traganja za mjestom nesreće:

– kontaktira ravnatelja Državne uprave za zaštitu i spašavanje i Državni centar (DC) 112, prikuplja potrebne informacije te strukturira i dimenzionira inicijalne operativne snage potrage i spašavanja. Zahtjev za aktiviranje lokalnih operativnih snaga prenosi čelniku jedinice lokalne područne (regionalne) samouprave JLP(R)S, a zahtjev za uključivanjem posebnih specijalističkih resursa i kapaciteta za potporu (npr. policije, žurnih službi i Ministarstva obrane) operaciji dostavlja NSKC-u,

– odlazi u područje operacije, uspostavlja zapovjedno koordinacijski i mobilni komunikacijski centar, koordinira uspostavljanje i funkcioniranje osiguranja područja, nalaže mjere kontroliranog ulaska i kretanja, uspostavlja funkcioniranje službe za evidentiranje žrtava nesreće, prve psihološke pomoći, službu za komuniciranje s medijima (angažiranjem osoblja Kabineta ravnatelja Državne uprave za zaštitu i spašavanje),

– operativno, putem županijskog centra (ŽC) 112 ili neposredno, koordinira djelovanje svih sudionika pripravnosti i operativnih snaga u operaciji potrage i spašavanja,

– vodi operaciju potrage i spašavanja, traži uključivanje dodatnih operativnih snaga, kako zemaljskih tako i zračnih, koordinira osiguravanje temeljnih logističkih potreba operativnih snaga angažiranih sudionika, izvješćuje ravnatelja Državne uprave za zaštitu i spašavanje i NSKC o rezultatima potrage,

– kada se pronađe mjesto nesreće, nalaže njegovo osiguravanje, nalaže pregled lokacije i nalaže izvlačenje isključivo preživjelih, poziva istražna tijela, zahtijeva uključivanje dodatnih operativnih snaga i u suradnji s istražiteljima poduzima mjere za asanaciju i saniranje mjesta nesreće,

– donosi odluku o opozivu operacije potrage i spašavanja zrakoplova;

– kada se radi o događaju s poznatim mjestom pada zrakoplova:

– odmah, bez odlaganja, putem ŽC 112 poziva žurne službe koje se angažiraju u provođenju svojih namjenskih zadaća, te odlazi na mjesto nesreće,

– na mjestu nesreće uspostavlja zapovjedno koordinacijski i mobilni komunikacijski centar, koordinira uspostavljanje i funkcioniranje osiguranja područja, nalaže mjere kontroliranog ulaska i kretanja,

– sagledava situaciju na mjestu događaja te sukladno specifičnim potrebama, putem čelnika JLP(R)S ili ravnatelja Državne uprave za zaštitu i spašavanje zahtijeva angažiranje dodatnih operativnih snaga zaštite i spašavanja te koordinira njihov rad, definira pozicije za medicinsku trijažu, za prikupljanje povrijeđenih, za prikupljanje mrtvih i mjesta za prikupljanje osobnih stvari žrtava,

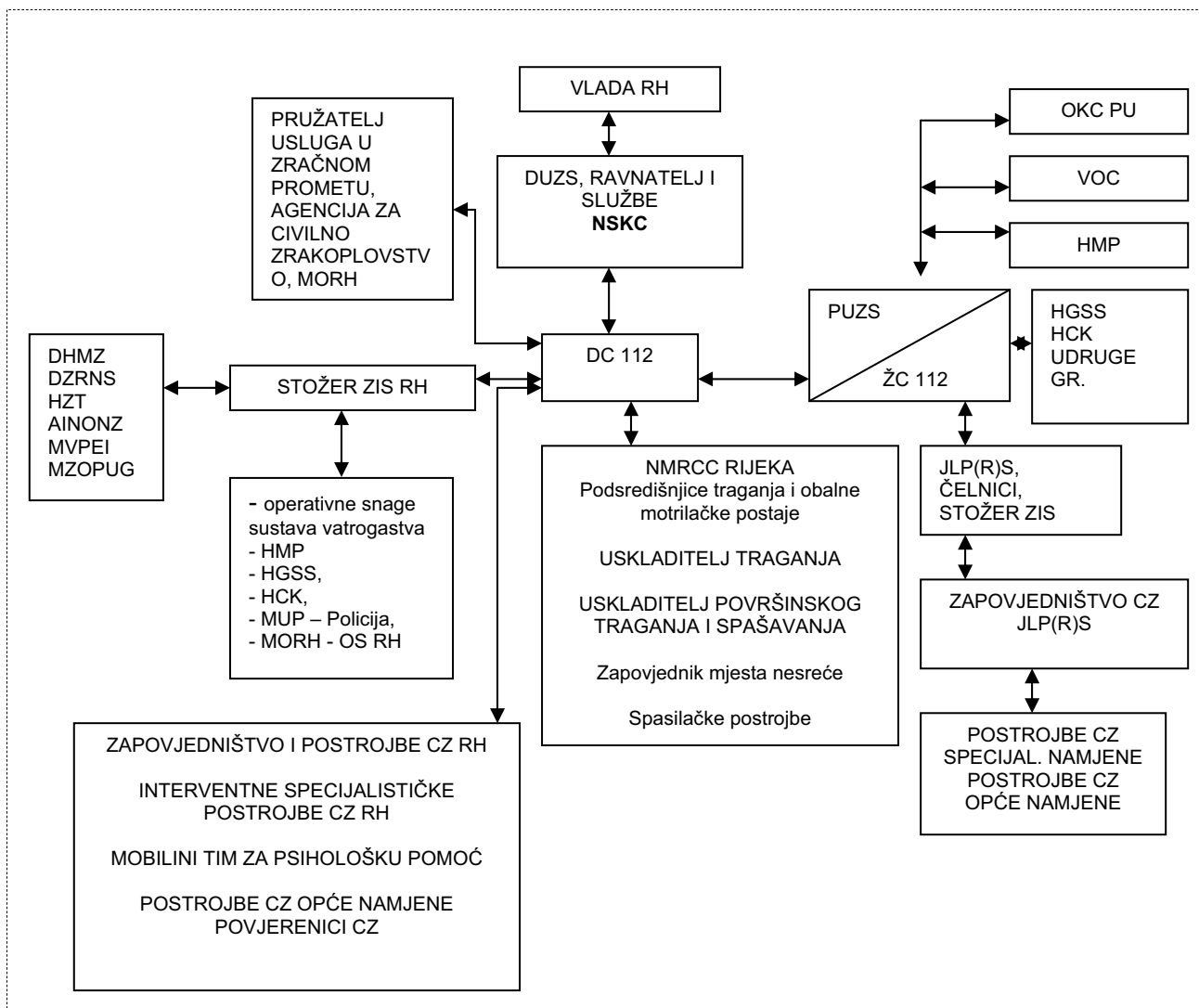
– zahtijeva uključivanje sudionika pripravnosti, nositelja specifičnih zadaća potrage i spašavanja, posebno kapaciteta ekspertne potpore i onih koji su temeljem zakona obvezni sudjelovati u potrazi i spašavanju zrakoplova,

– uspostavlja funkcioniranje službe za evidentiranje žrtava nesreće, prve psihološke pomoći, službu za komuniciranje s medijima (angažiranjem osoblja Kabineta ravnatelja Državne uprave za zaštitu i spašavanje),

– kontinuirano komunicira s ravnateljem Državne uprave za zaštitu i spašavanje te mu po njegovom dolasku na mjesto nesreće predaje vođenje poslova koordiniranja stratejske razine (komuniciranja s Vladom, Ministarstvom vanjskih poslova i europskih integracija, drugim operativnim kapacitetima središnjih tijela državne uprave, komunikacija s medijima i druge poslove iz nadležnosti NSKC-a).

Temeljni princip kojeg su se dužni pridržavati svi sudionici pripravnosti i operativne snage potrage i spašavanja zrakoplova obuhvaća sljedeće: *Prema zahtjevima koordinatora djelovanja operativnih snaga u potrazi i spašavanju zrakoplova na mjestu događaja (pročelnika područnog ureda za zaštitu i spašavanje) i ravnatelja Državne uprave za zaštitu i spašavanje – NSKC-a te čelnika JLP(R)S, svi sudionici sukcesivno, ovisno o specifičnostima događaja i procjeni snaga nadležnih osoba utvrđenih ovim Planom, dužni su uključiti sve resurse do maksimalno deklariranih kapaciteta iz »Kataloga kapaciteta operativnih snaga zaštite i spašavanja« koji utemeljuje Državna uprava za zaštitu i spašavanje, odnosno deklariranih snaga utvrđenih u postupcima usklađivanja i donošenja standardnih operativnih postupaka za operativno provođenje ovog Plana. Za operacije potrage i spašavanja kojima koordinira NMRCC – Rijeka primjenjuju se već doneseni planovi, procedure i protokoli.*

Slika br. 8. Shema sustava reagiranja sudionika u potrazi i spašavanju zrakoplova

Skrćenice:	
NSKC – Nacionalni spasilački koordinacijski centar	VOS – Vatrogasno operativno središte
DUZS – Državna uprava za zaštitu i spašavanje	DC 112 – Državni centar 112
PUZIS – Područni ured za zaštitu i spašavanje	HMP – Hitna medicinska pomoć
DZRNS – Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost	OKC PU – Operativno komunikacijski centar policijske uprave
HZT – Hrvatski zavod za toksikologiju	ŽC 112 – Županijski centar 112
MVPEI – Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija	DHMZ – državni hidrometeorološki zavod
HGSS – Hrvatska gorska služba spašavanja	HCK – Hrvatski crveni križ
AINONZ – Agencija za istraživanje nesreća i ozbiljnih nezgoda zrakoplova	NMRCC – Rijeka – Nacionalna središnjica traganja i spašavanja na moru Rijeka

4. OPERATIVNI PLAN DJELOVANJA INTERVENTNIH SPECIJALISTIČKIH POSTROJBI CIVILNE ZAŠTITE REPUBLIKE HRVATSKE

Struktura, sastav i veličina postrojbi

Interventne specijalističke postrojbe civilne zaštite Republike Hrvatske (ISPCZRH) osnivaju se odlukom ravnatelja Državne uprave za zaštitu i spašavanje, kao pričuvni kapaciteti namijenjeni za nadopunjavanje nedostajućih sposobnosti gotovih operativnih snaga zaštite i spašavanja za intervencije u katastrofama i velikim nesrećama.

Vizija, misija i organizacijska načela ISPCZRH

Vizija: ISPCZRH se organiziraju i ustrojavaju kao temeljne operativne sposobnosti civilne zaštite na nacionalnoj razini pod izravnom nadležnošću Državne uprave za zaštitu i spašavanje i Zapovjedništva civilne zaštite Republike Hrvatske. Namijenjene su za operativno provođenje najsloženijih specijalističkih zadaća spašavanja na vodi, radiološko-kemijsko-biološko-nuklearne zaštite (RKBN), spašavanja iz ruševina i logističke poslove u slučaju katastrofe i velike nesreće.

Misija: ISPCZRH jamče najučinkovitiju uporabu materijalnih resursa i ljudskih kapaciteta u zaštiti i spašavanju stanovništva, materijalnih dobara i okoliša u katastrofi i velikoj nesreći. Namijenjene su i za pružanje potpore nositeljima u provođenju svih oblika humanitarnih operacija u Republici Hrvatskoj te za sudjelovanje u pružanju međunarodne pomoći.

Organizacijska načela: ISPCZRH sastoje se od profesionalne jezgre nadopunjene selektiranim pričuvnicima, koji se prema propisanim planovima popune raspoređuju iz udruga građana i temeljem obveza služenja u civilnoj zaštiti koje građani imaju prema Zakonu o obrani. Profesionalne jezgre postrojbi ustrojstveni su dijelovi Državne uprave za zaštitu i spašavanje, odjeli zaštite i spašavanja u područnim uredima zaštite i spašavanja Zagreb, Rijeka, Split, i Osijek. Odjeli su popunjeni specijaliziranim spasiocima, osposobljenim za djelovanje u izvanrednim događajima. Koriste se za obavljanje zadaća navedenih pod vizijom uporabe ovih sposobnosti. Djelatnici odjela zaštite i spašavanje (profesionalni spasioци) raspoređeni su na zapovjedne dužnosti u postrojbama. Profesionalni spasioци redovno se osposobljavaju za svoje zadaće, stječu i održavaju certifikate, uvježbavaju za izvršavanje zadaća, planiraju i provode pripreme pričuvnika raspoređenih u postrojbe. Navedene aktivnosti uključuju tehničke smotre, provjeravanje planskih rješenja, uvježbavanje operativnih spasilačkih tehnika, sudjelovanje u vježbama te održavanje opreme tehnički ispravnom. Profesionalne jezgre postrojbi planiraju i provode mobilizaciju pričuvne komponente, predlažu materijalnu potporu mobilizacije, posebno provođenja transporta opreme, sredstava i ljudstva do mjesta uporabe. Planiraju logističko zadovoljavanje postrojbi svim potrebama za samostalno djelovanje do 7 dana, na principu samodostatnosti. To znači da Državna uprava za zaštitu i spašavanje za ISPCZRH osigurava:

- stjecanje specijalističkih vještina i znanja,
- samostalnu, neovisnu logistiku, uključujući mobilnost,
- komunikacijska sredstva.

Vrste ISPCZRH

Interventne specijalističke postrojbe civilne zaštite Republike Hrvatske utemeljuju se po specijalnostima za:

- spašavanje iz ruševina
- spašavanje iz vode
- RKBN zaštitu
- logistiku.

Temeljni ustrojstveni modul svake od ISPCZRH je tim.

Timovi za spašavanje iz ruševina dijele se u 3 kategorije:

Tim lake kategorije – ustrojava se za površinske pretrage i spašavanje i planira za uporabu odmah nakon izvanrednog događaja. Namijenjen je pretraživanju i spašavanju u Republici Hrvatskoj i za pružanje pomoći susjednim državama. Tim se sastoji od 20 pripadnika i 2 potražna psa.

Tim srednje kategorije – ustrojava se za tehničko pretraživanje i operacije spašavanja u strukturalnim ruševinama. Osposobljava se za razbijanje, bušenje i rezanje betona od kakvog su uobičajeno napravljene stambene zgrade (ali ne i za rezanje, bušenje i razbijanje armiranog betona). Tim se sastoji od 30 pripadnika i 3 potražna psa (tim lake kategorije + 10 pripadnika i 1 pas).

Tim teške kategorije – ustrojava se za najzahtjevnije tehničke pretrage i operacije spašavanja u strukturalnim ruševinama, posebno onima koje uključuju građevine izgrađene ili ojačane armiranim betonom. Namijenjen je za pružanje pomoći u Republici Hrvatskoj i izvan njenih granica u iznenadnim nesrećama, koje su rezultirale višestrukim kolapsom brojnih armiranih građevina, tipičnih u urbanim sredinama. Upotrebljava se kada su lokalni resursi na pogodnom području u Republici Hrvatskoj ili resursi pogođene države nedostatni ili nemaju sposobnost obavljanja najzahtjevnijih pretraživanja i spašavanja. Tim se sastoji od 55 pripadnika i 4 potražna psa (tim srednje kategorije + 25 pripadnika i 1 pas).

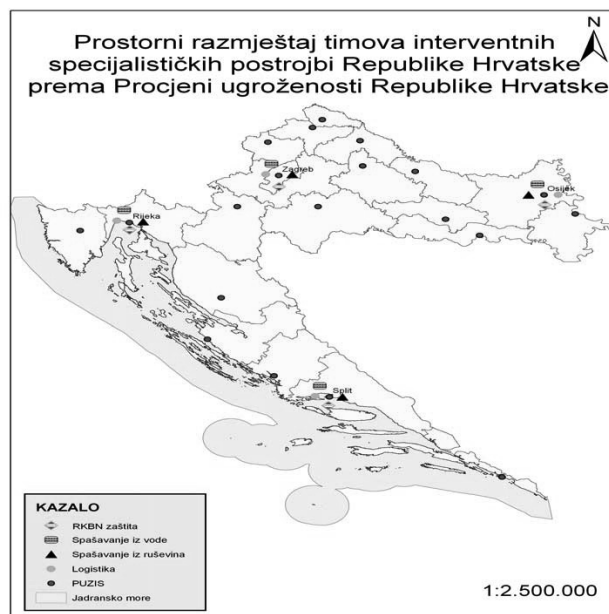
Tim za zaštitu i spašavanje iz vode sastavljen je od tri skupine. Svaka skupina sastoji se od zapovjednika skupine i dvije ekipe po pet pripadnika, a ukupna veličina tima je 36 pripadnika.

Tim za radiološku, kemijsku, biološku i nuklearnu zaštitu sastavljen je od dvije skupine i ukupne je veličine 29 pripadnika.

Tim za logistiku sastavljen je od četiri skupine i ukupne je veličine 99 pripadnika.

Za potrebe obavljanja složenijih poslova zaštite i spašavanja, kao i za sudjelovanje u međunarodnim operacijama, mogu se formirati kombinirani timovi sastavljeni od pripadnika različitih timova ISPCZRH, sukladno konkretnim operativnim zahtjevima i odluci ravnatelja Državne uprave za zaštitu i spašavanje.

Prema Procjeni ugroženosti Republike Hrvatske u područnim uredima za zaštitu i spašavanje Zagreb, Split, Osijek i Rijeka potrebno je ustrojiti po jedan tim ISPCZRH svake od specijalnosti.

Slika br. 9. Prostorni prikaz razmještaja timova ISPCZRH po specijalnostima, prema Procjeni

Redni broj	ZONSKO SKLADIŠTE	ISPCZRH PO SPECIJALNOSTI				NAPOMENA
		spašavanje iz vode	spašavanje iz ruševina	RKBN zaštita	logistika	
1.	Zagreb	1 tim, 36 pripadnika	1 tim teške kategorije, 55 pripadnika + 4 psa	1 tim, 29 pripadnika	1 tim, 99 pripadnika	Popunjavaju PUZiS koji gravitiraju ZS
2.	Osijek	1 tim, 36 pripadnika	1 tim lake kategorije, 20 pripadnika + 2 psa	1 tim, 29 pripadnika	1 tim, 99 pripadnika	Popunjavaju PUZiS koji gravitiraju ZS
3.	Rijeka	1 tim, 36 pripadnika	1 tim lake kategorije, 20 pripadnika + 2 psa	1 tim, 29 pripadnika	1 tim, 99 pripadnika	Popunjavaju PUZiS koji gravitiraju ZS
4.	Split	1 tim, 36 pripadnika	1 tim srednje kategorije, 30 pripadnika + 3 psa	1 tim, 29 pripadnika	1 tim, 99 pripadnika	Popunjavaju PUZiS koji gravitiraju ZS
	UKUPNO:	144	125+11 pasa	116	396	781+11 pasa

Osobni i materijalni ustroj postrojbi

Osobni ustroj postrojbi

Osobni ustroj timova za spašavanje iz ruševina organiziran je na način da sve kategorije (laka, srednja i teška) sadrže iste elemente: upravljačko osoblje, sposobnosti za pretrage, sposobnosti za spašavanje, sposobnosti psihološke potpore (samo kod kategorije teškog USAR tima) i sposobnosti za logističku potporu.

Tim za zaštitu i spašavanje iz vode ustrojen je od tri skupine. Svaka skupina sastoji se od zapovjednika skupine i dvije ekipe po pet pripadnika, a ukupna veličina tima je 36 pripadnika.

Tim za radiološku, kemijsku, biološku i nuklearnu zaštitu (RKBN) ustrojen je od dvije skupine i veličine je 29 pripadnika:

1. skupina za uzorkovanje, koja se sastoji od zapovjednika skupine i četiri ekipe od kojih se svaka sastoji od rukovatelja RKBN detektorima i dva pomoćnika;

2. skupina za dekontaminaciju, koja se sastoji od zapovjednika skupine i tri ekipe dekontaminatora od po četiri pripadnika u svakoj od njih.

Tim za logistiku ustrojen je od četiri skupine i veličine je 99 pripadnika:

1. skupina za izuzimanje i prihvat materijalnih sredstava iz zonskih skladišta Državne uprave za zaštitu i spašavanje, koja se sastoji od zapovjednika skupine i četiri ekipe od po 5 pripadnika u svakoj od njih;

2. skupina za organizaciju i sigurnost u prihvatnim kampovima u sastavu od zapovjednika skupine i četiri ekipe od po četiri pripadnika u svakoj od njih;

3. skupina za pripravu hrane i pitke vode, u sastavu od zapovjednika skupine te četiri ekipe za pripravu hrane sa po sedam pripadnika (dva kuhara i pet pomoćnika za rad u kuhinji) u svakoj od njih i četiri ekipe za osiguravanje i pripravu pitke vode u sastavu od tri pripadnika (jednog operatera – strojara na kolektivnom pročišćivaču vode i dva pomoćnika) u svakoj od njih;

4. skupina za sanitaciju, u sastavu od zapovjednika skupine i četiri ekipe od po dva sanitara u svakoj od njih.

Materijalni ustroj postrojbi

Materijalna popuna interventnih specijalističkih postrojbi oslanja se na resurse udruga građana čijim se članovima popunjavaju, te na resurse Državne uprave za zaštitu i spašavanje.

Materijalni ustroj interventnih specijalističkih postrojbi civilne zaštite Republike Hrvatske utvrđuje se prema namjenskim zadaćama postrojbi i prema standardiziranoj opremi i materijalno tehničkim sredstvima za svaku od specijalnosti koju je pravilnikom

utvrdio ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje. Oprema je dostupna na tržištu i kompatibilna s opremom drugih operativnih snaga zaštite i spašavanja u Republici Hrvatskoj.

Osobni i materijalni ustroj ISPCZRH mijenja se sukladno promjenama procjena ugroženosti, nakon utvrđivanja novih operativnih zahtjeva i tehničkih standarda za opremu i materijalno tehnička sredstava.

Važna karakteristika ISPCZRH visoka je razina mobilnosti. Mobilnost se osigurava istovremeno s izdavanjem zapovijedi za djelovanje. Osigurava se vozilima, osobnim, terenskim i teretnim, za prijevoz pripadnika timova, pasa te opreme i sredstava. Osobna i terenska vozila planiraju se prema Pravilniku o materijalnom ustroju ISPCZRH, a nabavljaju s pozicija proračuna Državne uprave za zaštitu i spašavanje namijenjenih za razvoj civilne zaštite. Raspoređuju se u odjele zaštite i spašavanja područnih ureda za zaštitu i spašavanje Zagreb, Split, Rijeka i Osijek i čuvaju u objektima zonskih skladišta uz ostalu opremu i sredstva postrojbi. Upotrebljavaju se sukladno propisima kojima se utvrđuje korištenje službenih vozila i prema posebnim odlukama ravnatelja Uprave. Pored osobnih i terenskih vozila s iste se proračunske pozicije nabavljaju i teretna vozila i druga sredstva za prijevoz pasa, opreme i sredstava lakih, srednjeg i teškog tima za spašavanje iz ruševina te specijalna vozila za RKBN tim. Teretna vozila za potrebe djelovanja logističkih timova osiguravaju se prema posebnim ugovorima između prijevozničkih tvrtki i Državne uprave za zaštitu i spašavanje. Aneksima ugovora utvrđuju se način angažiranja, mjesto utovara, odgovorne osobe, vrijeme javljanja vozača i vozila u objekte zonskih skladišta i drugi detalji od operativnog značaja, a sve s ciljem osiguravanja zahtijevane mobilnosti ISPCZRH.

Popuna, zapovijedanje, osposobljavanje, uvježbavanje, opremanje, mobilizacija i djelovanje ISPCZRH

Popuna

Popunu ISPCZRH, na temelju utvrđenog plana popune kojeg donosi ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje, provode područni uredi za zaštitu i spašavanje.

Popuna ISPCZRH oslanja se na resurse udruga građana, zakonsku obvezu služenja u civilnoj zaštiti i na resurse Državne uprave za zaštitu i spašavanje. Znači, postrojbe se popunjavaju:

– pripadnicima udruga građana čija je djelatnost komplementarna zadaćama ISPCZ RH,

– građanima koji se raspoređuju temeljem izjava o dragovoljnom pristupanju civilnoj zaštiti,

– pričuvnicima koji se raspoređuju temeljem zakonske obveze služenja u civilnoj zaštiti.

Odabir pripadnika ISPCZRH provodi se selekcijskim postupkom pri čemu kandidati moraju zadovoljavati opće i posebne uvjete te tjelesne, zdravstvene i psihologijske kriterije za uspješno obavljanje zadaća zaštite i spašavanja.

Provjera tjelesnih sposobnosti obuhvaća utvrđivanje funkcionalnih i motoričkih sposobnosti, a provodi se u područnim uredima zaštite i spašavanja (Zagreb, Split, Rijeka, Osijek). Zdravstvenu sposobnost kandidata utvrđuje nadležna institucija medicine rada, a psihologijsku procjenu provodi psiholog područnog ureda zaštite i spašavanja (Zagreb, Split, Rijeka, Osijek). Psihologijska procjena obuhvaća procjenu intelektualnih sposobnosti i osobina ličnosti važnih za uspješno obavljanje zadaća zaštite i spašavanja.

Periodična provjera tjelesnih, zdravstvenih i psihičkih sposobnosti, provodi se najmanje jednom godišnje (prema potrebi i češće). Ako kandidat na periodičnim provjerama sposobnosti ne zadovolji propisane kriterije, prestaje biti pripadnik ISPCZRH.

Zapovijedanje

Uporabom interventnih specijalističkih postrojbi civilne zaštite Republike Hrvatske na strategijskoj razini zapovijeda Zapovjedništvo civilne zaštite Republike Hrvatske. Timovima ISPCZRH neposredno zapovijedaju zapovjednici – zamjenici zapovjednika timova, skupinama zapovjednici skupina, a ekipama vođe ekipa. Kada se ISPCZRH upotrebljavaju za operativne potrebe taktičkih razina sustava zaštite i spašavanja, Zapovjedništvo civilne zaštite Republike Hrvatske može zapovjedne ovlasti u svezi uporabe prenijeti na zapovjedništva civilne zaštite jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, po čijem se zahtjevu postrojbe angažiraju.

Osposobljavanje

Pripadnici ISPCZRH osposobljavaju se prema specijalističkim programima udruga iz kojih se u postrojbe raspoređuju ili na temelju kojih stječu međunarodne certifikate o osposobljenosti i u Učilištu vatrogastva i zaštite i spašavanja (Centar za specijalističko osposobljavanje). U centru stječu opće informacije od značaja za obavljanje operativnih zadaća u sustavu zaštite i spašavanja. Tim programima razrađuju se i scenariji izvanrednih događaja u kojima ISPCZRH sudjeluju te se organiziraju i provode stožerne i terenske vježbe. Osim programa čije se provođenje planira u Učilištu, najvažniji konkretni oblici osposobljavanja provode se periodično, prema planovima koje predlažu i provode djelatnici odjela za zaštitu i spašavanje, odnosno profesionalni spasioci Državne uprave za zaštitu i spašavanje.

Uvježbavanje

Pripadnici ISPCZRH kontinuirano se uvježbavaju i unapređuju specijalistička znanja samostalno, unutar udruga građana, klubova, organizacija, zajednica i saveza te vježbama koje provodi Služba za civilnu zaštitu u suradnji sa odjelima za zaštitu i spašavanje područnih ureda zaštite i spašavanja Zagreb, Split, Rijeka i Osijek.

Opremanje

Opremanje ISPCZRH u nadležnosti je Državne uprave za zaštitu i spašavanje. Oprema (materijalno-tehnička sredstva) ISPCZRH propisana je Odlukom o materijalnom ustroju, planira se prema srednjoročnim planovima razvoja, prioriteta i financijskim mogućnostima, a čuva se uskladištena u zonskim skladištima Zagreb, Split, Rijeka i Osijek. Odjeli zaštite i spašavanja navedenih područnih ureda zaštite i spašavanja skrbe o njihovoj ispravnosti, koriste je na smotrama, u vježbama i za potrebe obuke i osposobljavanja profesionalnih i pričuvnih pripadnika postrojbi.

Mobilizacija

Mobilizacija ISPCZRH provodi se po nalogu ravnatelja Državne uprave za zaštitu i spašavanje ili zapovjednika civilne zaštite Republike Hrvatske.

Mobilizaciju ISPCZRH provode područni uredi za zaštitu i spašavanje Državne uprave za zaštitu i spašavanje s čijih su područja pripadnici postrojbi raspoređeni, u suradnji sa Službom za civilnu zaštitu Državne uprave za zaštitu i spašavanje. Za provođenje mobilizacije područni uredi za zaštitu i spašavanje izrađuju planove priprema i načina provedbe pozivanja i mobilizacije ISPCZRH.

Troškove djelovanja mobiliziranih pripadnika ISPCZRH snosi Državna uprava za zaštitu i spašavanje.

Interventne specijalističke postrojbe civilne zaštite Republike Hrvatske mogu se mobilizirati i uputiti u inozemstvo radi pružanja pomoći državi pogođenoj katastrofom ili velikom nesrećom, uz prethodno osobno potpisanu suglasnost pripadnika postrojbi.

Interventne specijalističke postrojbe civilne zaštite Republike Hrvatske pozivaju se i aktiviraju kao službe Državne uprave za zaštitu i spašavanje. Županijski centri 112 primaju i prenose naloge, odluke i izvješća o mobilizaciji, pozivanju i aktiviranju ISPCZRH.

Odluka o pripremi i načinu provođenja mobilizacije ISPCZRH

1. Ovom Odlukom utvrđuju se izvršitelj mobilizacije, odgovorni provoditelji, način primitka i prenošenja zapovjedi o mobilizaciji, vrijeme trajanja mobilizacije, mobilizacijske lokacije i mobilizacijska zborništa, organizacija pozivanja ljudi, sredstava i opreme, organizacija provođenja mobilizacije, materijalno i zdravstveno osiguranje, mjere sigurnosti, komuniciranje i izvješćivanje u mobilizaciji.

2. Izvršitelj mobilizacije ISPCZRH je zapovjednik civilne zaštite Republike Hrvatske. Odgovorni provoditelji mobilizacije su pročelnici područnih ureda za zaštitu i spašavanje Državne uprave za zaštitu i spašavanje.

3. Zapovijed za mobilizaciju izdaje ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje. Izvršitelj mobilizacije zaprimljenu zapovijed prosljeđuje odgovornim provoditeljima mobilizacije. Zapovijed za mobilizaciju izdaje se u pisanom obliku, a prosljeđuje se putem centra 112 (telefaksom, e-mail).

4. Vrijeme trajanja mobilizacije računa se od trenutka zaprimanja zapovjedi za mobilizaciju do trenutka potpune operativne spremnosti postrojbe.

5. Vremena za mobilizaciju postrojbi su:

- 1) ISPCZRH za spašavanje iz ruševina, 6 sati,
- 2) ISPCZRH za spašavanje na vodi, 3 sata,
- 3) ISPCZRH za RKBN zaštitu, 2 sata,
- 4) ISPCZRH za logistiku, 12 sati.

6. Mobilizacijske lokacije i mobilizacijska zborništa su: lokacije su Zagreb, Split, Rijeka, Osijek, a zborništa su prostor zonskih skladišta.

7. Materijalna i financijska sredstva za potrebe pripremanja i provođenja mobilizacije osigurava Državna uprava za zaštitu i spašavanje. Zdravstveno osiguranje, osiguranje od nezgoda i materijalna primanja do demobilizacije pripadnici ISPCZRH ostvaruju u skladu s odredbama Zakona o zaštiti i spašavanju i podzakonskim propisima.

8. Sigurnost mobiliziranih obveznika i drugih sudionika u mobilizaciji kao i prostora mobilizacijskih zborništa organizira se i provodi pomoću vlastitog ljudstva (uposlenika područnih ureda

za zaštitu i spašavanje Državne uprave za zaštitu i spašavanje), a odgovorni su provoditelji mobilizacije. Ako se ISPCZRH upućuje u inozemstvo, za sigurnost i ostale mjere osiguranja obveznika odgovoran je izvršitelj mobilizacije. Odgovornost izvršitelja mobilizacije započinje od trenutka javljanja mobiliziranih pripadnika na mobilizacijsko zborište.

9. Izvršitelj mobilizacije odgovoran je za poslove koordinacije vođenja u mobilizaciji:

- operativno procjenjivanje uvjeta i mogućnosti provođenje mobilizacije,
- prosljeđivanje zapovjedi za mobilizaciju područnim uredima za zaštitu i spašavanje Državne uprave za zaštitu i spašavanje,
- zaprimanje i analiziranje izvješća o mobilizaciji, koordiniranja sastavljanja konačnog izvješća i izvješćivanje ravnatelja Državne uprave za zaštitu i spašavanje.

Odgovorni provoditelji mobilizacije odgovorni su za:

- popunu ISPCZRH ljudstvom i materijalno-tehničkim sredstvima i opremom,
- izradu planskih – provedbenih dokumenata za mobilizaciju postrojbi,
- sastavljanje izvješća o mobilizaciji i dostavljanje izvršitelju mobilizacije.

Zapovjednici postrojbi odgovorni su za:

- praćenje i evidenciju dolaska (odziva) obveznika na mobilizacijsko zborište,
- evidentiranje bolesnih i nesposobnih obveznika,
- izvješćivanje odgovornog provoditelja mobilizacije o stanju popunjenosti te usklađivanje nadopuna nedostajućim ljudstvom, materijalno-tehničkim sredstvima i opremom,
- poduzimanje radnji na izuzimanju materijalno-tehničkih sredstava i opreme iz zonskih skladišta.

10. Po završetku mobilizacije izvršitelj mobilizacije ravnatelju Državne uprave za zaštitu i spašavanje podnosi izvješće o spremnosti postrojbi.

11. Mobilizacijske vježbe i provjere provode se nakon okončanja postupka raspoređivanja obveznika u postrojbe, promjena zapovjednog osoblja, promjena Plana djelovanja, nabavljanja skupne opreme, odnosno minimalno jednom u dvogodišnjem razdoblju.

Djelovanje ISPCZRH

Svaka ISPCZRH utemeljena je za jedno specijalističko područje djelovanja. Specijalnost postrojbe proizlazi iz samog naziva, namjene i zadaća. Konkretna zadaća postrojbi utvrđene su na temelju Plana zaštite i spašavanja, specifičnih zahtjeva s mjesta izvanrednog događaja, posebnih zahtjeva ravnatelja Državne uprave za zaštitu i spašavanje i odluka Stožera zaštite i spašavanja i Zapovjedništva civilne zaštite Republike Hrvatske te posebnih zahtjeva u provođenju mjera civilne zaštite.

Načelno, postrojbe se prioritarno upotrebljavaju za spašavanje u područjima za koja se utemeljuju na cjelokupnom području Republike Hrvatske. U inozemstvo se upućuju najspremnije postrojbe, one koje je Republika Hrvatska deklarirala međunarodnim organizacijama te prema konkretnim zahtjevima pojedinih država sukladno bilateralnim sporazumima o suradnji. Kada se postrojbe upućuju u inozemstvo, osiguravaju im se uvjeti za održavanje operativne spremnosti na principu samodostatnosti i autonomije na mjestu izvanrednog događaja do 7 dana.

Vrijeme operativne gotovosti dijelova postrojbi i postrojbi u cijelosti

Sukladno konceptu ustrojavanja i djelovanja, ISPCZRH ustrojene su od dvije temeljne komponente.

Prvu čine profesionalni djelatnici – spasioci Državne uprave za zaštitu i spašavanje raspoređeni u odjele za zaštitu i spašavanje područnih ureda zaštite i spašavanja Zagreb, Split, Rijeka i Osijek i kojih je ukupno 78. Oni se radno i prostorno vežu za smještajne i materijalne resurse zonskih skladišta Državne uprave za zaštitu i spašavanje. Osposobljavaju se za sve četiri temeljne specijalizacije i pripremaju za samostalno operativno djelovanje kao jedan specijalistički tim u svim izvanrednim događajima koji ne zahtijevaju angažiranje ISPCZRH do punog mobilizacijskog razvoja. Navedeni odjeli nisu u režimu stalnog dežurstva pa u slučajevima kada se angažiraju u radnom vremenu, samo vrijeme operativne gotovosti je od minimalno 15 minuta pa do nekoliko sati, ovisno o udaljenosti od mjesta izvanrednog događaja. Kada se angažiraju izvan radnog vremena bez prethodno uvedenih mjera pripravnosti, vrijeme operativne gotovosti je od minimalno 3 sata pa do 6 sati, također ovisno o udaljenosti od mjesta izvanrednog događaja.

Drugu komponentu čine pričuvne snage ISPCZRH koje se selektiraju i popunjavaju iz udruga građana čija je djelatnost komplementarna specijalizacijama postrojbi te iz drugih izvora sukladno zakonu (iz vojne evidencije vojnih obveznika, npr. za popunu logističkih timova). Pričuva ISPCZRH osposobljava se isključivo za jednu specijalizaciju (spašavanje iz ruševina, spašavanje iz vode, RKBN zaštitu i logistiku) unutar koncepta prema kojem su zapovjednici timova, skupina i ekipa profesionalni spasioci iz prve komponente, a koji se skrbe za popunu, mobilizaciju, opremanje, uvježbavanje, sigurnost i operativno djelovanje postrojbi. Vrijeme njihove operativne gotovosti je od trenutne pa do 10 sati, ovisno o udaljenosti od mjesta izvanrednog događaja, da li su prethodno uvedene mjere pripravnosti i o zahtjevanom obimu angažiranja postrojbi (npr. da li samo 1 logistički tim, 2 ili sva 4, te na isti način i broj timova drugih specijalnosti).

Suradnja s drugim operativnim snagama zaštite i spašavanja

Suradnja ISPCZRH i drugih operativnih snaga zaštite i spašavanja na mjestu izvanrednog događaja provodi se utvrđenim crtama nadležnosti, odnosno suradnju na stratejskoj razini provodi Zapovjedništvo civilne zaštite Republike Hrvatske, suradnju na taktičkim razinama također provodi isto Zapovjedništvo uz operativnu koordinaciju na samom mjestu događaja koja se provodi između lokalno nadležnog zapovjednika i zapovjednika tima ISPCZRH koji je angažiran. Iz razloga što se radi o snagama koje svojim kapacitetima, organizacijom, mobilnošću, autonomijom i spremnošću čine kvalitetnu nadopunu nedostajućih sposobnosti redovnih – gotovih operativnih snaga sustava zaštite i spašavanja Republike Hrvatske, kvalitetna suradnja između operativnih snaga zaštite i spašavanja predstavlja doprinos jačanju operativne učinkovitosti integriranog sustava u katastrofama i velikim nesrećama, u cjelini.

Djelovanje ISPCZRH u Republici Hrvatskoj

Djelovanje ISPCZRH planira se kroz dva temeljna oblika, različita po strukturi i veličini angažiranih snaga. Prvi je uži, kada se angažiraju profesionalni spasioci unutar jednog tima prema jednoj specijalnosti a drugi širi, kada se angažiraju pojedini timovi ili svi timovi u utvrđenom mobilizacijskom razvoju postrojbi. Pretpostavlja se da će se timovi u užem sastavu angažirati u kraćem vremenskom razdoblju, za što ne treba planirati dodatnu logističku potporu i planski razvijati posebna rješenja.

Za djelovanje u Republici Hrvatskoj, Državna uprava za zaštitu i spašavanje osigurava adekvatnu potporu za mobilnost timova, potrebnu opremu i sredstva za autonomiju tijekom djelovanja do 7 dana te druga sredstva i opremu za djelovanje u periodu dužem od 7 dana, prije svega logistička osiguranja prehrane, sanitarnih uvjeta i drugih potreba za boravak nastradalog stanovništva u kampovima za zbrinjavanje.

Pripadnik ISPCZRH za vrijeme sudjelovanja u zaštiti i spašavanju u Republici Hrvatskoj ima pravo na naknadu plaće i dodataka na plaću te pravo na druge naknade utvrđene propisima ili posebnim odlukama Vlade Republike Hrvatske.

Djelovanje ISPCZRH izvan granica Republike Hrvatske

Za razliku od djelovanja u Republici Hrvatskoj, ISPCZRH angažiraju se izvan granica na vrijeme ne duže od 7 dana, za što Državna uprava za zaštitu i spašavanje osigurava sve potrebe za potpuno autonomno djelovanje angažiranih snaga. Uobičajeni način planiranja njihovog angažiranja je pravovremeno deklariranje tih sposobnosti međunarodnim organizacijama za sudjelovanje u međunarodno vođenim humanitarnim operacijama, pri čemu treba voditi računa da se kapaciteti ne preklapaju. Drugi način je njihovo slanje izvan granica kao pomoć katastrofom pogođenim državama s kojima Republika Hrvatska ima potpisane bilateralne sporazume o suradnji na području zaštite i spašavanja ili u drugim ad hoc situacijama.

Pripadnici ISPCZRH u inozemstvo se mogu uputiti radi sudjelovanja u aktivnostima pružanja žurne (humanitarne) pomoći u katastrofama ili sudjelovanja u vježbama i obuci, Odlukom Vlade Republike Hrvatske.

Pripadnik ISPCZRH za vrijeme sudjelovanja u akciji u inozemstvu ima pravo na naknadu plaće i dodataka na plaću te pravo na druge naknade utvrđene propisima ili posebnim odlukama Vlade Republike Hrvatske.

Mobilnost i veze ISPCZRH

Sudionici zaštite i spašavanja na državnoj razini hijerarhijski su povezani sa sudionicima zaštite i spašavanja na lokalnoj razini, a prikupljanje i razmjena informacija između njih se odvija:

- unutar posebnih komunikacijsko-informacijskih sustava pojedinih sudionika zaštite i spašavanja,
- putem jedinstvenog komunikacijsko-informacijskog sustava centara 112.

Iz razloga što u izvanrednim događajima postoji velika vjerojatnost oštećivanja komunikacijske i informacijske kritične infrastrukture koja mogu izazvati privremene ili dugotrajnije prekide i poremećaje, za potrebe komuniciranja između zapovjedništava i operativnih snaga zaštite i spašavanja, Državna uprava za zaštitu i spašavanje posebnim planovima utvrđuje način ostvarivanja veza unutar timova kao i između timova. Problem predstavlja što se postojećim sredstvima veze ne može komunicirati između operativne i taktičke razine te pogotovo između operativne i stratezijske razine. Određeni problemi u komunikacijama mogu se očekivati i na samoj operativnoj razini i to u vezama između različitih ISPCZRH, obzirom na poznata ograničenja simplex VHF radio sredstava.

Hrvatski radioamaterski savez je strukovna organizacija koja okuplja radioamatere i koristi vlastitu komunikacijsku infrastrukturu, koja će se koristiti kao dopuna postojećim elektroničkim komunikacijama za potrebe zapovjedništava i operativnih snaga civilne zaštite.

Planom djelovanja radioamatera u sustavu zaštite i spašavanja utvrđuje se osiguranje elektroničkih komunikacija za potrebe Zapovjedništva civilne zaštite Republike Hrvatske i ISPCZRH.

Osiguravanje materijalnih potreba tijekom djelovanja ISPCZRH

Za materijalne potrebe ISPCZRH tijekom operativnog djelovanja skrbi Državna uprava za zaštitu i spašavanje. Materijalne potrebe obuhvaćaju svu propisanu osobnu, skupnu i specijalističku opremu i materijalno-tehnička sredstva, gorivo, smještaj, prehranu, zdravstvenu i drugu skrb. Državna uprava za zaštitu i spašavanje planira potrebna financijska sredstva u vlastitom proračunu ili ih osigurava iz proračunske pričuve Republike Hrvatske i drugih izvora u katastrofi i velikoj nesreći. Također, Uprava planira nabavu, održavanje i obnavljanje materijalnih sredstava propisanih materijalnim ustrojem ISPCZRH te u suradnji s Ravnateljstvom za robne pričuve i iz drugih izvora, kako državnih tako i lokalnih, u konkretnim uvjetima provodi tekuće materijalno osiguranje postrojbi.

Pomoćni dokumenti, mape, informatički programi ISPCZRH

Pomoćni dokumenti za primjenu ovog Plana, mape i informatički programi nalaze se u Službi za civilnu zaštitu Državne uprave za zaštitu i spašavanje, gdje su pohranjeni i organizirani u Zemljopisno obavijesnom sustavu (ZOS). Funkcije ZOS-a su: stvaranje podataka, skladištenje podataka, prostorni upiti i analize, prikaz i odašiljanje podataka.

Podaci u ZOS dolaze iz izvora unutar Državne uprave za zaštitu i spašavanje i iz izvora koji imaju prostorne podatke i druge podatke važne za izradu analiza (državne i javne institucije iz Republike Hrvatske). Kako bi se omogućilo korištenje prostornih podataka i analiza u stvarnom i blisko stvarnom vremenu u ZOS-u ulaze georeferencirani snimci sa satelita i podaci dobiveni zračnim izviđanjem.

Pristup pomoćnim dokumentima i mapama omogućit će se preko ZOS-a s odgovarajućom opremom kojom će biti opremljen Stožer zaštite i spašavanja Republike Hrvatske i Zapovjedništvo civilne zaštite Republike Hrvatske i zapovjednici ISPCZRH, koji se trebaju osposobiti za korištenje ZOS alata. Kako se svakodnevno korištenje ZOS-a (analiza, planiranje, simulacije) temelji na komercijalnim telekomunikacijskim mrežama, za korištenje ZOS-a u katastrofama i velikim nesrećama potrebno je osigurati prijenos podataka preko VHF odašiljača (pokretni i nepokretni) i preko satelita.

5. ORGANIZACIJA PROVEDBE MJERA CIVILNE ZAŠTITE

Evakuacija

Evakuacija je postupak pri kojemu odgovorno tijelo vlasti provodi planirano i organizirano premještanje stanovništva s ugroženog na neugroženo, odnosno manje ugroženo područje.

Provedbom ove mjere civilne zaštite omogućuje se maksimalna zaštita stanovništva od opasnosti ili posljedica katastrofe i velike nesreće.

Uvijek kada je moguće provodi se pravovremena evakuacija, odnosno stanovništvo se premješta s potencijalno ugrožene lokacije na sigurniju za život i boravak ljudi. U tom slučaju provođenje ove mjere civilne zaštite može se kategorizirati preventivnom aktivnošću koja se planski poduzima s ciljem umanjivanja mogućih utjecaja po zdravlje i život ljudi i najvažnije pokretnine u njihovom vlasništvu, odnosno kojom se osigurava potpuna zaštita života i zdravlja stanovništva. Pritom su važni procjenjivanje vjerojatnosti da će na lokaciji nastati okolnosti koje zahtijevaju premještanje stanovništva, kao i ocjenjivanje opsega i intenziteta izvanrednog događaja. Samo-evakuacija se provodi ukoliko to okolnosti na ugroženom području dozvoljavaju (razmjeri događaja, stanje na prometnicama), a po-

sebnostima kada je provediva pravovremena evakuacija, neposredno ugroženo stanovništvo može se evakuirati svojim prijevoznim sredstvima, do mjesta organiziranog prihvata, ili do rodbine i prijatelja.

Evakuacija se najčešće provodi u uvjetima kada se nesreća već dogodila, ili je poprimila takve razmjere da ozbiljno ugrožava živote ljudi i njihovu imovinu.

Osim zaštite života i zdravlja, premještanjem stanovništva s ugrožene lokacije omogućavaju se optimalni uvjeti stručnim timovima da nesmetano provedu sve potrebne postupke za sprječavanje i/ili uklanjanje uzroka i utjecaja katastrofe i velike nesreće, odnosno njihovih posljedica.

Evakuacija podrazumijeva različite postupke koji se poduzimaju ovisno o okolnostima na području na kojem se provodi te je i vremenski determinirana. Tako se ugroženo stanovništvo »izmjesta« s ugrožene na neugroženu ili manje ugroženu lokaciju na vrijeme ne dulje od 24 sata (kratkotrajno premještanje) ili pak »premješta«. Premještanje podrazumijeva dulji boravak stanovništva na neugroženom području te zahtijeva utemeljivanje posebne organizacije za osiguravanje najnužnijih uvjeta za život (zbrinjavanje).

Kao mjera civilne zaštite, sukladno Ustavu Republike Hrvatske, evakuacija je odgovornost jedinica lokalne samouprave, odnosno njihovih čelnika. U slučaju katastrofe i velike nesreće, kada opseg i intenzitet izvanrednog događaja prelazi kadrovske i materijalno-tehničke mogućnosti lokalne zajednice, ili katastrofa i velika nesreća pogodi područja dviju i više jedinica lokalne samouprave, koordinaciju i upravljanje provođenja evakuacije preuzima županija.

Ukoliko se ukaže potreba evakuacije većeg broja ljudi (masovne evakuacije) s područja županije, odgovornost za njezino provođenje preuzima Državna uprava za zaštitu i spašavanje. Odluku o masovnoj evakuaciji donosi Vlada Republike Hrvatske, na prijedlog ravnatelja Državne uprave za zaštitu i spašavanje.

Kategorije osoba koje treba obvezno evakuirati

Pravovremeno se, planovima civilne zaštite jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, utvrđuju popisi ranjivih skupina te planira organizacija potpore u provođenju evakuacije, za sljedeće kategorije stanovništva lokalnih zajednica:

- trudnice,
- majke s djecom do 12 godina,
- djecu do navršениh 15 godina,
- bolesne, nemoćne, nepokretne, osobe starije od 75 godina života i osobe s posebnim potrebama.

Obvezno se evakuiraju i stacionarne zdravstvene ustanove (bolnice i lječilišta), kao i ustanove u kojima borave osobe s posebnim potrebama te ustanove za skrb o starim i nemoćnim osobama. Evakuacija ovih kategorija stanovništva zahtijeva visoku razinu priprema i plansko-organizacijskih i provedbenih rješenja, kao i razinu rukovođenja i koordinacije sudionika, što se razrađuje planovima zaštite i spašavanja JLP(R)S i SOP-ovima koji uključuju obveze pretходно navedenih ustanova i njihovih resornih tijela.

Planiranje evakuacije

Planom civilne zaštite, općine i gradovi u provođenju evakuacije utvrđuju:

- postupke prije, tijekom i nakon evakuacije,
- broj i popis stanovnika predviđenog za evakuaciju (po kategorijama koje se obvezno evakuiraju),

- broj osoba koje se evakuiraju iz ustanova (uključujući osoblje),
- mjesta za okupljanje,
- putove i pravce evakuacije unutar područja odgovornosti,
- putove i pravce evakuacije izvan područja odgovornosti, do mjesta prihvata,
- mjesta za prihvatanje evakuiranog stanovništva unutar područja odgovornosti,
- mjesta za prihvatanje evakuiranog stanovništva izvan područja odgovornosti,
- vozila za evakuaciju,
- sudionike i snage u provedbi evakuacije,
- načine obavješćivanja stanovništva o evakuaciji,
- vođenje popisa/evidencije o evakuiranim osobama,
- način davanja informacija o evakuiranim osobama.

Planom civilne zaštite, županije u provođenju evakuacije utvrđuju:

- sudionike i operativne snage za provođenje evakuacije,
- pravce evakuacije unutar područja odgovornosti,
- pregled smještajnih kapaciteta unutar područja odgovornosti,
- koordinaciju evakuacije unutar područja odgovornosti,
- logističku potporu evakuacije,

Državna uprava za zaštitu i spašavanje rukovodi i koordinira evakuaciju u suradnji s odgovornim središnjim tijelima državne uprave i jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave. Evakuacija se provodi temeljem planova evakuacije općina, gradova i županija.

Zbrinjavanje

Osobama koje su organizirano evakuirane s ugroženog, ili neposredno ugroženog područja, kao i osobama koje su se samoevakuirale do organiziranog mjesta prihvata, odgovorna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave osiguravaju i organiziraju zbrinjavanje na neugroženom području do prestanka okolnosti evakuacije, odnosno do prestanka opasnosti ili neposredne opasnosti koje su bile povodom evakuacije.

Zbrinjavanje podrazumijeva osiguranje boravka, prehrane i najnužnije zdravstvene skrbi.

Boravak evakuiranih osoba može se organizirati u:

- zidanim građevinama (školske i druge sportske dvorane, đачki i studentski domovi, drugi pogodni prostori),
  - šatorima,
  - kamp kućicama i kontejnerima za stanovanje,
  - kombiniranom smještaju.
- Oblik smještaja ovisi o:
- hitnosti,
  - mogućnostima zajednice i raspoloživim resursima za zbrinjavanje,
  - procjeni potreba i trajanja zbrinjavanja,
  - godišnjem dobu i meteorološkim uvjetima.

Ukoliko je boravak organiziran u kombiniranom smještaju, raspored osoba provodi se, prije svega, temeljem životne dobi i zdravstvenog stanja osoba.

Bez obzira na vrstu/oblik zbrinjavanja, u svakom se prihvatnom centru organiziraju prehrana, optimalni sanitarni uvjeti, ambulanta

za osnovnu zdravstvenu skrb, administracijski i info pult, sigurnost i javni red i mir (policija), a prema mogućnosti i psihosocijalna potpora te se određuje odgovorna osoba/upravitelj prihvatnog centra.

Ukoliko evakuirana osoba želi i ima mogućnosti te odluči boraviti kod rodbine, prijatelja i sl. dužna je o tome izvijestiti odgovornu službenu osobu.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave svojim planovima civilne zaštite utvrđuju:

- kapacitete za prihvat i zbrinjavanje stanovništva,
- materijalno-tehnička sredstva za zbrinjavanje,
- sudionike i operativne snage za zbrinjavanje.

Ukoliko jedinica lokalne samouprave nema kapaciteta u kojima bi sama mogla zbrinuti evakuirano stanovništvo, ili treba zbrinuti stanovništvo s područja dviju ili više jedinica lokalne samouprave, organizaciju i koordinaciju zbrinjavanja provodi županija.

Ukoliko je potrebno zbrinuti stanovništvo jedne županije na području druge županije, ili je potrebno zbrinuti stanovništvo s područja dviju i više županija za organizaciju, koordinaciju i upravljanje zbrinjavanjem odgovorna je Državna uprava za zaštitu i spašavanje.

Sudionici u provedbi evakuacije i zbrinjavanja na razini Republike Hrvatske

- Vlada Republike Hrvatske,
- Državna uprava za zaštitu i spašavanje,
- jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave,
- Hrvatski crveni križ,
- Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, centri za socijalnu skrb, timovi hitne medicinske pomoći,
- Ministarstvo unutarnjih poslova,
- Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva,
- Ministarstvo obrane – Oružane snage Republike Hrvatske.

Tablica br. 16. Pregled obveza sudionika evakuacije i zbrinjavanja

Red br.	Sudionik pripravnosti	Područje nadležnosti	Operativni kapaciteti ili operativni doprinos	Napomena
1.	Vlada RH	Donosi odluku o provođenju masovne evakuacije.		Na prijedlog ravnatelja DUZS.
2.	Državna uprava za zaštitu i spašavanje	Rukovođenje, koordiniranje i usmjeravanje djelovanja operativnih snaga zis u suradnji s nadležnim središnjim tijelima državne uprave i odgovornim tijelima JLP(R)S; sudjelovanje operativnih snaga DUZS; logistička potpora evakuacije i zbrinjavanja.	Stožer ZiS RH, Zapovjedništvo CZ RH, stručne službe u sjedištu Uprave, PUZIS, centri 112 (Državni i županijski), Zapovjedništvo i državne postrojbe CZ, Centralna služba za vođenje evidencije o žrtvama i evakuiranim osobama.	
3.	Jedinice lokalne samouprave (gradovi, općine i Grad Zagreb)	Informiranje stanovništva o evakuaciji i mjestima okupljanja, osiguranje vozila za evakuaciju, osiguranje hrane i vode za piće, utvrđivanje lokacija, prihvat i zbrinjavanje stanovništva, organizacija života u prihvatnom centru.	Stožeri ZiS, zapovjedništva, postrojbe i povjerenici CZ, pravne osobe, vlasnici transportnih i smještajnih kapaciteta, organizacije za svekoliku logističku potporu, dr. sudionici s područja JLP(R)S prema planu CZ i SOP-ovima.	Na temelju plana civilne zaštite.
4.	Jedinice područne (regionalne) samouprave (županije)	Koordinacija evakuacije, logistička potpora evakuacije, utvrđivanje mjesta prijehva stanovništva.	Stožeri ZIS, zapovjedništva i postrojbe CZ vlasnici transportnih i smještajnih kapaciteta, organizacije za svekoliku logističku potporu, dr. sudionici s područja JLP(R)S prema planu CZ i SOP-ovima.	
5.	Hrvatski crveni križ	Pružanje pomoći prije, tijekom i nakon evakuacije, zbrinjavanju stanovništva, vođenju evidencije i davanju informacija o evakuiranim i zbrinutim osobama, prva pomoć, raspodjela hrane i vode za piće tijekom evakuacije, pomoć u organizaciji života u prihvatnom centru.	Djelatnici i aktivisti HCH na svim organizacijskim razinama, prvenstveno općinskim i gradskim.	
6.	Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi	Prva medicinska pomoć, medicinska skrb tijekom i nakon evakuacije; medicinska skrb u centru za prihvat i zbrinjavanje; pomoć u vođenju evidencije i davanju informacija o evakuiranim i zbrinutim osobama.	Timovi hitne medicinske pomoći, djelatnici centara za socijalnu skrb.	

7.	Ministarstvo unutarnjih poslova	Osiguranje javnog reda i mira na mjestima okupljanja i prihvata stanovništva, osiguranje putova evakuacije i konvoja, osiguranje javnog reda i mira u centrima za prihvata i zbrinjavanje.	Operativni kapaciteti Ravnateljstva policije, policijske uprave i postaje.	Sukladno zakonu i SOP-ovima.
8.	Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture	Organizacija prometa tijekom evakuacije.		
9.	Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva	Osiguranje sveukupne logističke potpore za zbrinjavanje.	Ravnateljstvo za robne zalihe.	Strateške robne zalihe
10.	Ministarstvo obrane, Oružane snage Republike Hrvatske	Pomoć u provedbi evakuacije.		Sukladno članku 111. Zakona o obrani.
11.	Pravne osobe	Osiguravanje transportnih resursa za evakuaciju, osiguravanje objekata i uvjeta za smještaj evakuiranog stanovništva tijekom trajanja zbrinjavanja, zdravstvena, psihosocijalna potpora, školovanje, opskrba.	Komunalna poduzeća, transportna poduzeća, škole, hoteli, kampovi, javna poduzeća, trgovačka poduzeća (roba široke potrošnje).	

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave planovima civilne zaštite i SOP-ovima detaljno razrađuju postupke, sudionike i njihove zadaće s te odgovorne osobe za provedbu evakuacije i zbrinjavanja stanovništva. Nadzor prethodno navedenih planova provodi Državna uprava za zaštitu i spašavanje.

Sklanjanje ugroženog stanovništva

Sklanjanje stanovništva je hitna mjera civilne zaštite koja se provodi kod nastanka katastrofe ili velike nesreće uzrokovane tehničko-tehnološkim nesrećama u gospodarskim objektima i u prometu, nuklearnim i radiološkim nesrećama, epidemiološkim i sanitarnim nesrećama ili ratnim djelovanjima i terorizmom. Može pružiti potpunu ili zadovoljavajuću zaštitu tijekom rane faze nesreće i relativno lako se provodi kada traje kraće.

Sklanjanje može biti samozaštitna ili organizirana mjera civilne zaštite.

Samozaštitna je kada je stanovništvo provodi samostalno, u okviru postupaka osobne i uzajamne zaštite, odmah po saznanju o katastrofi i velikoj nesreći, ili prema uputama nadležnih tijela. Provodi se odlaskom u najbližu namjensku građevinu (sklonište) za zaštitu od prirodnih, antropogenih i složenih opasnosti ili u druge zatvorene prostore koji pružaju minimalni stupanj zaštite i koji se zatvaranjem vrata i prozora kao i brtvljenjem tih i drugih otvora (ventilacijskih) u prostoriji širokim ljepljivim trakama ili drugim sredstvima koja brtve, prilagođavaju minimalnim standardima za zaštitu u određenim specifičnim okolnostima. Poduzimanjem prethodnih aktivnosti povećava se stupanj zaštite prostora koji se planira koristiti za zadovoljavanje potreba u provođenju mjere sklanjanja stanovništva u slučaju izvanrednog događaja u kojem je navedena mjera civilne zaštite optimalna. Stanovništvo tijekom boravka

u skloništima ili objektima za sklanjanje treba slušati obavijesti o promjeni vanjskih uvjeta i promjenama naloženih ili preporučenih mjera i postupaka koji se trebaju provoditi u cilju ublažavanja ili otklanjanja posljedica izvanrednog događaja.

Sklanjanje je i organizirana mjera civilne zaštite u sustavu zaštite i spašavanja koja se provodi uz pomoć povjerenika civilne zaštite i aktivista Hrvatskog crvenog križa. Planskim pristupom moguće je postići i veću razinu prevencije kao i umanjivanje veličine štete. Sklanjanje stanovništva provodi se u skloništima, koja su namjenski ili adaptirani objekti – sklonišni prostori (dodatno zaštićeni vrećama pijeska, paletama s ciglom ili nekim drugim građevinskim materijalom), u koje se sklanja stanovništvo na područjima za koja je oglašena opasnost. Pored konkretnog doprinosa po pitanjima umanjivanja broja žrtava i težine fizičkih trauma, skloništa imaju izuzetan psihološki značaj.

Uvijek kada lokalni uvjeti dozvoljavaju, ugroženo stanovništvo sklanja se u skloništa osnovne zaštite, koja osiguravaju djelomičnu zaštitu i u slučaju nuklearnog udara. Ukoliko skloništa osnovne zaštite nema na ugroženom području (procjenjuje se da su kapaciteti u sklonišnim mjestima kojima Republika Hrvatska raspolaže cca 7% u odnosu na potrebe), stanovništvo se sklanja u druge adekvatne prostore npr. podrum, prostorije bez prozora te prostorije udaljene od otvora (prozora, ventilacijskih otvora i vrata, na kojima se provodi hermetizacija brtvljenjem otvora), tunele i sl., te u prirodna udubljenja (pećine, uvale i dr.) i zaklone.

Općinski načelnik, gradonačelnik ili župan na području svojih JLP(R)S planiraju provođenje sklanjanje i drugih aktivnosti i mjera u zaštiti i spašavanju ljudi, imovine i okoliša, sukladno planovima zaštite i spašavanja tih JLP(R)S i SOP-ova izvedenih na temelju tih planova.

Tablica br. 17. Pregled obveza sudionika u provođenju sklanjanja

Red. br.	Sudionik provedbe mjera	Zadaće – područje nadležnosti	Operativni kapaciteti ili operativni doprinos	Napomena
1.	Državna uprava za zaštitu i spašavanje	Koordinira djelovanje drugih sudionika u aktivnostima provođenja mjere sklanjanja, rukovodi resursima, vodi jedinstvenu informacijsku bazu podataka o poduzetim mjerama organiziranog sklanjanja.	Stožer zis RH, Zapovjedništvo CZ RH, stručne službe u sjedištu DUZS, područni uredi zaštite i spašavanja, centri 112 (Državni i županijski), postrojbe civilne zaštite (interventne specijalističke namjene i postrojbe za uzbunjivanje DUZS).	

2.	Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave	Osiguravaju uvjete za sklanjanje i druge aktivnosti i mjere u zaštiti i spašavanju ljudi, imovine i okoliša na svom području, u slučaju tehničko-tehnoških nesreća u gospodarskim objektima i u prometu, nuklearnih i radioloških nesreća, epidemioloških i sanitarnih nesreća ili ratnih djelovanja i terorizma, sukladno planovima zaštite i spašavanja, koordiniraju provođenje sklanjanja stanovništva na lokalnoj razini.	Operativne snage ZiS na razinama JLP(R)S: komunalna poduzeća, materijalno tehnički kapaciteti, stožeri ZiS, župani, gradonačelnici, općinski načelnici, zapovjedništva CZ u gradovima i županijama, povjerenici CZ, voditelji skloništa i osoblje za organizaciju boravka u skloništu, postrojbe CZ na lokalnoj razini (opće i specijalističke namjene).	Razrađuju ih planovima civilne zaštite i SOP-ovima.
3.	Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost	Predlaže provođenje zaštitne mjere sklanjanja ugroženog stanovništva u slučaju radiološke i nuklearne nesreće.		
4.	Ministarstvo unutarnjih poslova	Osigurava mjesta nesreće, osigurava javni red i mir tijekom organiziranog sklanjanja.	Policija i dio redarstvenih snaga koji MUP u postupku izrade namjenskog SOP-a deklarira za ovu namjenu, policijske uprave i postaje.	Na temelju članka 8. Zakona o ZiS.
5.	HCK	Sudjeluje u pružanju prve medicinske pomoći, evidentiranju žrtava, psihosocijalnoj pomoći, sklanjanju.	Djelatnici i aktivisti HCK na svim razinama.	

6. IMPLEMENTIRANJE PLANA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

Izrada Kataloga sposobnosti

Državna uprava za zaštitu i spašavanje središnje je tijelo državne uprave nadležno za predlaganje Plana zaštite i spašavanja Republike Hrvatske, njegovo implementiranje i održavanje ažurnim. Osim što je ovlaštena za obavljanje prethodno navedenih administrativnih poslova u području zaštite i spašavanja, Državna uprava za zaštitu i spašavanje Vladi Republike Hrvatske odgovara za operativnu učinkovitost djelovanja cjelovitog sustava zaštite i spašavanja u katastrofi i velikoj nesreći.

Iz prethodno navedenih razloga, ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje je, sukladno Zakonu o zaštiti i spašavanju i ovom Planu, ovlašten za pripremu, usklađivanje i donošenje »Kataloga sposobnosti operativnih snaga i sudionika zaštite i spašavanja Republike Hrvatske«. Katalog sadrži pregled sveukupnih spasilačkih kapaciteta po djelatnostima od interesa za zaštitu i spašavanje (ljudskih i materijalnih) po lokacijama kao i ocjene o mogućnostima njihovog operativnog angažiranja u odnosu na specifične zahtjeve djelovanja raspoloživih kapaciteta u svakoj od pojedinih vrsta katastrofe i velike nesreće.

Sva središnja tijela državne uprave, operativne snage i sudionici zaštite i spašavanja Državnoj upravi za zaštitu i spašavanje, na zahtjev i u traženom roku, za potrebe rada na Katalogu dostavljaju sve podatke o vlastitim i kapacitetima operativnih snaga zaštite i spašavanja iz vlastitog djelokruga rada. Navedeni podaci, osim u pisanoj formi, dostavljaju se i u propisanom elektroničkom formatu, prilagođenom obradi i uporabi podataka u procesima korištenja geografsko-informacijskog sustava u području zaštite i spašavanja Republike Hrvatske. Državna uprava za zaštitu i spašavanje je središnje tijelo državne uprave zaduženo za razvoj i implementaciju sustava GIS-a u području zaštite i spašavanja. Geografsko-informacijski sustav, sustav zaštite i spašavanja koristi kao temeljni procesni alat, kako za operativne potrebe tijekom primjene ovog i planova zaštite i spašavanja na svim drugim razinama sustava zaštite i spašavanja tako i za planiranje i provođenje preventivnog djelovanja, procjenjivanje mogućih posljedica u odnosu na bilo koju vrstu opasnosti,

izradu planova zaštite i spašavanja te pružanje potpore u provođenju drugih komplementarnih aktivnosti, posebno u djelatnostima partnerskih kapaciteta u sustavu zaštite i spašavanja. Koristi se i za potporu u edukaciji zapovjednih i koordinativnih tijela u području zaštite i spašavanja na operativnim, taktičkim i strategijskoj razini, u planiranju i izvođenju zapovjedno-stožernih i terenskih vježbi te u provođenju programa međunarodne suradnje.

Uporaba planova zaštite i spašavanja

Planovi zaštite i spašavanja najvažniji su dokumenti za planiranje djelovanja operativnih snaga zaštite i spašavanja te sustava reagiranja u katastrofi i velikoj nesreći na svim organizacijskim razinama sustava zaštite i spašavanja u Republici Hrvatskoj. Planovima se obrađuje reagiranje u pojedinim vrstama opasnosti, a sadrže i preglede sudionika i operativnih kapaciteta kao i načela za suradnju između operativnih snaga u zajedničkim aktivnostima na mjestu izvanrednog događaja. Planovima se koriste čelne osobe JLP(R)S, ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje, stožeri i zapovjedništva u području zaštite i spašavanja te operativne snage i sudionici zaštite i spašavanja. Prethodno navedena razina sustava zaštite i spašavanja planove koristi za jednoobrazno postupanje u katastrofi i velikoj nesreći. Jednoobraznost se postiže korištenjem standardnih procedura, komunikacija i snaga te identificiranjem stvarnih kapaciteta operativnih snaga i sudionika zaštite i spašavanja za potrebe operativnog djelovanja u otklanjanju posljedica na mjestu izvanrednog događaja. Planovi se koriste i kao izvor za strukturiranje i dimenzioniranje operativnih kapaciteta, pripremanje i izdavanje zapovijedi i naloga za operativnu uporabu u odnosu na specifične zahtjeve pojedinog izvanrednog događaja. Pored navedenog, planovi su i temeljni dokumenti za planiranje preventivnih mjera, posebno za definiranje interesa zaštite i spašavanja koji se obvezno ugrađuju u propise i dokumente komplementarnih područja, kao što su prostorno planiranje, zaštita okoliša, zdravstvo i za planiranje drugih mjera od interesa za povećanje razine sigurnosti pojedinaca, zajednica te materijalnih dobara i okoliša. Drugi značajan aspekt primjene planova zaštite i spašavanja obuhvaća područje razvoja operativnih kapaciteta na svakoj od razina sustava zaštite i spašavanja, odnosno za utvrđivanje politike financiranja i donošenje drugih mjera usmjerenih na jačanje njihove spremnosti za provođenje zadaća zaštite i

spašavanja ljudskih života, materijalnih dobara i sastavnica okoliša u katastrofi i velikoj nesreći. Treći značajan aspekt primjene planova odnosi se na planiranje postupaka, nositelja, izvora financiranja i koordiniranja rekonstrukcije oštećenih i uništenih temeljnih resursa i objekata kritične infrastrukture kao i za utvrđivanje koncepta svekolike obnove zajednice pogođene katastrofom i velikom nesrećom.

Koordinator djelovanja operativnih snaga na mjestu događaja

Planovi zaštite i spašavanja najučinkovitiji su kada se primjenjuju uz kvalificirane ulazne informacije i zahtjeve koje čelnim osobama i tijelima sustava zaštite i spašavanja, na svim razinama ustrojavanja, dostavljaju koordinatori na mjestu izvanrednog događaja. Koordinator na mjestu događaja je zapovjednik jedne od operativnih snaga koje su izašle na intervenciju na mjesto izvanrednog događaja. U pravilu je to uvijek vatrogasni zapovjednik, osobito u situacijama kada se vatrogasne sposobnosti, kao temeljni operativni kapaciteti žurnih službi, angažiraju u saniranju posljedica na mjestu izvanrednog događaja. Koordinator na mjestu događaja odgovoran je čelniku JLP(R)S i/ili ravnatelju Državne uprave za zaštitu i spašavanje, ovisno o tome koja razina sustava zaštite i spašavanja upravlja otklanjanjem posljedica na mjestu izvanrednog događaja.

Na temelju informacija o izvanrednom događaju pokreće se »lanac« sustava reagiranja, odnosno aktiviraju se nadležni operativni kapaciteti i uvodi pripravnost pojedinim dijelovima ili sveukupnim kapacitetima sustava zaštite i spašavanja na svakoj od razina njegovog ustrojavanja. Koordinator na mjestu događaja informaciju o stanju na mjestu događaja, procjene daljnjeg razvoja i prve procjene operativnih snaga potrebnih za saniranje posljedica prenosi nadležnom centru 112. Centar 112 informaciju prenosi nadležnim osobama i potom postupa po njihovom zahtjevu, poziva stožere zaštite i spašavanja i zapovjedništva civilne zaštite i operativne snage zaštite i spašavanja. Pritom se koristi standardnim operativnim postupkom za svaku pojedinu vrstu opasnosti. Predstavnici operativnih snaga u stožerima zaštite i spašavanja razmatraju situacijsko izvješće o stanju na mjestu događaja i predlažu uključivanje operativnih snaga i drugih sudionika zaštite i spašavanja iz vlastitog djelokruga. Operativne snage i sudionici zaštite i spašavanja sve mjere naložene od strane odgovarajućih razina i tijela sustava zaštite i spašavanja provode koristeći vlastite planove zaštite i spašavanja. Pritom je osobito važno ostvariti kvalitetnu suradnju s drugim operativnim snagama na samom mjestu izvanrednog događaja. Neposrednu operativnu koordinaciju na mjestu izvanrednog događaja provode putem koordinatora na mjestu događaja. Koordinator na mjestu događaja, na temelju vlastitih ekspertnih znanja i vještina te zahtjeva zapovjednika drugih operativnih snaga na mjestu događaja, od nadležnih razina sustava zaštite i spašavanja zahtijeva specijalističku potporu, prateće kapacitete te sveukupnu logističku potporu tijekom djelovanja operativnih snaga na mjestu događaja. Koordinacija ostalih mjera zaštite i spašavanja, kao što su na primjer evakuacija, zbrinjavanje i zaklanjanje, predstavlja nadležnost stožera zaštite i spašavanja, a ne koordinatora na mjestu događaja. Uspješnost njihovog provođenja, kao nadogradnje temeljnih mjera zaštite i spašavanja koje se poduzimaju na mjestu izvanrednog događaja, pokazatelj su ukupne spremnosti integriranog sustava za primjenu kompleksnih zadaća zaštite i spašavanja ljudi, materijalnih dobara i okoliša, utvrđenih planovima zaštite i spašavanja.

U izvanrednim događajima najzahtjevnije kategorije, kao što su npr. jaki potresi i drugi događaji katastrofalnih razmjera, koji traže angažiranje operativnih snaga zaštite i spašavanja širokog spektra, strukture i veličine, za kvalitetno koordiniranje operativnih snaga na mjestu izvanrednog događaja neće biti dovoljan jedan koordinator

na mjestu događaja. Iz navedenih razloga, čelnici JLP(R)S i ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje će, na prijedlog stožera zaštite i spašavanja, a sukladno specifičnostima i razmjerima katastrofe i velike nesreće, odrediti adekvatno strukturirano skupinu za operativnu potporu koordiniranju djelovanja operativnih snaga na mjestu događaja. Skupina se izmješta na mjesto događaja i načelno obavlja sve poslove koordiniranja djelovanja operativnih snaga na mjestu događaja. Za operativno djelovanje i učinkovitost te predložena rješenja odgovoran je zapovjednik skupine. Svu potrebnu potporu radu skupine osiguravaju nadležne osobe i tijela odgovarajućih razina sustava zaštite i spašavanja. Skupina za operativnu potporu koordiniranju djelovanja operativnih snaga na mjestu događaja može biti sastavljena od članova stožera zaštite i spašavanja i zapovjedništava civilne zaštite, ali mogu je činiti i drugi eksperti iz sastava operativnih snaga zaštite i spašavanja. Sastav navedenog tijela ovisit će o specifičnostima izvanrednog događaja, prvenstveno vodeći računa o veličini zahvaćenog područja, posljedicama, prognozama daljnjeg razvoja i konkretnim operativnim potrebama za učinkovitu zaštitu i spašavanje na mjestu događaja. Od vitalnog je interesa za operativnu učinkovitost snaga na mjestu događaja osiguravanje kontinuirane komunikacija između koordinatora/skupine i osoba/tijela sustava zaštite i spašavanja odgovarajuće razine, kao i osiguravanje resursa za mobilnost upotrijebljenih spasilačkih kapaciteta.

Obveze nositelja planiranja zaštite i spašavanja

Na temelju Plana zaštite i spašavanja Republike Hrvatske, vlastitih procjena ugroženosti i zakona svi sudionici zaštite i spašavanja koji su sukladno Zakonu o zaštiti i spašavanju i Pravilniku o metodologiji za izradu procjena ugroženosti i planova zaštite i spašavanja utvrđeni za nositelje planiranja u području zaštite i spašavanja, izrađuju vlastite planove zaštite i spašavanja i operativne planove. Načelno, što se radi o nižoj razini planiranja planovi su detaljniji. Osim planovima, potpuna operativnost kapaciteta i djelovanje cjelovitog sustava zaštite i spašavanja, sukladno konceptom utvrđenog organizacijskog formata zaštite i spašavanja Republike Hrvatske, osigurava se i donošenjem standardnih operativnih postupaka. Planovima i SOP-ovima utvrđuje se način osiguravanja svekolike potpore unutar svake operativne snage zasebno te posebno način osiguravanja maksimalno moguće učinkovite operativne suradnje tijekom djelovanja snaga u katastrofi i velikoj nesreći.

Nadzor kvalitete kao i međusobne sukladnosti planova i SOP-ova na svim razinama ustrojavanja i planiranja djelovanja sustava zaštite i spašavanja u Republici Hrvatskoj, provodi Državna uprava za zaštitu i spašavanje.

PRIOLOG A

PREGLED NOSITELJA I SUDIONIKA U ZAŠTITI I SPAŠAVANJU U FAZAMA PREVENTIVE, REAGIRANJA I OBNOVE NAKON KATASTROFE I VELIKE NESREĆE

Ovim se prilogom utvrđuju i načelno razrađuju obaveze Državne uprave za zaštitu i spašavanje, središnjih tijela državne uprave i drugih organizacija nadležnih za planiranje, odgovor i oporavak zajednica od posljedica katastrofa i velikih nesreća.

Uvod

Bitno je unaprijed upoznati sva središnja tijela državne uprave, lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu i druge sudionike o načinima sudjelovanja u zaštiti i spašavanju, o ulogama u rješavanju

potencijalnih problema i pristupima u sudjelovanju i usklađivanju zajedničkog djelovanja s ostalim sudionicima zaštite i spašavanja.

Vlada je zadužena za održavanje liste odgovornosti za planiranje, odgovor i oporavak u širokom opsegu izvanrednih događaja koji ugrožavaju živote ljudi, materijalna dobra i okoliš, odnosno nacionalne sigurnosne interese.

Većinu posljedica rješavaju lokalne razine, bez izravne pomoći regionalnih i nacionalnih resursa. Kada se utvrdi potreba provođenja potpore s nacionalne razine, organizaciju preuzima Državna uprava za zaštitu i spašavanje uz potporu drugih središnjih tijela državne uprave i organizacija. Ovaj prilog obuhvaća pregled nositelja odgovornosti sustava zaštite i spašavanja u fazama reagiranja tijekom izvanrednog događaja. Njime se, također, utvrđuju i obveze

te razjašnjavaju uloge i odgovornosti sudionika u fazi oporavka i obnove nakon okončanja faze reagiranja u katastrofi i velikoj nesreći.

Vlada Republike Hrvatske će kontinuirano podupirati Državnu upravu za zaštitu i spašavanje i druge sudionike, koliko je to potrebno, tijekom faza planiranja, odgovora i oporavka od katastrofa i velikih nesreća.

Preventivni poslovi u događajima kao što su poremećaji opskrbe, tehničko-tehnološke nesreće, onečišćenja, opasnosti od ionizirajućeg zračenja i drugi događaji koji ugrožavaju zdravlje i živote ljudi, materijalna dobra i okoliš nadziru se provedbom propisa i donošenjem upravnih mjera usmjerenih na održavanje zahtijevane razine sigurnosti na svim razinama sustava zaštite i spašavanja, od lokalnih do državne.

Br.	Vrsta izvanrednog događaja	Vodeće tijelo za preventivu	Vodeće tijelo za planiranje i reagiranje/suradnja	Vodeće tijelo za oporavak/obnovu
1.	Potres	Središnje tijelo državne uprave nadležno za prostorno uređenje i graditeljstvo	DUZS (Stožer ZiS RH)/ surađuju druga nadležna središnja tijela državne uprave	Sukladno posebnoj odluci Vlade, Strategijska radna skupina za usklađivanje procesa obnove
2.	Poplava	Hrvatske vode	Središnje tijelo državne uprave nadležno za vodno gospodarstvo/ surađuju DUZS, lokalna i područna samouprava	Sukladno posebnoj odluci Vlade, Strategijska radna skupina za usklađivanje procesa obnove
3.	Prolom brane	EP Hrvatske vode	Središnje tijelo državne uprave nadležno za gospodarstvo/ surađuju DUZS, lokalna i područna samouprava	Sukladno posebnoj odluci Vlade, Strategijska radna skupina za usklađivanje procesa obnove
4.	Velika oluja i nevrijeme: a) utjecaj na transport b) utjecaj na energiju c) utjecaj na građevine u okolini d) posljedica je poplavljanje (vidjeti pod 2)	DHMZ (za događaje za koje je moguće dati signal za rano upozoravanje)	– Središnje tijelo državne uprave nadležno za promet – Središnje tijelo državne uprave nadležno za gospodarstvo – Središnje tijelo državne uprave nadležno za graditeljstvo	a-c: U većini slučajeva nije vjerojatna značajnija aktivnost što se oporavka tiče i, prema tome, će vjerojatno ostati na odgovoru vodećeg tijela, osim ako planovima nije drugačije određeno u slučaju pojave posljedica velikih razmjera
5.	Ometanje lanaca opskrbe a) telekomunikacije, poštanske usluge b) nafta, plin, struja d) zdravstvo e) transport, kopneni i morski f) zračni transport	Središnje tijelo državne uprave nadležno za promet Središnje tijelo državne uprave nadležno za gospodarstvo Središnje tijelo državne uprave nadležno za zdravstvo	Središnje tijelo državne uprave nadležno za promet/ surađuju Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije Središnje tijelo državne uprave nadležno za gospodarstvo/ surađuju INA, JANAF, Plinacro Središnje tijelo državne uprave nadležno za zdravstvo	(U većini slučajeva nije vjerojatna značajnija aktivnost što se tiče oporavka) (U većini slučajeva nije vjerojatna značajnija aktivnost što se tiče oporavka) Središnje tijelo državne uprave nadležno za zdravstvo (U većini slučajeva nije vjerojatna značajnija aktivnost što se tiče oporavka) (U većini slučajeva nije vjerojatna značajnija aktivnost što se tiče oporavka)

5.	g) financije	Vodeće tijelo nadležno za vrstu događaja	Središnje tijelo državne uprave za financije/surađuju HNB, HFP, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i druge financijske ustanove RH	Vodeće tijelo nadležno za vrstu događaja i tijela prema odluci Vlade RH
	h) hrana	Središnje tijelo državne uprave nadležno za poljoprivredu	Središnje tijelo državne uprave nadležno za poljoprivredu/ surađuju lokalna i područna samouprava	Središnje tijelo državne uprave nadležno za poljoprivredu
	i) voda	Središnje tijelo državne uprave nadležno za vodno gospodarstvo	Središnje tijelo državne uprave nadležno za vodno gospodarstvo./ surađuju lokalna i područna samouprava	(U većini slučajeva nije vjerojatna značajnija aktivnost što se tiče oporavka)
6.	Nesreća u prijevozu a) – prijevoz brodom i ostale nesreće na moru – prijevoz kopnenim vodama	Središnje tijelo državne uprave nadležno za more, promet i infrastrukturu	Središnje tijelo državne uprave nadležno za more, promet i infrastrukturu/ surađuju Agencija za obalni linijski pomorski promet, Agencija za vodne putove, Hrvatski hidrografski institut i dr., DUZS, lokalna i područna samouprava	U većini slučajeva nije vjerojatna značajnija aktivnost što se oporavka tiče i, prema tome, vjerojatno će završiti s reagiranjem vodećeg središnjeg tijela državne uprave, osim ako Vlada, u slučaju pojave posljedica velikih razmjera, ne donese posebnu odluku o nadležnostima u obnovi – Strategijska radna skupina za usklađivanje procesa obnove
	b) kopneni prijevoz	Središnje tijelo državne uprave nadležno za promet, MUP	Središnje tijelo državne uprave nadležno za promet/ surađuju, Središnje tijelo državne uprave nadležno za zaštitu okoliša, Agencija za prometnu infrastrukturu, DUZS, lokalna i područna samouprava	
	c) zračni prijevoz	Središnje tijelo državne uprave nadležno za promet	Središnje tijelo državne uprave nadležno za promet/surađuju Agencija za civilno zrakoplovstvo, DUZS, lokalna i područna samouprava	
	d) prijenos cjevovodima – kopneni – podmorski	– Središnje tijelo državne uprave nadležno za zaštitu okoliša – Središnje tijelo državne uprave nadležno za more, promet i infrastrukturu	Središnje tijelo državne uprave nadležno za zaštitu okoliša, DUZS, lokalna i područna samouprava, središnje tijelo državne uprave nadležno za vodno gospodarstvo, Hrvatske vode, Središnje tijelo državne uprave nadležno za more, promet i infrastrukturu	Središnje tijelo državne uprave nadležno za zaštitu okoliša, Državni stožer za primjenu Plana djelovanja kod iznenadnih onečišćenja mora
7.	Onečišćenje tla i kopnenih voda, mora, obala i spašavanje na moru a) od pomorskih objekata i podmorskih instalacija	Središnje tijelo državne uprave nadležno za more, promet i infrastrukturu	Središnje tijelo državne uprave nadležno za more, promet i infrastrukturu/ surađuju DUZS, lokalna i područna samouprava	Državni stožer za primjenu Plana djelovanja kod iznenadnih onečišćenja mora, Središnje tijelo državne uprave nadležno za zaštitu okoliša, Strategijska radna skupina za usklađivanje procesa obnove
	b) onečišćenje tla i kopnenih voda	Središnje tijelo državne uprave nadležno za zaštitu okoliša, Hrvatske vode	DUZS, Stožer zis RH/ surađuju lokalna i područna samouprava	Središnje tijelo državne uprave nadležno za zaštitu okoliša
	c) spašavanja na moru	Središnje tijelo državne uprave nadležno za more	Središnje tijelo državne uprave nadležno za more (Nacionalna središnjica traganja i spašavanja na moru u Rijeci)/ surađuju DUZS, lokalna i područna samouprava	(U većini slučajeva nije vjerojatna značajnija aktivnost što se tiče oporavka)

8.	Opasnost od ionizirajućeg zračenja(izvan nacionalnog teritorija) a) kao rezultat terorizma		Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost/surađuju DUZS, Stožer zis RH	(U većini slučajeva nije vjerojatna značajnija aktivnost što se tiče oporavka)
	b) kao rezultat radiološke i nuklearne nesreće u drugim državama		Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost /surađuju DUZS, Stožer zis RH	Središnje tijelo državne uprave nadležno za zdravstvo
9.	Opasne tvari (ozbiljne industrijske nesreće) – kemijske, biološke ili radioaktivne tvari koje nisu pokriveno točkom 7.	Središnje tijelo državne uprave nadležno za zaštitu okoliša	Nadležno središnje tijelo državne uprave određuje Vlada posebnom odlukom, ovisno o opasnoj tvari i posljedicama	Sukladno posebnoj odluci Vlade, Strategijska radna skupina za usklađivanje procesa obnove
10.	Velike strukturalne greške u građevinama	Središnje tijelo državne uprave nadležno za prostorno uređenje i graditeljstvo	Vlasnici objekata /surađuju DUZS, nadležna središnja tijela državne uprave, lokalna i područna samouprava,	U većini slučajeva nije vjerojatna značajnija aktivnost što se oporavka tiče i, prema tome, će vjerojatno ostati na odgovoru vodećeg tijela, osim ako planom nije drugačije određeno u slučaju pojave posljedica velikih razmjera.
11.	Bolesti ljudi – epidemije zaraznih bolesti	Središnje tijelo državne uprave nadležno za zdravstvo, Hrvatski zavod za javno zdravstvo i dr.	Središnje tijelo državne uprave nadležno za zdravstvo, Hrvatski zavod za javno zdravstvo i dr.	Središnje tijelo državne uprave nadležno za zdravstvo, Hrvatski zavod za javno zdravstvo i dr.
12.	Dobrobit i bolesti životinja	Središnje tijelo državne uprave nadležno za poljoprivredu, ribarstvo i ruralni razvoj, znanstvene veterinarske institucije, veterinarske bolnice i ambulante	Središnje tijelo državne uprave nadležno za poljoprivredu, ribarstvo i ruralni razvoj (Krizni stožer)/surađuju Hrvatski veterinarski institut, Hrvatska veterinarska komora, u suradnji s drugim nadležnim tijelima, DUZS, lokalna i područna samouprava	Sukladno posebnoj odluci Vlade, Strategijska radna skupina za usklađivanje procesa obnove
13.	Bolesti biljaka	Središnje tijelo državne uprave nadležno za poljoprivredu, ribarstvo i ruralni razvoj, Središnje tijelo državne uprave nadležno za šumarstvo, Šumarska savjetodavna služba, Šumarski institut, Poljoprivredni institut Osijek, Institut za poljoprivredu i turizam, znanstvene institucije i fakulteti	Središnje tijelo državne uprave nadležno za poljoprivredu, ribarstvo i ruralni razvoj/ surađuju Središnje tijelo državne uprave nadležno za šumarstvo, Hrvatska poljoprivredna agencija, DUZS, lokalna i područna samouprava	U većini slučajeva nije vjerojatna značajnija aktivnost što se oporavka tiče i, prema tome, će vjerojatno ostati na odgovoru vodećeg tijela, osim ako Planom nije drugačije određeno u slučaju pojave posljedica velikih razmjera.
14.	Zagađenje hrane		Središnje tijelo državne uprave nadležno za zdravstvo/ surađuju Hrvatska agencija za hranu, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Hrvatski zavod za toksikologiju, Središnje tijelo državne uprave nadležno za poljoprivredu, Središnje tijelo državne uprave nadležno za gospodarstvo, DUZS, lokalna i područna (regionalna) samouprava	U većini slučajeva nije vjerojatna značajnija aktivnost što se oporavka tiče i, prema tome, će vjerojatno ostati na odgovoru vodećeg tijela, osim ako Planom nije drugačije određeno u slučaju pojave posljedica velikih razmjera.

15.	Zagađenje pitke vode		Hrvatski zavod za javno zdravstvo/ surađuju Hrvatske vode, Agencija za zaštitu okoliša, središnja tijela državne uprave nadležna za: – zdravstvo, – poljoprivredu, – gospodarstvo, DUZS, lokalna i područna samouprava	U većini slučajeva nije vjerojatna značajnija aktivnost što se oporavka tiče, ali u ekstremnim nadležno je središnje tijelo državne uprave za zdravstvo
16.	Terorizam (konvencionalan/opsadno stanje/situacija s taocima)	MUP	MUP/ surađuju tijela nacionalne obrane i sigurnosne službe druga središnja tijela državne uprave, DUZS (Stožer ZiS RH)	MZSS, Strategijska radna skupina za usklađivanje procesa obnove
17.	Terorizam (kemijski, biološki, radiološki, nuklearan): uključujući i izravno i neizravno ispuštanje kemijskih, bioloških, radioloških, nuklearnih materijala	MUP	MUP/ surađuju druga središnja tijela državne uprave/surađuju sigurnosne službe, DUZS (Stožer zis RH) Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi – Krizni stožer, Hrvatski zavod za javno zdravstvo	Središnje tijelo državne uprave prema posebnoj odluci Vlade (ovisno o posljedicama)

Većina izvanrednih događaja može se uspješno riješiti kapacitetima uglavnom jedne ili dviju operativnih snaga zaštite i spašavanja na lokalnoj razini, bez izravnog uključivanja nacionalnih kapaciteta. Kada je nužno uključivanje sposobnosti iz šireg okruženja, tada se ono provodi prema Konceptu temeljnih nositelja i ustrojavanja djelatnosti od interesa za sustav zaštite i spašavanja u Republici Hrvatskoj, koji donosi ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje. Reagiranje u katastrofama i velikim nesrećama, kako je navedeno u ovom prilogu, utemeljeno je na principu određivanja vodećeg nacionalnog tijela sukladno njegovoj upravnoj nadležnosti, odnosno utvrđenom djelokrugu rada i propisanim odgovornostima.

Ovaj prilog sadrži pregled vodećih tijela za sve tri najvažnije faze djelovanja sustava zaštite i spašavanja u Republici Hrvatskoj, odnosno za: a/ preventivne poslove, b/ reagiranje u katastrofi i velikoj nesreći i c/ obnovu i revitalizaciju područja zahvaćenog izvanrednim događajem. Znači, radi se o okviru unutar kojeg Vlada Republike Hrvatske gradi sustav za ublažavanje, reagiranje i obnovu u katastrofama i velikim nesrećama na svakom dijelu nacionalnog teritorija. Utvrđuje se u cilju osiguravanja robusne spasilačke infrastrukture koja uključuje organizaciju, ljudstvo, norme, planove, sredstva i mjere za žurno i učinkovito nošenje s posljedicama bez obzira na vrstu katastrofe i velike nesreće.

Svako vodeće tijelo za svaku vrstu izvanrednog događaja izrađuje unutarnja organizacijska rješenja, donosi planove, a nositelji iz svojih upravnih područja obavještava o njihovim ulogama u svim fazama djelovanja sustava zaštite i spašavanja. Ti planovi dijele se u tri skupine, prva je prema strukturi nositelja (lokalna, regionalna, nacionalna razina), druga je prema podjeli na temeljne (esencijalne – kritične usluge) kao što su opskrba vodom i hranom, zdravstvene usluge, prijevoz, telekomunikacije i pošta, energija, financijske usluge i treća je prema funkcionalnoj podjeli na kemijske, biološke, radiološke i nuklearne događaje; infektivne humane bolesti; infektivne veterinarske i biljne bolesti; masovna razaranja i posljedice bez obzira na vrstu katastrofe i velike nesreće; uključujući evakuaciju, zbrinjavanje i sklanjanje; upozoravanje i obavješćivanje javnosti; kompleksnu humanitarnu pomoć; obnovu i telekomunikacije. Svaka od ovih skupina predstavlja područje nadležnosti nekog od središ-

njih tijela državne uprave na državnoj razini, koja se adekvatnom razradom mjera i nositelja aplicira i na lokalnim i regionalnim razinama. Na taj se način osigurava sinergija primjerena specifičnostima izvanrednog događaja i stanju spremnosti sudionika zaštite i spašavanja iz djelokruga središnjih tijela državne uprave unutar cjelovitog sustava zaštite i spašavanja Republike Hrvatske.

PRILOG B

PREGLED PROPISA ZA IZRADU PLANA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA ZA PODRUČJE REPUBLIKE HRVATSKE

1. Ustav Republike Hrvatske (»Narodne novine«, br. 41/01. – proć. tekst, 55/01. – ispr., 76/10. i 85/10. – proć. tekst)
2. Konvencija o nuklearnoj sigurnosti (»Narodne novine – međ. ugovori«, br. 13/95.)
3. Konvencija o ranom izvješćivanju o nuklearnoj nesreći (»Narodne novine – međ. ugovori«, br. 1/06.)
4. Seveso II Direktiva 96/82/EZ i 2003/105/E EC o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne tvari
5. Zakon o zaštiti i spašavanju (»Narodne novine«, br. 174/04., 79/07. i 38/09.)
6. Zakon o vatrogastvu (»Narodne novine«, br. 106/99., 117/01., 36/02., 96/03., 139/04., 174/04., 38/09. i 80/10.)
7. Zakon o obrani (»Narodne novine«, br. 33/02., 58/02., 76/07. i 153/09.)
8. Zakon o unutarnjim poslovima, članci 24.b do 24.ž (»Narodne novine«, broj: 76/94.)
9. Zakon o policijskim poslovima i ovlastima (»Narodne novine«, broj: 76/09.)
10. Zakon o obalnoj straži Republike Hrvatske (»Narodne novine«, br. 109/07.)
11. Zakon o zaštiti od elementarnih nepogoda (»Narodne novine«, br. 73/97.)

12. Zakon o zaštiti od požara (»Narodne novine«, br. 58/93., 33/05., 107/07., 38/09. i 92/10.)
13. Zakon o Hrvatskoj gorskoj službi spašavanja (»Narodne novine«, br. 79/06.)
14. Zakon o udrugama (»Narodne novine«, br. 88/01. i 11/02.)
15. Zakon o Hrvatskom Crvenom križu (»Narodne novine«, br. 71/10.)
16. Zakon o vodama (»Narodne novine«, br. 153/09.)
17. Zakon o obavljanju hidrometeorološke službe u SRH (»Narodne novine«, br. 14/78.)
18. Zakon o prijevozu opasnih tvari (»Narodne novine«, br. 79/07.)
19. Zakon o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti (»Narodne novine«, br. 79/07., 113/08. i 43/09.)
20. Zakon o zdravstvenoj zaštiti (»Narodne novine«, br. 150/08. i 71/10.)
21. Zakon o veterinarstvu (»Narodne novine«, br. 41/07. i 155/08.)
22. Zakon o hrani (»Narodne novine«, br. 46/07. i 155/08.)
23. Zakon o biljnom zdravstvu (»Narodne novine«, br. 75/05.)
24. Zakon o zaštiti životinja (»Narodne novine«, br. 135/06.)
25. Zakon o sredstvima za zaštitu bilja (»Narodne novine«, br. 70/05.)
26. Zakon o prijevozu opasnih tvari (»Narodne novine«, br. 79/07.)
27. Zakon o radiološkoj i nuklearnoj sigurnosti (»Narodne novine«, br. 28/10)
28. Zakon o zračnom prometu (»Narodne novine«, br. 69/09)
29. Procjena ugroženosti Republike Hrvatske od prirodnih i tehničko-tehnoloških katastrofa i velikih nesreća (Zaključak Vlade Republike Hrvatske, od 7. 5. 2009.)
30. Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske (»Narodne novine«, br. 32/02.)
31. Strategija obrane Republike Hrvatske (»Narodne novine«, br. 33/02.)
32. Nacionalna strategija kemijske sigurnosti (»Narodne novine«, br. 143/08)
33. Nacionalna strategija zaštite okoliša (»Narodne novine«, br. 46/02.)
34. Nacionalni plan djelovanja na okoliš (»Narodne novine«, br. 46/02.)
35. Strategija upravljanja vodama (»Narodne novine«, br. 91/08.)
36. Nacionalni plan traganja i spašavanja ljudskih života na moru (»Narodne novine«, br. 164/98.)
37. Plan intervencija u zaštiti okoliša (»Narodne novine«, br. 82/99., 86/99. i 12/01.)
38. Plan intervencija kod iznenadnih onečišćenja mora (»Narodne novine«, br. 92/08.)
39. Državni plan za zaštitu voda (»Narodne novine«, br. 8/99.)
40. Državni plan obrane od poplava (»Narodne novine«, br. 84/10.)
41. Državni plan i program mjera zaštite od ionizirajućeg zračenja te intervencija u slučaju izvanrednog događaja (»Narodne novine«, br. 49/08.)
42. Program mjera zaštite pučanstva od zaraznih bolesti – dezinfekcija, dezinskcija i deratizacija – na području Republike Hrvatske od 2008. do 2013. godine
43. Uredba o sprječavanju velikih nesreća koje uključuju opasne tvari (»Narodne novine«, br. 114/08.)
44. Uredba o jedinstvenim znakovima za uzbunjivanje (»Narodne novine«, br. 13/06. i 49/06.)
45. Pravilnik o metodologiji za izradu procjena ugroženosti i plana zaštite i spašavanja (»Narodne novine«, br. 38/08.)
46. Pravilnik o ustrojstvu i načinu rada Kriznoga stožera Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi (»Narodne novine«, br. 46/07.)
47. Odluka o određivanju cesta po kojima smiju motorna vozila prevoziti opasne tvari i o određivanju mjesta za parkiranje motornih vozila s opasnim tvarima (»Narodne novine«, br. 57/07.)
48. Naredba o mjerama zaštite životinja od zaraznih i nametničkih bolesti i njihovom financiranju u 2010. godini (»Narodne novine«, br. 7/10. 33/10 i 37/10.)

PRILOG C

PREGLED KRATICA KORIŠTENIH U PLANU ZAŠTITE I SPAŠAVANJA ZA PODRUČJE REPUBLIKE HRVATSKE

AC	– autoceste
ACI	– Adriatic Croatia International
ADR	– Europski sporazum u međunarodnom transportu opasnih tvari u cestovnom prometu
AINOZ	– Agencija za istraživanje nesreća i ozbiljnih nezgoda zrakoplova
BDP	– bruto domaći proizvod
COSPASS –SARSAT	– satelitski sustav za potragu i spašavanje
CZ	– civilna zaštita
DC 112	– Državni centar 112
DHMZ	– Državni hidrometeorološki zavod
DIP	– Državna interventna postrojba
DZRNS	– Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost
DUZS	– Državna uprava za zaštitu i spašavanje
DVD	– Dobrovoljno vatrogasno društvo
EEC	– Direktiva EU o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne tvari
EASA	– Međunarodna agencija za sigurnost zračnog prometa
ECURIE	– EU sustav za ranu razmjenu informacija
EU	– Europska unija
EUROATOM	– EU centar za atomsku energiju
EURDEP	– EU sustav za razmjenu radioloških mjernih podataka
GK	– glavni kolodvor
GMDSS	– sustav za traganje i spašavanje na moru
GIS	– zemljopisno informacijski sustav
GP	– granični prijelaz
GS-OS	– Glavni stožer oružanih snaga
HMP	– Hitna medicinska pomoć
HAK	– Hrvatski auto klub
HCK	– Hrvatski crveni križ
HEP	– Hrvatska elektroprivreda
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju
HINA	– Hrvatska izvještajno-novinska agencija
HGSS	– Hrvatska gorska služba spašavanja

HNB	– Hrvatska narodna banka	ZOS	– zemljopisno-obavijesni sustav
HRZ	– Hrvatsko ratno zrakoplovstvo	ZiS	– zaštita i spašavanje
HRT	– Hrvatska radio-televizija	ŽC 112	– Županijski centar 112
HVZ	– Hrvatska vatrogasna zajednica		
HZT	– Hrvatski zavod za toksikologiju		
HŽ	– Hrvatske željeznice		
IAEA	– Međunarodna organizacija za atomsku energiju		
ICAO	– Međunarodna agencija za zračni promet		
IMI	– pokretni mjerni laboratorij		
INA	– industrija nafte		
ISPCZRH	– interventne specijalističke postrojbe civilne zaštite Republike Hrvatske		
JANAF	– Jadranski naftovod		
JLP(R)S	– Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave		
JVP	– Javna vatrogasna postrojba		
KZS	– krizni stožer zdravstva		
MORH	– Ministarstvo obrane		
MSK	– Medvedev-Sponer-Karnik ljestvica intenziteta potresa		
MTS	– materijalno tehnička sredstva		
MUP	– Ministarstvo unutarnjih poslova		
MVPEI	– Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija		
MZOPUG	– Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva		
MZSS	– Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi		
NE	– nuklearne elektrane		
NEAP	– Nacionalni plan djelovanja na okoliš		
NBKO	– nuklearno-biološko-kemijska obrana		
NOS	– namjenski organizirane snage		
NMRCC	– Nacionalna središnjica za usklađivanje traganja i spašavanja na moru		
NSKC	– Nacionalni spasilačko-koordinacijski centar		
OKC	– operativno komunikacijski centar		
OSRH	– Oružane snage Republike Hrvatske		
PIAC	– Međunarodni sustav za uzbunjivanje		
PMP	– prva medicinska pomoć		
PUZS	– Područni ured za zaštitu i spašavanje		
RASFF	– žurni sustav uzbunjivanja za hranu		
RH	– Republika Hrvatska		
RID	– Europski sporazum u međunarodnom transportu opasnih tvari u željezničkom prometu		
RKBN	– radiološko-biološko-kemijsko- nuklearna		
RODOS	– sustav za potporu u odlučivanju u slučaju nuklearne nesreće u stvarnom vremenu		
SOLAS	– konvencija za traganje i spašavanje na moru		
SOP	– standardni operativni postupak		
SPUNN	– Nacionalni sustav upozoravanja na nuklearnu nesreću		
USAR	– postrojbe za potragu i spašavanje		
VOS	– vatrogasno operativno središte		